

REPUBLIKA HRVATSKA
KARLOVAČKA ŽUPANIJA
GRAD OZALJ
Kurilovac 1, 47 280 Ozalj

STRATEGIJA RAZVOJA GRADA OZLJA

2016. – 2020.

Ozalj, 2016.

Izdavač
Grad Ozalj

Urednik
Gordana Lipšinić

Koordinator izrade
Regionalni razvojni edukacijski centar „Primus Fortissimus“

Radna skupina

Koordinator Partnerskog vijeća Grada Ozlja
Lidija Bošnjak

Partnersko vijeće Grada Ozlja

Sadržaj:

1	Riječ gradonačelnice	5
2	Osnovna analiza stanja	7
2.1	Geoprometni položaj, zemljopisne i kulturne značajke	7
2.1.1	Položaj, površina i značaj Grada u odnosu na okruženje.....	7
2.1.2	Geoprometni položaj - najvažniji prometni pravci.....	7
2.1.3	Teritorijalna i administrativna organiziranost	8
2.1.4	Kulturno-povijesna baština	11
2.1.5	Područja od posebnog državnog interesa.....	16
2.1.6	Prirodne značajke područja	16
2.2	Stanovništvo i ljudski resursi	19
2.2.1	Obrazovna struktura stanovnika	20
2.2.2	Tržište rada	21
2.2.3	Poljoprivredno stanovništvo.....	23
2.2.4	Migracije	23
2.3	Fizička infrastruktura	24
2.3.1	Prometna infrastruktura	24
2.3.2	Javne telekomunikacije.....	26
2.3.3	Opskrba energijom	28
2.3.4	Vodoopskrba i odvodnja	30
2.3.5	Katastar vodova	31
2.3.6	Stanovanje	31
2.3.7	Sigurnost.....	32
2.4	Zaštita okoliša.....	33
2.4.1	Gospodarenje otpadom	33
2.4.2	Zrak.....	34

2.4.3	Buka	34
2.5	Gospodarstvo	34
2.5.1	Eksploatacija mineralnih sirovina	37
2.5.2	Poljoprivreda	37
2.5.3	Šumarstvo, lov i ribolov	41
2.5.4	Turizam	43
2.5.5	Obrtništvo	45
2.5.6	Poduzetnička infrastruktura	46
2.6	Društveni razvoj zajednice	48
2.6.1	Obitelji, kućanstva, stanovanje	48
2.6.2	Predškolski odgoj	49
2.6.3	Osnovnoškolsko, srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje	49
2.6.4	Kultura	50
2.6.5	Sport	52
2.6.6	Civilno društvo	53
2.6.7	Briga o osobama s invaliditetom	53
2.6.8	Zdravstvo	54
2.6.9	Socijalna skrb	55
2.6.10	Sigurnost	55
2.7	Institucionalni okvir i financijski izvori za upravljanje razvojem	57
2.7.1	Djelatnost i ovlasti gradske uprave, javne sužbe	57
2.7.2.	Dokumenti prostornog uređenja	58
2.7.3.	Prihodi i primici u proračunu Grada Ozlja	59
2.7.4.	Institucije i nadležnost razvoja	60
2.7.5.	Provedba strateških dokumenata i razvojnih projekata	60
3	SWOT analiza područja	61

4	Razvojna vizija.....	70
4.1	Razvojne teme i ciljevi	71
4.2	Razvojni ciljevi, mjere, očekivani rezultati s cijanim skupinama i indikatorima.....	74
4.2.1	Razvojni cilj 1.....	74
4.2.2	Razvojni cilj 2.....	77
4.2.3	Razvojni cilj 3.....	80
4.2.4	Horizontalni strateški ciljevi	81
4.3	Utjecaj provedbe strategije na okoliš.....	82
5	Usklađenost strateških ciljeva Grada s ciljevima EU, nacionalnim i regionalnim strateškim razvojnim ciljevima.....	82
6	Baza projektnih ideja/prioritetni projekti	84
6.1	Struktura i sadržaj Baze projektnih ideja	84
6.2	Kriterij za odabir razvojnih projekata.....	85
6.3	Strateški prioritetni razvojni projekti/programi (sažetak).....	86
7	Provedbeni mehanizmi	90
7.1	Institucionalni okvir za provedbu	91
7.2	Financiranje.....	92
8	Praćenje i vrednovanje	93
9	Dodaci	95

Riječ gradonačelnice

Poštovani sugrađani,

Dugoročna Strategija razvoja Grada Ozlja predstavlja odgovor na procese promjena koje donosi ulazak Republike Hrvatske u članstvo Europske unije (01.07.2013.). Strategija je razvojni koncept i predstavlja okvir za ostvarenje dugoročnih razvojnih ciljeva i vizije te omogućuje kvalitetno donošenje odluka predstavničkog tijela Grada i njegovih mjesnih odbora povezanih sa široko prihvaćenim razvojnim konceptom. Razvojna Strategija predstavlja dokument izrađen u koordinaciji širokog kruga različitih interesnih dionika za učinkovito i održivo korištenje razvojnih resursa Grada, kako prirodnih tako i ljudskih, a sve u svrhu postizanja zajedničkih razvojnih ciljeva. Strategija razvoja je dokument koji omogućuje strateški razvoj svim lokalnim razvojnim dionicima bez obzira na sektor iz kojeg dolaze i čime se bave. Ujedno, razvojna Strategija omogućuje pripremu kvalitetnih smjernica za planove održivog korištenja prostora te pripremu i provedbu različitih razvojnih projekata. Strategija razvoja definira realan put za postizanje napretka i pozitivno okruženje, dok uvažava i razvija vrijednosti po kojima je Grad Ozalj prepoznat na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Razvojna Strategija Grada Ozlja je sveobuhvatan programski dokument temeljen na zajedničkim zaključcima različitih razvojnih dionika. Ona predstavlja Strategiju razvoja cjelokupne zajednice u svim sferama njezine provedbe i za cijelo administrativno područje Grada, kako za urbano naselje Ozalj tako i za naselja njegova ruralnog prstena. Strategija razvoja posebno naglašava značaj korelacije zajedničkih predloženih ciljeva, politika i programa kako na lokalnoj razini tako i na regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini. Ona definira realne i mjerljive razvojne ciljeve do 2020-te koje prate mjerljiva postignuća svih razvojnih dionika Europske unije u programskom razdoblju 2014.-2020. Strategija razvoja usmjerena je postizanju ravnoteže između želja i razvojnih mogućnosti, između pretpostavljenih razvojnih scenarija i realnosti situacije u okruženju, uz očuvanje svih naših kulturno-povijesnih i prirodnih vrijednosti. Razvojna Strategija je dinamičan dokument koji se mijenja obzirom na potrebe i razvojne mogućnosti te uvjete okruženja što je i razlog njezina stalnog praćenja i ažuriranja u skladu sa regionalnim i nacionalnim razvojnim ciljevima koji doprinose razvojnim ciljevima Europske unije.

Izrada dugoročne Strategije razvoja Grada Ozlja podržana je od strane svih gradskih političkih predstavnika. Nakon Zaključka gradonačelnice Grada od 04. rujna 2013.godine, započeo je dugoročan proces izrade ovog razvojnog dokumenta. Nakon pripremnih sastanaka, 07. listopada 2015. formirana je radna skupina i multisektorsko Partnersko vijeće koji su proveli širok krug konzultacija u cilju definiranja razvojne vizije Grada. Mišljenja ovih stručnih i konzultativnih tijela bila su i osnovna polazišta za izradu ove razvojne Strategije. Uloga ovog dokumenta je usmjerenje lokalne vlasti i upravnih odjela Grada za pripremu njihovih sektorskih razvojnih planova koji moraju biti usklađeni s temeljnim načelima sveukupnog strateškog razvoja Grada. Strategija razvoja Grada Ozlja ujedno je i krovno sredstvo komunikacije s regionalnim i nadležnim tijelima za provedbu nacionalnih razvojnih politika. Ona je alat za buduće pregovore o zajedničkoj odgovornosti Grada i države pri sudjelovanju u daljnjem razvoju Grada – zakonodavstvo, financije i drugi oblici razvojne suradnje. Podloga je za koordinaciju razvoja Grada sa Lokalnom akcijskom grupom „Vallis Colapis“, Karlovačkom županijom i Republikom Hrvatskom, ali i dionicima iz zemalja okruženja. Strategija razvoja je ujedno i temeljni dokument za izradu regionalnih strateških razvojnih dokumenata potrebnih za sudjelovanje Grada u Europskim strukturnim i investicijskim fondovima i drugim programima Europske unije u programskom razdoblju 2014.-2020. Poslovnim i civilnom sektoru pruža smjernice dugoročnog razvoja Grada, uključujući buduće poslovne i razvojne mogućnosti i uvjete. Također, nudi partnerstvo i suradnju na implementaciji zajedničkih projekata. Konačno, strategija razvoja, na razini prostornog plana, je i osnovna razvojna smjernica planiranja upravljanja zemljištem unutar administrativnih granica jedinice lokalne samouprave. Ujedno, plan korištenja zemljišta, kao razvojne resursne osnove, jedan je od ključnih alata za provedbu strateškog razvoja Grada. On omogućuje koordinaciju između 2 najznačajnija razvojna dokumenta područja – Strategije razvoja Grada Ozlja i Prostornog Plana.

Uloga multisektorskog Partnerskog vijeća, bila je ključna u izradi, ali će biti još važnija u provedbi Strategije. Partnersko vijeće čini 36 članova, predstavnika javnog, civilnog i gospodarskog (privatnog) sektora. Partnersko

vijeće osnovano je i kao savjetodavno tijelo Grada Ozlja s ciljem definiranja prioriteta na području Grada te predlaganja razvojnih projekata na razini Grada. Radna skupina (na operativnoj razini zadužena za izradu Strategije) konzultirala je Vijeće tijekom svih glavnih faza izrade Strategije.

Tijekom provedbe strateškog razvojnog dokumenta – osobito njegovih prioriteta i programa/projekata koji slijede nakon njegova usvajanja – potrebno je pratiti i vrednovati procese putem godišnjih izvješća monitoringa provedbenih tijela koja se dostavljaju odgovornim tijelima gradske vlasti i, u konačnici, Gradskom Vijeću. Sukladno zaključcima i preporukama izvješća, odobrenim od strane Gradskog Vijeća, strateški plan se može mijenjati i dopunjavati novim zadaćama. To, ujedno, osigurava visoku razinu otvorenosti i fleksibilnosti strateškog plana, te njegovu sposobnost na ubrzane promjene koje donosi razvoj urbane sredine u kontekstu uključivanja Hrvatske u Europsku uniju, ali i u globalna razvojna kretanja. Važno je naglasiti kako će se ova strategija mijenjati, odnosno zasigurno revidirati i nadopunjavati sukladno nacionalnim i novim regionalnim smjericama kako bi se osiguralo kvalitetno sufinanciranje razvojnih projekata iz regionalnih/nacionalnih javnih izvora.

Strategija razvoja Grada Ozlja do 2020. godine iznimno je značajan alat upravljanja Gradom, ali i politički dokument. Njezini razvojni ciljevi i prioritetne aktivnosti odnosno mjere moraju se uvažavati prilikom donošenja gradskog proračuna i investicijskih programa, sukladno nacionalnim smjericama. Strategija je i ključni ulazni programski dokument viših razina, regije i Republike Hrvatske, temeljem kojeg Grad privlači sredstva za sufinanciranje razvojnih projekata u programskom razdoblju 2014.-2020. Zaključno, važno je spomenuti kako je Grad Ozalj na razvojnoj prekretnici kada se okreće održivom korištenju vlastite razvojne osnove kojom možemo upravljati i o njoj odlučivati.

Gradonačelnica
mr.sc. Gordana Lipšinić

Osnovna analiza stanja

Geoprometni položaj, zemljopisne i kulturne značajke

Položaj, površina i značaj Grada u odnosu na okruženje

Na temelju Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, broj 86/06, 125/06-ispravak, 16/07-ispravak, 95/08-Odluka USRH, 46/10-ispravak i 145/10), utvrđeno je područje Karlovačke županije; gradovi i općine koji ulaze u njezin sastav te obuhvat pripadajućih naselja.

Grad Ozalj je jedna od 22 jedinice lokalne samouprave (5 gradova i 17 općina) koja se nalazi unutar Karlovačke županije. **Grad se prostire na 179,39¹km² i zauzima 4,95% ukupne površine Karlovačke županije.**

Grad Ozalj je smješten u gornjem toku Kupe, na liticama odakle rijeka izlazi iz sutjeske i teče u otvorenu dolinu. Grad se nalazi na povijesnom i danas aktualnom sjecištu puteva prema Žumberku, Pokuplju i Dolenjskoj (Republika Slovenija).

Središte Grada je naselje Ozalj gdje se nalazi sjedište lokalne samouprave, osnovna škola, zdravstvena ustanova, vjerske ustanove te razne udruge građana.

Područje Grada Ozlja, nalazi se na krajnjem sjeveru Karlovačke županije, te graniči na zapadu s Općinama Kamanje, Žakanje, i Ribnik, na jugozapadu s Općinom Netretić, na jugoistoku s Gradom Karlovcem, na sjeveroistoku s Općinama Žumberak (Kostanjevac) i Krašić te s Gradom Jastrebarsko iz Zagrebačke županije. Na krajnjem sjeveru i sjeverozapadu, područje graniči s Republikom Slovenijom, po čemu ima značenje pograničnog područja, što mu pruža iznimne mogućnosti razvoja prekogranične suradnje.

Povijesno zemljopisna cjelina Žumberak osim Gradu ozlju administrativno se nalazi i na području Grada Samobora te Općina Krašić i Žumberak, što otežava njegov gospodarski razvoj.

U blizini se nalazi međunarodni granični prijelaz Jurovski Brod² (izvan područja Grada Ozlja) na međunarodnoj magistralnoj cesti Karlovac - Metlika, državni granični prijelaz Krmačina na regionalnoj cesti Krašić - Vivodina - Metlika te pogranični prijelazi Brašljeвица, Ostriž, Liješće i Brezovica Žumberačka na lokalnim cestama na području Žumberka.

Geoprometni položaj - najvažniji prometni pravci

Grad Ozalj nalazi se u neposrednoj blizini Karlovca koji je glavni magistralni međunarodni i državni transversalni i longitudinalni prometni pravac, koji povezuje sjeverni, kontinentalni, panonski i srednjoeuropski prostor hrvatske države s hrvatskim jadranskim proćeljem, kao i uski longitudinalni prometni koridor (dužine oko 45 km) kojim su, preko Karlovačke regije, međusobno povezane Bijela Krajina u Republici Sloveniji i Bosanska krajina u Bosni i Hercegovini. S njima se područje Ozlja, udaljeno svega 17,45 km od Karlovca, povezuje u važnom prometnom čvorištu grada Karlovca, najznačajnijem razvojnom središtu ovog dijela Hrvatske.

Tablica 1. Cestovna udaljenost naselja Ozalj (središte Grada) od značajnijih gradskih središta šireg okruženja.

Gradska središta	Udaljenost/km	Gradska središta	Udaljenost/km
Karlovac	16,79	Metlika	17,45
Jastrebarsko	23,06	Ljubljana	117,89
Zagreb	65,81	Maribor	164,03
Velika Gorica	72,38	Graz	230,72
Samobor	72,31	Sopronj	374,43
Sisak	117,33	Beč	418,06

Izvor: www.udaljenosti.com.

¹ Izvor: ARKOD, 2015.

² Op.a. Granični prijelaz Jurovski brod administrativno pripada Općini Žakanje.

Na području Grada Ozlja prevladavaju sabirne, spojne i priključne cestovne prometnice regionalno županijskog i lokalnog značenja te služe u međusobnom povezivanju pojedinih njegovih dijelova s neposrednim okolnim prostorima.

Tablica 2. Cestovna udaljenost između središnjeg naselja Ozlja i većih naselja/lokalnih cjelina Grada.

Naselje	Udaljenost/km
Mali Erjavec	4,45
Radatović	30,88
Vivodina	14,61
Vrhovac	3,34

Izvor: www.udaljenosti.com

Najslabija je prometna povezanost sa okolnim područjem naselja koja zemljopisno pripadaju Žumberku.

Teritorijalna i administrativna organiziranost

Prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u RH (NN br.86/06, 125/06, 16/07, 46/10, 145/10), **Grad Ozalj čini 97 naselja**: Badovinci, Belinsko Selo, Belošići, Boševci, Brašljeвица, Bratovanci, Brezje Vivodinsko, Breznik, Brezovica Žumberačka, Budim Vivodinski, Bulići, Cerje Vivodinsko, Cvetišće, Dančulovići, Dojutrovnica, Doljani Žumberački, Donji Lović, Donji Oštri Vrh Ozaljski, Dragoševci, Dučići, Durlinci, Dvorišće Ozaljsko, Dvorišće Vivodinsko, Ferenci, Fratrovci Ozaljski, Furjanići, Galezova Draga, Galin, Goleši Žumberački, Goli Vrh Ozaljski, Gorniki Vivodinski, Gornje Pokupje, Gornji Lović, Gornji Oštri Vrh Ozaljski, Gorščaki Ozaljski, Grandić Breg, Grdun, Gudalji, Hodinci, Hrastovica Vivodinska, Ilovac, Jaškovo, Kamenci, Kašt, Keseri, Kuljaji, Kunčani, Levkušje, Liješće, Lović Prekriški, Lukšići Ozaljski, Lukunić Draga, Mali Erjavec, Malinci, Novaki Ozaljski, Obrež Vivodinski, **Ozalj**, Pećarići, Petruš Vrh, Pilatovci, Podbrežje, Podgraj, Police Pirišće, Polje Ozaljsko, Popovići Žumberački, Požun, Radatovići, Radina Vas, Rajakovići, Rujevo, Sekulići, Slapno, Soldatići, Sršići, Stojavnica, Svetice, Svetičko Hrašće, Šiljki, Škaljevica, Tomašnica, Treščerovac, Trg, Varaštovac, Veliki Erjavec, Vini Vrh, Vivodina, Vrbanska Draga, Vrh Ozaljski, Vrhovac, Vrhovački Sopot, Vrškovac, Vuketić, Vuksani, Zajačko Selo, Zaluka, Zorkovac, Zorkovac na Kupi i Zorkovac Vivodinski.

Naselje Ozalj je najveće naselje u kojem živi 1.181 stanovnik³, a svega još 17 naselja ima više od 100 stanovnika. Nakon grada Ozlja iduće naselje po veličini je Jaškovo u kojem živi 490 stanovnika.

Gustoća naseljenosti

Prema popisu stanovništva iz 2011. na području Grada Ozlja živi 6.817 stanovnika, odnosno 5,29% stanovnika Karlovačke županije. Prosječna gustoća naseljenosti od 37,94 stanovnika na km² nešto je veća gustoća od prosjeka Karlovačka županije (oko 35,55 st/km²), ali je dvostruko manja od hrvatskog prosjeka (78,1 st/km²).

Velika značajka ovog prostora je kontinuiran pad broja stanovnika u većini naselja i izražen trend napuštanja naselja izvan središnjeg dijela Grada. Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine 9 naselja je bez stanovnika, a 17 naselja ima manje od 10 stanovnika. Niti jedno naselje osim Ozlja nema više od 1000 stanovnika, a iduće naselje po veličini je Jaškovo sa 490 stanovnika.

Tablica 3: Osnovni podaci Grada Ozlja

Grad	Površina/ km ²	Broj naselja	Broj kućanstava		Broj stanovnika		Gustoća stanovnika/na km ²	
			2001	2011	2001	2011	2001	2011
Ozalj	179,39	98	2.553	2.283	7.932	6.817	43	38

Izvor: ARKOD, DZS RH-Popis stanovništva 2001/2011

³ Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Tablica 4. Broj stanovnika po naseljima Grada Ozlja u razdoblju od 1910. do 2011. godine

Br.	Naselje	1991	2001	Index 2001/1991	2011	Index 2011/2001
1	Badovinci	51	31	0,61	23	0,74
2	Belinsko Selo	4	13	3,25	1	0,08
3	Belošići	93	43	0,46	25	0,58
4	Boševci,		80		64	0,80
5	Brašljevica	47	54	1,15	33	0,61
6	Bratovanci	88	67	0,76	7	0,10
7	Brezje Vivodinsko,	51	20	0,39	8	0,40
8	Breznik	40	11	0,28	6	0,55
9	Brezovica Žumberačka	27	32	0,41	19	0,59
10	Budim Vivodinski	40	21	0,53	15	0,71
11	Bulići	3	4	1,33	2	0,50
12	Cerje Vivodinsko	51	21	0,41	22	1,05
13	Cvetišće	1	2	1,00	-	
14	Dančulovići,	38	42	1,11	24	0,57
15	Dojutrovica	51	37	0,73	37	1,00
16	Doljani Žumberački	27	25	0,93	21	0,84
17	Donji Lović	27	21	0,77	20	0,95
18	Donji Oštri Vrh Ozaljski	91	70	0,77	47	0,67
19	Dragoševci	15	12	0,80	7	0,58
20	Dučići	22	27	1,23	21	0,78
21	Durlinci	118	89	0,75	90	1,01
22	Dvorišće Ozaljsko,	71	48	0,68	49	1,02
23	Dvorište Vivodinsko	78	42	0,54	27	0,64
24	Ferenci	111	65	0,59	51	0,78
25	Fratrovci Ozaljski	107	66	0,62	48	0,73
26	Furjanići	52	41	0,79	32	0,78
27	Galezova Draga	31	25	0,81	27	1,08
28	Galini	37	7	0,19	4	0,57
29	Goleši Žumberački	7	4	0,57	4	1,00
30	Goli Vrh Ozaljski	14	4	0,29	6	1,50
31	Gorniki Vivodinski	57	47	0,82	34	0,72
32	Gornje Pokupje	190	190	1,00	160	0,84
33	Gornji Lović	97	53	0,55	41	0,77
34	Gornji Oštri Vrh Ozaljski	19	9	0,47	6	0,67
35	Gorščaki Ozaljski	25	15	0,60	11	0,73
36	Grandić Breg	60	47	0,78	37	0,79
37	Grdun	208	160	0,77	136	0,85
38	Gudalji	4	1	0,25	-	
39	Hodinci	39	28	0,72	31	1,11
40	Hrastovica Vivodinska	5	-		-	
41	Ilovac	66	55	0,83	35	0,64
42	Jaškovo	596	516	0,87	490	0,95
43	Kamenci	6	3	0,50	-	
44	Kašt	89	78	0,88	45	0,58
45	Keseri	12	9	0,75	5	0,56
46	Kuljaji	16	12	0,75	11	0,92
47	Kunčani	5	-		-	
48	Levkušje	234	198	0,85	194	0,98
49	Liješće	60	51	0,85	37	0,73
50	Lović Prekriški	146	85	0,58	72	0,85
51	Lukšići Ozaljski	56	52	0,93	46	0,88

52	Lukunić Draga	42	34	0,81	24	0,71
53	Mali Erjavec	225	203	0,90	154	0,76
54	Malinci	1	-		-	
55	Novaki Ozaljski	70	63	0,90	61	0,97
56	Obrež Vivodinski	91	97	1,07	84	0,87
57	Ozalj,	1.184	1.164	0,98	1.181	1,01
58	Pećarići	8	5	0,63	2	
59	Petruš Vrh	46	14	0,30	10	0,71
60	Pilatovci	48	31	0,65	22	0,71
61	Podbrežje	412	332	0,81	321	0,97
62	Podgraj	140	135	0,96	113	0,84
63	Police Pirišće	94	81	0,86	81	1,00
64	Polje Ozaljsko	425	324	0,76	267	0,82
65	Popovići Žumberački	-	-		-	
66	Požun	65	50	0,77	35	0,70
67	Radatovići	31	26	0,84	22	0,85
68	Radina Vas	18	7	0,39	7	1,00
69	Rajakovići		-		-	
70	Rujevo	18	13	0,72	11	0,85
71	Sekulići	14	8	0,57	4	0,50
72	Slapno	365	339	0,93	275	0,81
73	Soldatići	32	23	0,72	20	0,87
74	Sršići	25	9	0,36	6	0,67
75	Stojavnica	68	49	0,72	26	0,36
76	Svetice	47	31	0,66	21	0,68
77	Svetičko Hrašće	233	150	0,64	127	0,85
78	Šiljki	20	10	0,50	5	0,50
79	Škaljevica	93	78	0,84	59	0,76
80	Tomašnica	247	195	0,79	158	0,81
81	Treščerovac	124	108	0,87	84	0,78
82	Trg	403	287	0,71	195	0,68
83	Varaštovac	65	18	0,28	11	0,61
84	Veliki Erjavec	56	29	0,52	13	0,45
85	Vini Vrh	16	9	0,56	4	0,44
86	Vivodina	56	75	1,34	87	1,16
87	Vrbanska Draga	58	36	0,62	20	0,56
88	Vrhovac	478	372	0,78	354	0,95
89	Vrhovački Sopot	105	87	0,83	89	1,02
90	Vrškovac	218	145	0,67	123	0,85
91	Vuketić	37	28	0,76	22	0,79
92	Vuksani	14	5	0,36	9-	1,80
93	Zajačko Selo	211	200	0,95	164	0,82
94	Zaluka	104	58	0,56	34	0,59
95	Zorkovac	338	228	0,67	209	0,92
96	Zorkovac na Kupi	134	121	0,90	103	0,85
97	Zorkovac Vivodinski	34	22	0,65	16	0,73
	UKUPNO	9.988	7.932	0,79	6.817	0,86

Izvor: Državni zavod za statistiku

Grad Ozalj je središnje naselje jedinice lokalne samouprave i u njemu živi 1.181 stanovnik ili 17,32% stanovnika Grada Ozlja. Naselje Ozalj neznatno je povećalo broj stanovnika u razdoblju između 2 Popisa, od 2001. do 2011. godine, za 17 osoba.

Najteže demografsko stanje (veliki broj staračkih domaćinstava je na području Žumberka.

Grad Ozalj u desetogodišnjem razdoblju izgubio je 14,06 % stanovnika te danas ima 68,25% stanovnika u odnosu na 1991. godinu (6.817). Područje Grada je podložno dnevnim migracijama prema gradu Karlovcu. Na području Grada, naselja koja se smatraju manjim lokalnim centrima su Mali Erjavec (154), Vrhovac (354), Vivodina (87), Radatovići (22).

Kulturno-povijesna baština

Značajno ishodište za daljnji gospodarski i kulturni razvitak Grada Ozlja njegovo je kulturno-povijesno naslijeđe. Unutar prostora Karlovačke županije, po broju spomenika, Grad Ozalj je na trećem mjestu, iza Gradova Karlovac i Slunj.

Radi povoljnih prirodnih uvjeta naseljavanje područja Grada Ozlja traje od prapovijesti do danas. Najstariji tragovi ljudskog obitavanja su ulomci keramičkog posuđa i kamenih predmeta nađeni u Ozaljskoj špilji i špilji Vrlovki kod Kamanja. Veliko nalazište pretpovijesnog života otkriveno je na samoj ozaljskoj hridi. Na kraju mlađeg kamenog doba na ovom području obitavaju zajednice koje pripadaju lendelskoj kulturi⁴, koja se zasnova na organiziranom ratarstvu i stočarstvu, iako su zadržani i stari oblici privređivanja poput lova, ribolova i sakupljanja plodova, a također se ovdje nalaze i ostaci kasnije eneolitičke kulture (bakreno doba) kojoj je temelj gospodarstva više stočarstvo, a manje ratarstvo. Doba od 1300. do približno 300. na području Podunavlja, jugoistočnih Alpa i sjevernog ruba Balkana, pojavio se niz kulturnih grupa pod zajedničkim nazivom Kultura polja sa žarama. U to doba život se odvija na gradinama. Naselja su smještena na umjetno nasutim i poravnatim terasama koje su okružene suhozidnim bedemima, u koncentričnim krugovima. U Ozlju i njegovoj okolici su otkrivene 3 nekropole. Tijekom željeznog doba područje nastanjuje južnopanonsko pleme Kolapjani (Colapiani) naseljeni u Pokuplju, između Bele Krajine i Siska koji bivaju porobljeni prodorom Rimljana. Usprkos putevima preko obližnjeg Žumberka (gdje je otkriveno nekoliko rimskih nekropola), u kupskoj dolini nalazimo neznatan broj lokaliteta s materijalnim ostacima rimske kulture. Na području ozaljske stijene nađeni su materijalni ostaci koji upućuju da se na tom lokalitetu nalazilo urbanizirano naselje koje je zauzimalo cijelu zaravan nad rijekom Kupom. Prodori germanskih plemena započinju u 4. stoljeću. Dolaskom Slavena na ovom području (7-9 st.) dolazi do stapanja slavenskog i rimskog stanovništva. Nakon personalne unije (1102. godine) Hrvatske i Mađarske hrvatsko plemstvo zadržava svoje posjede bez obveze plaćanja poreza. To je doba nastanka više velikaških obitelji. Kameni grad Ozalj najvjerojatnije su utvrdili plemići Gorički- Babonić koji 1325. godine gube svoje posjede, a grad Ozalj prelazi u kraljeve ruke i njime upravlja ban Mikac Prodavić. Zbog čestih napada s područja Metlike žitelji se sele na otok Ključ (današnje naselje Trg) koje postaje središnje naselje sve do dolaska Zrinskih. Vlastelinstvo Ozalj potpada pod vlast velikaške obitelji Frankopan 1398. godine kad ga otkupljuje od kralja Nikola IV. Krčki. Nakon smrti Stjepana Frankopana 1576. godine Ozalj i drugi posjedi ozaljske linije obitelji Frankopan nasljeđuje obitelj Zrinski. Turska osvajanja započeta u 15. stoljeću, zaustavljena su 1664. godine bitkom kod Sv. Gottharda. Hrvatski i ugarski velikaši nezadovoljni uvjetima mira sklopljenog u Vašvaru i koji je bio vrlo povoljan za Turke te je bio jednim od uzroka Zrinsko-frankopanske urote 1671 godine. Ozalj je u vrijeme ratova s Turcima ostao neosvojen, starigrad se učvršćuje, grade se novi obrambeni zidovi sa šest polukružnih kula te se nabavljaju topovi. Nakon pogubljenja vođa urote- Krste Frankopana i Petra Zrinskog, 1671. godine, grad Ozalj je predan Komori u Grazu, pljačkan i opustošen te je mijenjao vlasnike. Dvorac je obnovljen sredinom 18. stoljeća. Uspon Ozlja i cijelog tadašnjeg vlastelinstva započinje nakon što 1766. godine postaje vlasništvo obitelji Batthyany te se osim uređenja dvorca podiže i ozaljska privreda. Gradi se ciglana, uređuju se majuri, ribnjak, 1768. godine pokreće se prva tkaonica platna, a radi se i na nacrtima osposobljavanja plovnog puta rijekom Kupom. Obitelj knezova Thurn und Taxis (vlasnici šumskih kompleksa u Hrvatskoj) kupuje Ozalj 1872. godine i s njim upravlja sve do 1928. godine kad ga poklanja Družbi Braće hrvatskog zmaja za kulturne potrebe hrvatskog naroda. Gospodarske prilike u selima ozaljskog kraja nisu bile dobre. Nakon ukidanja kmetstva 1848. godine poljoprivredno zemljište ostaje u vlasništvu feudalaca, a slobodni seljaci je uzimaju u zakup. Od nekadašnjeg velikaškog ozaljskog posjeda nastaje niz manjih posjeda plemića i obogaćenih slobodnih seljaka, ali većina seoskog stanovništva osiromašuje raspadom seoskih zadruga te napušta ozaljski kraj. Seosko stanovništvo se seli u druge hrvatske krajeve, a veliki broj emigrira prema Americi iz gospodarskih razloga. Nakon ukidanja Vojne Krajine i njenog sjedinjenja s civilnom Hrvatskom 1881. godine, ovaj prostor pripada Zagrebačkoj županiji i to kao općina Ozalj unutar kotara Karlovac i općina Vivodina unutar kotara Jastrebarsko. Tijekom 20.

⁴ (područje Moravske, Slovačke, Donje Austrije, zapadne Mađarske, svedo Slovenile i sjeverozapadne Hrvatske)

stoljeća područje i dalje napreduje razvija se sustav školstva, gradi se hidroelektrana („Munjara“) na ozaljskom slapu, željeznička pruga povezuje Ozalj sa Novim Mestom te se razvija turizam s Družbom Braće hrvatskog zmaja (hotel, vikendom direktna željeznička linija sa Zagrebom).

Poslije II. svjetskog rata prema političko - teritorijalnoj podjeli iz 1952./1953. ovaj prostor je podjeljen između općina Ozalj, Pokupje (središte Mali Erjavec), Vivodina i Radatovići unutar kotara Karlovac, da bi se 1962. godine sa susjednim općinama Ribnik i Žakanje ujedinio u prostranu i jedinstvenu sada veću bivšu općinu Ozalj. U Republici Hrvatskoj prema političko - teritorijalnoj podjeli iz 1992. godine veći dio ove bivše općine ostaje u sastavu nove manje općine Ozalj, a dio Žumberka pripojen je bio novoosnovanoj općini Žumberak sa sjedištem u Sošicama (ubrzo zatim u Kostanjevici), ali zbog njegove izoliranosti, nerazvijenosti i slabih prometnih veza, ponovnom promjenom iz 1997. godine vraćen je natrag pod upravu i sastav Grada Ozlja, gdje se i danas nalazi.

Povijesne graditeljske cjeline

Na području Grada Ozlja tradicijsko graditeljstvo se iako sporadično zadržalo u cijelom prostoru.

Od značajnih gospodarskih tradicijskih zgrada izdvajaju se mlinovi – vodenice. Prema kartografskim izvorima, dvadesetoga stoljeća na vodotocima u sadašnjim granicama Grada Ozlja bilo je oko tridesetak mlinova - vodenica. Danas ih je očuvano 6.

Sačuvane ruralne cjeline su naselja Brašljeвица, Dvorište Vivodinsko i Sekulići, gdje je sačuvana tradicijska organizacija prostora, izvorna tipologija, okućnice formirane stambenim i gospodarskim zgradama te očuvani pojedinačni objekti tradicijskoga graditeljstva. U ovim naseljima novoizvedena arhitektura je posve sporadična. Još niz naselja ima sačuvane dijelove ruralnih cjelina te sačuvane ruralne komplekse. Niti jedno od navedenih naselja nije evidentirano kao kulturno dobro.

Na području naselja Ozalj nalazi se pod zaštitom kao kulturno povijesna cjelina Etnopark Ozalj (Z-287) smješten u dolini Kupe. Etno-park, udaljen svega 1 km od središta Ozlja, sastoji se od šest tradicijskih građevina preseljenih iz okolice. Građevine su tipični primjeri narodnog graditeljstva ozaljskog kraja koji organizacijom okućnica i inventarom dočaravaju način života i privređivanja ruralnog stanovništva. Stambene i gospodarske građevine građene su hrastovim planjkama spojenim hrvatskim vezom, pod krovom pokrivenim raženom slamom. Građevine su smještene na travnatim parcelama ograđenim grabovom živicom čiju tradicijsku sliku nadopunjuju stabla vrba. Vrijeme nastanka ovih građevina je od 18.-19. stoljeća.

Važno je istaknuti i planski građeno **srednjovjekovno naselje Trg** spominje se 1329. godine u povelji bana Mikca. Po svom zemljopisnom položaju, povijesnom razvoju i očuvanim tradicijama jedinstveno je na području sjeverne Hrvatske. Smješteno je na desnoj obali rijeke Kupe, na zavoju što ga njezin tok tvori u obliku meandra (zavojito korito rijeke nalik na slovo S). Značenje lokacije Trga usko je vezano uz položaj Ozlja koji je kao važna strateška utvrda čuvao pristup dolinom rijeke Kupe u gospodarski značajnu Pokupsku dolinu ali nije davao dovoljno zaštite stanovnicima smještenim ispod utvrde. Tijekom prve polovice XIV stoljeća donesena je odluka da se nezaštićeno ozaljsko stanovništvo preseli na prostor pogodan za obranu - na meandar, odnosno poluotok rijeke Kupe. Taj prostor je umjetno prokopanim kanalom zapravo sačinjavao otok, tzv. "otok Ključ zvan i otok Svih svetih" kako se u starim zapisima zvalo nekadašnje selo Trg. Povijesna jezgra danas je samo djelomično sačuvana u samom središnjem dijelu, neposredno uz crkvu Svih Svetih koja se spominje već 1334. godine. **Tradicionalna arhitektura seljačkih kuća od tesanih greda s „hrvaškim vuglom na križanke“ i krovovima od slame** još je vidljiva u dijelu sela Gornji Trg.

Povijesne građevine

Uvidom u Registar kulturne baštine Republike Hrvatske na području Grada Ozlja velik je broj spomenika zaštićenih i preventivno zaštićenih spomenika kulturne baštine (materijalne i nematerijalne).

Najznačajnija materijalna kulturna baština je **Stari Grad Ozalj** - povijesno je i arhitektonski zaista raznolik. Ostaci starih rimskih zidina upućuju na to da je početak gradnje Starog grada započeo još u VI. stoljeću. Od 1244. godine do danas ovo povijesno zdanje bilo je u posjedu raznih velikaških obitelji te naposljetku u posjedu Družbe „Braća hrvatskog zmaja“.

Tablica 5. Zaštićena materijalna kulturna baština na području Grada Ozlja.

Redni broj	Naselje	Opis	Registarska oznaka
1	Dojutrovića	Crkva Sv. Jurja Z-317 (nepokretno kulturno dobro – pojedinačno)	Z ⁵ -3171
2	Ferenci	Crkva Sv. Duha (nepokretno kulturno dobro – pojedinačno)	Z-3882 zaštićeno kulturno dobro
3	Fratrovci Ozaljski	Retabl glavnog oltara crkve sv. Ivana Krstitelja (pokretno kulturno dobro – pojedinačno)	Z-4142
4	Gornje Pokuplje	Dvorac Turk nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-3242
5	Gornji Lović	Crkva Svetog Franje Ksaverskog nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-3175
6	Grdun	Kurija Grdun nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z -5006
7	Jaškovo	Crkva svetog Petra i Pavla nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-4094
8	Jaškovo	Dvorac Jaškovo nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-298
9	Jaškovo	Mlin na rijeci Dobri nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-3178
10	Kašt	Crkva sv. Antuna Velikog nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-3554
11	Lović Prekriški	Crkva sv. Križa	Z-3669
12	Ozalj	Crkva sv. Vida	Z-285
13	Ozalj	Etno park Ozalj nepokretno kulturno dobro - kulturno – povijesna cjelina	Z-287
14	Ozalj	Hidroelektrana	Z-3168
15	Ozalj	Stari grad Ozalj nepokretno kulturno dobro – pojedinačno	Z-286
16	Ozalj	Zavičajni muzej Ozalj – muzejska građa	Z-4840
17	Ozalj	Zgrada šumarije	Z - 5784
18	Rajakovići	Kapela svetog Ilije	Z - 3176
19	Svetice	Crkva rođenja Blažene Djevice Marije s pavlinskim samostanom – nepokretno kulturno dobro – pojedinačno	Z-281
20	Svetičko Hrašće	Crkva svetog Ivana Krstitelja	Z - 3092
21	Svetičko Hrašće	Kurija Hrašće	Z - 5112
22	Trg	Crkva Svih Svetih	Z-302
23	Vivodina	Crkva svetog Lovre	Z-283
24	Vrhovac	Crkva svetog Kuzme i Damjana	Z - 3243
25	Zorkovac	Kurija Zorkovac	Z - 3330

Izvor: Registar kulturnih dobara Ministarstvo kulture Republike Hrvatske (uvid 25. srpnja 2016.)

⁵ Oznaka Z- zaštićeno kulturno dobro

Od značajnijih lokacija važno je istaknuti **Zavičajni muzej** Ozalj unutar ozaljskog staroga grada, posjeduje arheološku, kulturno-povijesnu, etnografsku i sakralnu zbirku. Zaštićena muzejska građa obuhvaća sakralnu, galerijsku i grafičku zbirku. Sakralnu zbirku čine predmeti od drveta, tekstila, papira i metala koji potječu iz razdoblja od 17. do 20. st., a sakupljeni su iz crkava, župnih dvorova i seljačkih domaćinstava Ozaljsko – Lipničkog dekanata. Galerijska zbirka sadrži dvadeset slika Slave Raškaj, slike nastale kao ostvarenja na kolonijama akvarelista „Slavino proljeće“, individualne poklone slikara akvarelista, te građu dodijeljenu Muzeju 1956. g. iz Hrvatskog povijesnog muzeja u Zagrebu. Grafički dio zbirke popunjen je grafičkim mapama Đ. Andrejevića Kuna iz 1946. g., M. D. Gjurica iz 1919, 1920. i 1923. g., ZILIKA 83, te A. ml. Krupe iz 1994. godine.

Dvorac Jaškovo smješten je na istaknutom položaju, okružen alejama, glavnim pročeljem orijentiran prema dolini rijeke Dobre. Jednokatnicu pravokutnog tlocrta sa pročelnim i začelnim rizalitom zajedno s gospodarskim zgradama 1841. godine dao je sagraditi J. Bunyevac, sudac Zagrebačke županije prema projektu graditelja Aleksandra Brdarića. Dvorac Jaškovo najistaknutiji i najreprezentativniji je primjer klasicističke profane arhitekture u Karlovačkoj županiji.

Posebno je važno istaknuti **spomenike industrijske kulturne baštine** od kojih je zasigurno najznačajnija čuvena „**Munjara**“, mala hidroelektrana, u Ozlju. Zgrada je smještena na desnoj obali rijeke Kupe i sagrađena je kao prva hidrocentrala za grad Karlovac (18.08.1908.), po projektu ing. V. Reiznera, a u njeno oblikovanje svoj talent uložio je i poznati arhitekt Herman Bolle. Istovremeno s gradnjom postavljena su i postrojenja uvezena iz Štajerske. Jedna je od najstarijih hidroelektrana u Hrvatskoj, izrazite je povijesno umjetničke vrijednosti čiji značaju pocrtava položaj u prostoru i arhitektonsko oblikovanje u stilu neoromantizma. **Zgrada šumarije** u Ozlju, samostojeća katnica s podrumom smještena je nedaleko Starog grada Ozlja. Pravokutnog je tlocrta s rizalitim u funkciji ulaznog prostora i terase na užim bočnim pročeljima. Građevinu je tridesetih godina 20. st. dao sagraditi nadšumar Schlicht za zgradu nadšumarije, na mjestu srušenog «Podgrajskog dvora» u kojem je rođena **slikarica Slava Raškaj**. Pretpostavlja se da je zgrada šumarije sagrađena prema projektu arhitekta N. Marića. Izrazitu vrijednost ima unutarnja oprema zgrade čiji su drveni elementi sačuvani u izvornom obliku i funkciji, a dio su projekta prepoznatljivog projektantskog rukopisa zbog čega je zgrada rijedak primjer *gesamkunstwerka* javne međuratne gradnje na karlovačkom području.

Pavlinski samostan sa župnom crkvom Rođenja Blažene Djevice Marije u Sveticama stoljećima je bio svetište vjere, ali i svetište hrvatske povijesti, umjetnosti i kulture. Nekoć su tu stajale tri kapelice posvećene Blaženoj Djevici Mariji, Svetoj Margareti i Svetoj Katarini – tri svete, pa otuda i potječe ime mjesta. Na ovom mjestu je **1577. pokopan Stjepan Frankopan, posljednji potomak ozaljske loze Frankopana**. Prvi dio samostana izgrađen je 1627. godine, kada su bježeći pred Turcima pavlini iz Kamenskog stigli na Svetice. Dovršen je 1660. g. velikom zaslugom prvog i dugogodišnjeg priora Ivana Belostenca, znamenitog leksikografa i pisca. Pod krovom samostana nastajao je veličanstveni tronarječni rječnik *Gazophylacium*. Od **iznimno vrijednog inventara** gotičke, kasnije barokizirane crkve, posebice se ističu rukom rezbarene korske klupe. Osim glavnog, u crkvi se nalazi još sedam oltara, orgulje, crkveno posuđe i odijela, te kipovi i slike. Sve to neprocjenjiva je ostavšina poznatih i nepoznatih pavlinskih umjetnika. Dok prolazimo crkvom, privučeni raskošno rezbarenim i svjetlucavim glavnim oltarom, čini nam se da listamo stranice bogato ilustrirane povijesti umjetnosti od sredine 17. do kraja 18. stoljeća. Tu su najbolja djela ostavili znameniti pavlini slikari Ivan Ranger i Gabriel Taller. Zanimljivost crkve su i **kripte (grobnice) ispod lađe i svetišta**, u dvije i tri etaže s malim polukružnim otvorima. Najstarije potječu s početka 16. stoljeća, iz crkve koja je prethodila današnjoj i koje već više od 500 godina čuvaju kosti davno preminulih pavlina i plemića naših krajeva.

Važno je istaknuti i **zbirku etnografske i kulturno-povijesne građe**, slika i dokumentacije vezane za povijest i etnografiju Žumberka smještene u staroj školi u **Radatovićima**, te obnovljen **stari mlin na Grdunu** iz 17. stoljeća koji je jedini kameni mlin na Dobri i jedinstven na karlovačkom području.

Nematerijalna kulturna baština

Jedna od velikih komparativnih prednosti i razvojnih resursa Grada Ozlja leži u činjenici kako se na popisu **nematerijalnih kulturnih dobara** Republike Hrvatske nalazi:

Glazbeni izričaj guci – autohtoni glazbeni izričaj Karlovačke županije, na području Ozlja najznačajnici su guci iz Vrhovca. Guci su sastav svirača s jednom ili dvije violine i trostrunim basom veličine violončela, takozvanim "bajsom". Postoje od 18. stoljeća. Svirali su na svadbama, proštenjima, plesnim zabavama i u sličnim prigodama. U 20. stoljeću preoblikuju se u mješovite nakon što počinju koristiti instrument bugariju, a bajsi zamjenjuju trzalačkim basom ili tamburom berdom. Guci vremenom proširuju repertoar popularnom glazbom, a harmonikama polako zamjenjuju violine. U sastavima se počinju koristiti električna gitara i električna bas gitara. Povratak izvornom izričaju nastupa pokraj 20. stoljeća.

Revitalizacija guca potaknula je **obnovu rozganja**. Uz gotovo svaku skupinu guca nastupaju i izvođači rozgalica (samica, glasnica). U početku su to uglavnom bili pjevačice i pjevači starije dobi, no posljednjih godina, sve češće zarozgaju i madi izvođači.

Tradicijsko umijeće pletenja jalbe (jedinствена tehnika pletenja na drvenom luku pod narodnim imenom *jalba*, a u svjetskoj stručnoj literaturi poznata je pod nazivom *sprang*). Najstariji nalazi od tekstila izrađeni u toj tehnici potječu iz brončanog doba iz Danske. Susreće ju se i u Starom Egiptu, Peruu, srednjovjekovnoj i renesansnoj Europi i smatra se pretečom tkanja. Trška jalba naziv je za žensko pokrivalo za glavu (kapicu) izrađenu tehnikom jalbe, po kojoj je i dobila ime. Kapica jalba bila je neizostavan dio tradicijskog ženskog ruha u selima uz Kupu na području Grada Ozlja.

Umijeće sokolarenja koje se često može vidjeti na obroncima Žumberka uvršteno je na UNESCO-vu listu živuće kulturne baštine. Sokolarenje podrazumijeva lov treniranom pticom grabljiivicom. Prvi pisani podaci o sokolarenju datiraju još iz željeznog doba. Smatra se da su ga na naše prostore donijela ilirska plemena a zatim su ga preuzeli Kelti, pa Rimljani. S naših prostora sokolarenje se zatim proširilo na ostali dio Europe.

Povijesne komunikacije

Povijesne komunikacije na ovom prostoru su **željeznička pruga Karlovac-Ozalj-Metlika i cesta Karlovac-Ozalj-Jurovski Brod** koje zajedno s pratećim objektima predstavljaju posebnost kulturne baštine koju treba detaljno inventarizirati i dokumentirati uz utvrđivanje sustava mjera zaštite, rekonstrukcije i građevinske sanacije, s ciljem stavljanja u funkciju posebne turističke ponude. Uz željezničku prugu pojavljuju se obrambeni objekti, bunker iz Narodno oslobodilačke borbe.

Grad Ozalj udaljen je od Karlovca 17,45 km koji se nalazi na prometnom pravcu koji povezuje unutrašnjost Hrvatske sa Jadranom i morskim lukama. Karlovac je dio prometnog pravca Zagreb – Karlovac –Modruš Potok –Kapela – Senj poznatog od srednjeg vijeka. Propadanjem gospodarskog i inog života kao posljedice turskih provala dolazi i do opadanja prometa tim pravcem i zapuštanja postojećih putova. Krajem 17. i početkom 18. stoljeća dolazi do gospodarskog oporavka i sporoga rasta trgovine. Jedna od glavnih zapreka trgovini bilo je nepostojanje uređenih putova roba na relaciji Senj – Karlovac stoga je u 18. i 19. stoljeću sagrađeno nekoliko cesta koje su Karlovac, a time i Ozalj, povezivali s Jadranom. Neke od tih cesta ili njihovi dijelovi koriste se (uz modernizaciju) i danas: **Karolina** kao prva cesta koja je Karlovac i unutrašnjost Hrvatske povezala s Jadranskim morem. Građena je od 1726. -1732. godine kao „žitni“ put do luke Bakar. **Lujzijana** je cesta od Rijeke do Karlovca, građena od 1803.-1811. godine. **Jozefina** se gradila od 1779.-1779. godine i bila je najkraći spoj Karlovca s Jadranskim morem.

Opće mjere zaštite kulturnih dobara

Cijeli prostor Grada Ozlja je prostor sa povijesnim kontinuitetom i očuvanim oblicima prisustva čovjeka u prostoru, u vidu graditeljske baštine, arheoloških nalaza, te očuvanim prirodnim osobitostima kulturnog krajolika. Za potrebe Prostornog plana uređenja Grada Ozlja u 2003. godini Konzervatorski odjel u Karlovcu (Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine), je izradio i utvrdio Konzervatorsku podlogu, a na temelju Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99). Nepokretna kulturna dobra sistematizirana su po vrstama (povijesna naselja i dijelovi povijesnih naselja, povijesne civilne građevine i sklopovi, sakralne građevine, građevine niskogradnje, javna plastika -česme, bunari, izvori, etnološka baština, memorijalni spomenici, arheološki lokaliteti, povijesne komunikacije, kulturni krajolik, pokretna kulturna baština

Mjere zaštite i očuvanja zaštićenih (Z) i preventivno zaštićenih (P) kulturnih dobara, po službenoj dužnosti, utvrđuje i provodi nadležno tijelo - Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Karlovcu.

Pravni status zaštite obuhvaćen je slijedećim kategorijama: R registrirano kulturno dobro, upisano u Registar, P preventivno zaštićeno kulturno dobro, E evidentirano kulturno dobro, N kulturno dobro koje do sada nije bilo evidentirano, PZ kulturno dobro predloženo za zaštitu preventivnim rješenjem, ZPP kulturno dobro zaštićeno prostornim planom, ZPPŽ kulturno dobro zaštićeno prostornim planom županije.

Mjere zaštite i očuvanja evidentiranih (E) kulturnih dobara utvrđene su prostorno-planskom dokumentacijom Grada Ozlja.

Kulturna dobra materijalna i nematerijalna treba primjereno održavati, uključujući i zaštićenu neposrednu okolicu, radi zadržavanja ili uspostave izvornog ambijenta i organizacije prostora u kojem je kulturno dobro nastalo, te ih primjereno koristiti i prezentirati.

Za nepokretna kulturna dobra najviših kategorija nacionalnog i regionalnog značaja treba, u okviru nadležne Uprave za zaštitu kulturne baštine, dopuniti postojeću konzervatorsku dokumentaciju, provesti arhitektonsko snimanje i dokumentiranje, arhivska istraživanja, kao i istražne radove na samim građevinama, te odrediti potrebne mjere i uvjete za održavanje i sanaciju. U neposrednoj okolini građevina najviših kulturno povijesnih i arhitektonskih vrijednosti (starih gradova, dvoraca, crkava i kapela) koje se nalaze na osami, nije moguća nova gradnja zbog očuvanja njihovog izvornog okruženja i zona ekspozicije.

Brojnost potencijalnih arheoloških lokaliteta upućuje na potrebu za rekognosciranjem i istraživanjem. Na svakoj razini prostornog plana potrebno je uklopiti i davati akcent arheološkim lokalitetima te štiti zone oko navedenih lokaliteta. Svaka intervencija u blizini navedenih lokaliteta zahtijeva prethodna revizijska rekognosciranja i eventualna pokusna istraživanja, da bi se odredila uža zona lokaliteta.

Područja od posebnog državnog interesa

Grad Ozalj (ne pripada niti jednoj skupini jedinica lokalne samouprave koja prema kriterijima Zakona o posebnoj državnoj skrbi zaostaju u razvoju prema tri kriterija razvijenosti: ekonomskom, strukturnom i demografskom.

Prema Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti⁶ Grad Ozalj je razvrstan **III. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 75% i 100% prosjeka Republike Hrvatske** te nema status potpomognutog područja na temelju Zakona o regionalnom razvoju.⁷

Karlovačka županija je razvrstana u I. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 75% prosjeka Republike Hrvatske

Prirodne značajke područja

Klimatske značajke

Područje Grada Ozlja pod utjecajem je umjereno kontinentalne klime s umjereno hladnim zimama, toplim ljetima i dovoljno padalina tijekom cijele godine.

Na Žumberku je nešto hladnije s prijelazom u subalsku klimu. Padalina ima dovoljno, između 1000 i 1400 mm godišnje, a srednja godišnja temperatura zraka kreće se između 8 i 11 stupnjeva Celzsiusovih.

Srednja temperatura najhladnijeg mjeseca u godini u takvoj je klimi između -3°C i 18°C, srednja temperatura najtoplijeg mjeseca u godini je između 10°C i 22°C te barem četiri uzastopna mjeseca imaju srednju temperature višu od 10°C.

Prema podacima DHMZ-a najveći klimatski problem ovog područja je vlaga. Prosječna godišnja vlaga je na najbližoj mjernoj postaji koja spada pod Karlovac u 2014. i 2015. godini iznosila mjesečno u prosjeku između 89-72 % što je izrazito nepovoljno za zdravlje ljudi, a problem je veliki i s održavanjem kulturne baštine u muzejima, crkvama, dvorcijama i kurijama pod zaštitom. Strategija bi u ovoj analizi morala upozoriti na to, te bi se kao strateški cilj trebali definirati koraci koji će spriječiti ili ublažiti djelovanje izrazito velikih postotaka vlage na ljudsko

⁶ Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN158/13)

⁷ Zakon o regionalnom razvoju (NN147/14)

zdravlje i kulturnu baštinu ovog kraja na način da se propišu mjere o nabavi uređaja za odvlaživanje zraka i sprječavanje npr. kapilarnu vlagu.

Zemljopisne značajke

Reljef područja Grada smješten je u tri osnovne krajobrazne jedinice:

- nizinska područja sjeverne Hrvatske;
- Žumberak i Samoborsko gorje (ujedno i Park prirode)
- Kordunska zaravan

Na području Grada Ozlja ističe se nekoliko prirodnih i gospodarskih prostornih cjelina:

Radatovički kraj- izvojen brdsko planinski kraj, koji je dio kompleksa Žumberačke gore. To je kraj na dodiru panonskog, dinarskog i predalpskog područja, gdje se isprepliću osobine tih velikih geografskih cjelina. Pruža se alpskim smjerom sjeveroistok - jugozapad u dužini od 40 km, od kojeg je manji, ali najviši (**Sveta Gera 1.181 m**) i najjužni dio u sastavu Grada Ozlja. Radatovički kraj je područje plitkog krša s nepotpuno razrađenim krškim pojavama (blago valovite zaravni, strme padine, mnoštvo malih i suhih dolina, uvala, ponikvi). Ima tektoniku dinarida. Sastavljen je pretežno od krednih sedimenata, ističe se podzemno kretanje vode (ponornice). Prevladava šuma bukve i kestena, ali dijelom degradirana, te nekošene livade (pašnjaci). Tipični turistički, rekreacijski i planinarski kraj. Čitavo područje Žumberačke gore je proglašeno parkom prirode, a zbog vrijednog florističkog sastava specijalni botanički rezervat Sveta Gera s nekošenim livadama.

Vivodinsko prigorje - pojas između Žumberka i rijeke Kupe, brežuljkasto razrađenog reljefa (200 - 400 m nadmorske visine), sastavljen od vapnenaca, lapora i pješčenjaka, gdje doline i brežuljci nemaju određeni smjer pružanja. U krajoliku prevladavaju mala raštrkana naselja, prorijeđene i degradirane šume i slikoviti vinogradi s klijetima. Uključeno je u park prirode Žumberak.

Pobrđe Vodenice (538 m) - Bukovje - dio gorskog kompleksa smještenog unutar velikog luka rijeke Kupe, najvećim dijelom predstavlja sjeverozapadni završetak prostora tzv. Slunjske krške ploče. Sastoji se od mezozojskih vapnenaca. Rubni je dio prostrane niske i plitke vapnenačke krške zaravni. Sastavljeno je od vapnenaca, lapora, pješčenjaka, gdje gubi značajke tipično krške morfologije. To je brežuljkasto područje, pitomih kotlina, starih vinograda i voćnjaka. Područje je pokriveno najkvalitetnijim šumskim sastojinama (bukva, hrast kitnjak i dr.), ali tu se nalaze i prostrana područja s bujadi (paprati).

Kupska nizina - dijelovi srednjeg dijela toka rijeke Kupe od željezničke stanice Kamanje (130 mnv) pa nizvodno do ušća Dobre u Kupu (115 mnv). To je holocena nizina koja je do Ozlja zatvorena, a zatim istočno od pravca Ozalj - Jaškovo je otvorena prava nizina, plodnog dubokog tla, mjestimično močvarnog. Prirodna vegetacija ovog područja su hrastove i bukove šume.

Hidrološke značajke

Najznačajnija hidrografska pojava na prostoru općine je rijeka Kupa. U najnižim predjelima, sjeveroistočno od Karlovca, skupljaju se lijevi pritoci Kupe sa Žumberačko-plješivičkog prigorja. Ispod Vivodine i Lazića teče ponornica Dravište. Nakon 3 km dugog toka ovaj potok ponire i ponovo izvire pod nazivom Bukovica. Sa sjevera teku žumberačke vode. S desne strane rijeke Kupe prostiru se brežuljci s terasastim zemljištem. S rubnih pobrđa slijevaju se mnogi manji tokovi, kojima vodenu masu sakuplja Kupa. U južnom dijelu, istočnim rubom Grada Ozlja teče rijeka Dobra koja na jugoistoku utječe u Kupu. Sa zapadnog dijela u Dobru utječu i manje pritoke.

Prema nacrtu Višegodišnjeg programa regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije 2013.-2017. Hrvatskih voda, lipanj 2015., u planu je projekt Sanacije desne obale Kupe izgradnjom obaloutvrde na području naselja Zorkovac od rkm 150+820 do rkm 151+06 procijenjene vrijednosti 2.615.000 kuna.

Prirodna baština

Zakon o zaštiti prirode⁸ definira 9 različitih kategorija područja zaštićene prirode. Također pod zaštitom su zaštićene divlje vrste te minerali i fosili. Osobitost Grada Ozlja predstavlja i **visoko vrijedna biološka raznolikost** koja je, radi svog međunarodnog značaja, uvrštena u međunarodnu mrežu prirodne baštine NATURA 2000 koja je ujedno i najveća koordinirana mreža područja očuvane prirode u svijetu. Međunarodna ekološka mreža NATURA 2000 obuhvaća područja koja su, primjenom stručnih kriterija, utvrđena kao područja važna za očuvanje ili uspostavu povoljnog stanja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova i/ili divljih vrsta na europskoj i nacionalnoj razini. Za svako područje utvrđeni su ciljevi očuvanja i mjere zaštite prema Uredbi o proglašenju ekološke mreže (NN109/07). 42,55% površine Grada nalazi se unutar **Parka prirode Žumberak- Samoborsko gorje** koje se, uz **Pokupski bazen** (šifra NATURA 2000 područja: HR1000001) i **rijeku Kupu** (HR2000642) nalazi i u mreži NATURA 2000. Europska ekološka mreža NATURA 2000 označava područja važna za divlje svojte i stanišne tipove te međunarodno važna područja za ptice. U mreži NATURA 2000, u blizini ceste koja izlazi iz naselja Ozalj vodi prema Sloveniji, nalazi se i točkasti podzemni lokalitet **Ozaljska špilja** (HR2000094) koji nije značajan samo kao prirodna baština već predstavlja i vrijedan, ali nedovoljno istražen, arheološki lokalitet gdje su tijekom 19. stoljeća pronađeni ulomci keramike i kameni predmeti te zub špiljskog medvjeda.

Tablica 6. Zaštićena prirodna baština na području Grada Ozlja.

Zaštićena područja	Značajke	Godina proglašenja
Park prirode Žumberak-Samoborsko gorje	Žumberak - Samoborsko gorje odlikuje se s velikim učešćem livada i pašnjaka koje dolaze do 800m visine gdje se nalazi znatan broj rijetkog i zaštićenog bilja (npr. blagajev likovac, crveni likovac, lovorasti likovac, kranjski ljiljan, brojne vrste kačuna, više vrsta sirištara, tisa, samoborska grmotulja i mala sapunika). Od krupne divljači najbrojnije su srne, divlje svinje, jeleni. Povremeno se uočavaju ris, vuk i medvjed.	02.06.1999.
Značajni krajobraz Ozalj	Slikoviti krajolik neposredno uz dobro očuvani stari grad Ozalj. Glavne prirodne ambijentalne vrijednosti su vapnenačka litica (na kojoj je zamak) i rijeka Kupa u podnožju.	24.03.1970.

Izvor: Državni zavod za zaštitu prirode.

PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune predlažu u uvrštavanje značajnog krajolika dijelova obalnog pojasa rijeke Kupe i rijeke Dobre, te dolina rijeka Kupe i Dobre. PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune određuju područja kulturnog krajolika gdje se skladno spaja kulturna baština i prirodne osobitosti prostora, a kao najveća i najznačajnija takva područja ističe se područje Žumberka (koji je istovremeno i park prirode), gdje su tradicionalni oblici naseljenosti, način života i rada ostali gotovo nenarušeni. Drugo značajno područje je pobrđe Svetica sa Pavlinskim samostanom i crkvom Blažene Djevice Marije sa brežuljkastim padinama u vinogradima i oranicama i šumom i proplancima.

Kao područja kultiviranog krajolika PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune određuju dolinu rijeka Kupe i Dobre sa njihovim vodotokom, stjenovitim i strmim pošumljenim padinama te područje pod nazivom „Šljunčara“ gdje se nalazi osam jezera nastalih antropogenim djelovanjem čovjeka vađenjem šljunka na tlu bogatom ovim materijalom, a udaljenim od prometnica i naselja.

PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune definira vidikovce kao mjesta s kojih se pružaju izuzetne vizure na neposredno i šire područje, imaju visoku perceptivnu ulogu i zanimljive su točke za izletnike i posjetitelje, a takve lokacije se nalaze u Sv. Križu u Loviću Prekriškom, Zorkovcu, Vivodini, Radatovićima, Svetičkom Hrašću, Sekulićima, Brašljevići.

⁸ Zakon o zaštiti prirode „Narodne novine“ broj 80/13

Duž cestovnih naselja koja povezuju naselja zahvaljujući reljefnim formama i otvorenosti prostora, ostvaruju se karakteristične vizure, na naselja, dijelove pejzaža formirajući karakterističnu sliku prostora. Karakterističnim slikama definira se vizualni identitet prostora. Naročito su ekspresivne slike koje se pružaju s ceste prema Vivodini, od Svetičkog Hrašća, Velikog Erjavca do Svetica i Malog Erjavca, ceste prema Vrhovcu, te od Vrhovca prema Kupskoj dolini.

Na području Ozlja nalaze se tri parka – spomenika parkovne arhitekture i to: park u Gornjem Pokupju pokraj Turkovog Dvorca, neposredno uz Kupu sa raznolikim dendrološkim inventarom; ostaci parka oko dvorca Jaškovo – u lošem stanju te park u Treščerovcu oko starog dvorca uz Kupu.

Pozitivne značajke	Negativne značajke
<ul style="list-style-type: none">✓ povoljan položaj Grada (blizina drugih središta u HR i EU)✓ Grad se nalazi na sjecištu puteva koji povezuju Republiku Hrvatsku sa pokrajinom Dolenjska u Republici Sloveniji✓ Grad se nalazi blizu Karlovca- značajnog hrvatskog industrijskog središta i prometnog sjecišta, kao i središta Karlovačke županije✓ umjerena kontinentalna klima✓ značajno vodno bogatstvo✓ bogata kulturno-povijesna baština✓ evidentirana prirodna baština značajna na međunarodnoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini	<ul style="list-style-type: none">– izrazito ruralno područje– veliki broj naselja s malo stanovnika– depopulacija većine naselja– prostor Grada Ozlja predstavlja dio Karlovačke županije koja obuhvaća niz jedinica lokalne samouprave zahvaćenih depopulacijom– područje Grada nema status područja od posebne državne skrbi iako ima mnoge karakteristike nerazvijenih područja - visoki stupanj ruralnosti, depopulacija, starenje stanovništva, mnogo malih naselja– turizam ugrožava pojedine zaštićene vrste divljih životinja (šišmiši) i ugrožava smisao određivanja sustava zaštite prirodne baštine
Razvojne potrebe	Razvojna ograničenja
<ul style="list-style-type: none">• osigurati povijesno- kulturne građevine i prostore s kulturnim krajolikom• osiguravati sredstva za očuvanje i unaprjeđenje bogate kulturno-povijesne baštine• koristiti kulturno – povijesnu i prirodnu baštinu kao atrakcijsku osnovu za razvoj turizma• sustavno skrbiti o zaštićenoj prirodnoj baštini	<ul style="list-style-type: none">○ degradacija kulturno-povijesne baštine radi nedostatka financijskih sredstava○ nedostatak financijskih sredstava ugrožava realizaciju projekata zaštite prirodne baštine○ depopulacija ograničava razvojne mogućnosti○ Grad ne može povlačiti sredstva namijenjena područjima od posebne državne skrbi

Stanovništvo i ljudski resursi

Grad Ozalj, prema Popisu stanovništva 2011. ima **6.817** stanovnika, odnosno **5,29% ukupnog stanovništva Karlovačke županije**. U ukupnom stanovništvu Grada Ozlja neznatno veći udio imaju žene (50,95%, odnosno 3.473 osoba), dok je muškaraca 49,05% (3.344 osobe).

Dobna struktura stanovnika ukazuje na mali udio djece i mladih (17,65% ili 1.203 osoba do 19 godina starosti), dok je stanovnika starijih od 65 godina 29,76 % (2.029 osoba).

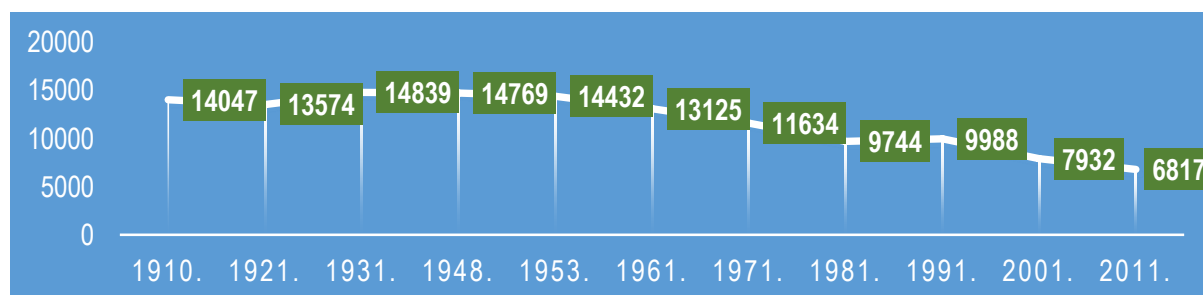
Jedan od osnovnih pokazatelja starosti stanovništva je i indeks starenja koji pokazuje omjer starog i mladog stanovništva. Indeks starenja za Hrvatsku, u 2011. godini, iznosio je 115, što ukazuje na ubrzani proces starenja stanovništva. **Index starenja Grada Ozlja je 146,6**, te ovo područje svrstava u „stara“ područja Republike Hrvatske, ali je ispod prosjeka Karlovačke županije (149,9). **Prosječna starost stanovnika je 43,7 godina** (što je

više od državnog prosjeka od 41,7, ali manje od županijskog prosjeka od 44,0 godina). Koeficijent starosti stanovnika je 25,9 što je više od nacionalnog prosjeka (24,1), ali je manji od županijskog prosjeka od 27,3.

Radno aktivno stanovništvo (15-64 godine starosti), obuhvaća 4.566 osobe, odnosno **66,98%** ukupnog stanovništva Grada Ozlja, ili 5,41% radno aktivnog stanovništva Karlovačke županije. U kontingentu radno aktivnog stanovništva Grada Ozlja 47,74% (2.180) čine žene, dok 52,26 % (2.386) čine muškarci.

Prema narodnosti, najveći broj stanovnika Grada Ozlja su Hrvati (96,88% ili 6.604 osoba). Najbrojnije nacionalne manjine su Srbi (64 osobe ili 0,94%) i Slovenci (35 osoba ili 0,51%). Prema vjerskoj pripadnosti 96,22 % se izjašnjavalo kao katolici.

Slika 1. Stanovništvo na području Grada Ozlja 1910.. -2011. (Izvor: DZS RH, 2016.)

Obrazovna struktura stanovnika

Prema podacima iz Popisa stanovništva 2011.g., 45,76% ili 2.722 osoba radno sposobnih (starijih od 15 godina) ima završeno najviše osam razreda osnovne škole, od čega njih 3,93% (234 osoba) nema osnovne škole, a 22,68% (617 osoba) ima nezavršenu osnovnu školu. Osnovnu školu ima završenu 1.871 osoba ili 31,45% radno sposobnih stanovnika.

Manja zastupljenost više ili visoko obrazovanih odražava se na negativne trendove u gospodarstvu i u zapošljavanju u Gradu Ozlju.

Tablica 7. Stanovništvo Grada Ozlja staro 15 godina i više, prema razini obrazovanja 2001.-2011., usporedba sa Karlovačkom županijom.

Broj stanovnika bez završenog osnovnog obrazovanja 2001.-2011.				
	Bez završene osnovne škole, (aps.)		Bez završene osnovne škole, % ⁹	
	2001.	2011.	2001.	2011.
Grad Ozalj	2.357	617	34,72	10,37
Karlovačka županija	31.915	13.399	26,32	12,01

Stanovništvo prema razini završenog obrazovanja 2001.-2011.						
	Srednja škola, %		Viša škola, %		Fakultet, %	
	2001.	2011.	2001.	2011.	2001.	2011.
Grad Ozalj	35,68	46,23	2,02	3,60	2,21	4,17
Karlovačka županija	43,74	50,63	3,58	5,82	5,03	6,95

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2001, 2011.

⁹ Op.a. % izračunat od ukupnog stanovništva starog 15 i više godina

Tržište rada

Broj ukupno zaposlenih osoba prema Popisu stanovnika u Gradu Ozlju, u 2011. godini, bio je 2.390. Prema popisu stanovništva 2011. Gradu Ozlju bilo je 3.106 neaktivnih osoba od tog 1.728 umirovljenika (od kojih 2687 ili 50,18 % je starije od 70 godina). Ostale neaktivne osobe su učenici i studenti (459), zaposleni u domaćinstvu (332) te ostale neaktivne osobe (272).

Promatrajući strukturu zaposlenosti udio žena u zaposlenom stanovništvu iznosi 39,58%. Zastupljenost žena među neaktivnim stanovništvom koje se bavi obvezama u kućanstvu iznosi 59,66% ili 1.853 osobe. U ovoj kategoriji značajan je broj mladih osoba od 15-29 godina starosti: 575 (od toga 311 žena) ili 18,51% ekonomski neaktivnih osoba. Iduća značajna kategorija su osobe starije od 55 godina, kojih ima 2.273 (od toga 1.302 žene) ili 73,08%. Osoba starijih od 70 godina ima 1.079 ili 34,74% .

U odnosu na ukupan broj stanovnika 45,56% stanovnika je ekonomski neaktivno, a 15,83 % je starije od 70 godina.

Tablica 8. Zaposleni u pravnim osobama, prema NKD-u, na dan 31. ožujka, u Gradu Ozlju

Sektori prema NKD-u:	Broj zaposlenih				Index	Index	Index
	2012.	2013.	2014.	2015.	2013/2012	2014/2013	2015/2014
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	16	14	12	11	0,88	0,86	0,92
Rudarstvo i vađenje ruda	-	-	-	-	-	-	-
Prerađivačka industrija	353	360	358	364	1,02	0,99	1,02
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	52	53	59	60	1,02	1,11	1,02
Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	28	38	32	47	1,36	0,89	1,47
Građevinarstvo	105	55	112	87	0,53	2,04	0,78
Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	88	94	91	74	1,07	0,97	0,81
Prijevoz i skladištenje	19	27	28	20	1,42	1,04	0,71
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	-	-	-	-	-	-	-
Informacije i komunikacije	-	-	-	-	-	-	-
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	7	7	6	4	1,00	0,86	0,67
Poslovanje nekretninama	-	-	-	-	-	-	-
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	36	40	38	53	1,11	0,95	1,39
Administrativne i pomoćna uslužne djelatnosti	2	2	2	1	1,00	1,00	0,50
Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	240	43	208	202	0,18	4,84	0,97
Obrazovanje	81	80	80	82	0,99	1,00	1,03
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	104	108	112	151	1,04	1,04	1,35
Umjetnost, zabava i rekreacija	8	7	6	5	0,88	0,86	0,83
Ostale uslužne djelatnosti	2	2	1	-	1,00	0,50	-
UKUPNO	1.141	930	1.145	1.161	0,82	1,23	1,01

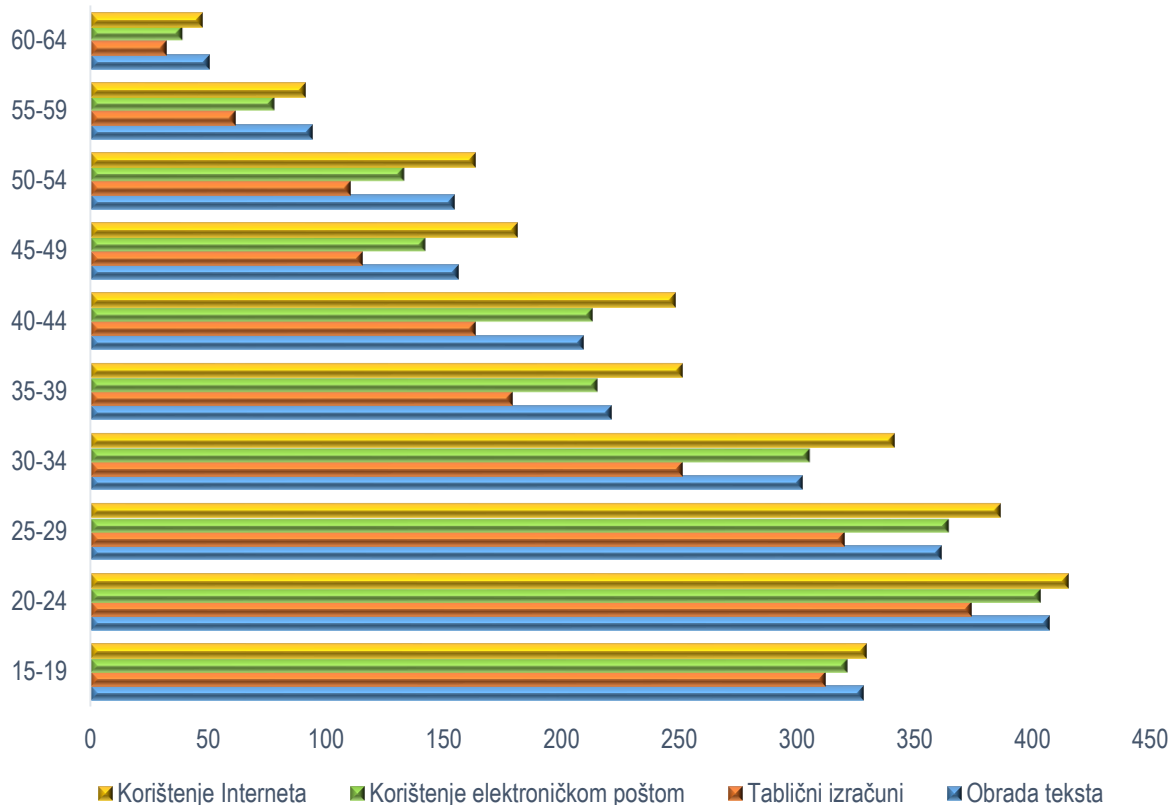
Izvor: Državni zavod za statistiku, Zaposlenost i plaće u 2012. , 2013. , 2014., 2015.

Za tržište rada važni su i podaci o informatičkoj pismenosti i posjedovanju osobnog računala. Na području Grada Ozlja, od 2.283 privatnih kućanstava njih 1.062 (46,51%) posjeduje osobno računalo, a 933 (40,87%)

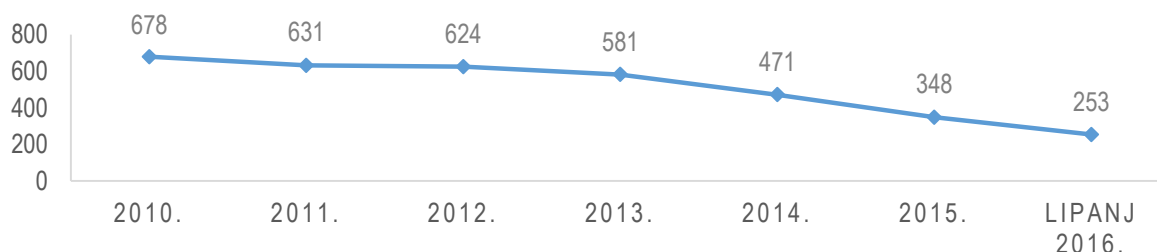
kućanstava se koriste Internetom. Od ukupno 6.244 stanovnika starija od 10 godina njih 2583 je osposobljeno za obradu teksta, 2136 za tablične izračune, 2487 se koristi elektroničkom poštom, a 5243 se koristi Internetom.

U populaciji radno sposobnog stanovništva visok je postotak informatičke pismenosti, dok je populacija starija od 35 godina značajno zaostaje u korištenju osobnog računala (npr. u populaciji od 35-39 godina 51,9 % osoba služi se obradom teksta, dok u populaciji od 20-24 godine 90,4 % osoba koristi se obradom teksta, a u populaciji od 50-54 godine obradom teksta se služi 25,3 % populacije itd.)

Slika 2. Korištenje osobnog računala radno sposobnog stanovništva na području Grada Ozlja. (Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.)

Stopa **registrirane nezaposlenosti** nije dostupna na lokalnoj, već samo na županijskoj razini, a ona za 2014. godinu za Karlovačku županiju iznosi visokih 24,30%¹⁰. Stopa registrirane nezaposlenosti veća je od državnog prosjeka koji je iznosio 22,3%.

Slika 5. Boj nezaposlenih u Gradu Ozlju u razdoblju 2010. - lipanj 2015. (Izvor: HZZ)

¹⁰ Op.a. Stopa je izračunata kao omjer broja osiguranika mirovinskoga osiguranja evidentiranih u Hrvatskome zavodu za mirovinsko osiguranje kao zaposlenim osobama, te podatke o nezaposlenim osobama evidentiranim u Hrvatskome zavodu za zapošljavanje

Prema podacima HZZ-a, na dan 31. prosinca 2015. u Gradu Ozlju evidentirana je 348 nezaposlenih osoba, odnosno 7,62% radno aktivnih stanovnika, što je ispod državnog prosjeka, dok je prema evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (*HZZ statistika online*) taj broj u 2016. godini smanjen te je, krajem lipnja 2016. godine, iznosio 253 osoba.

U ukupnom broju nezaposlenih (prosinac 2015. godine) 60,34% čine žene (210 osoba). U ukupnom broju nezaposlenih čine mladi (15-29) 26,72 % (93 osobe), a od toga 66,67% je mladih žena (62 osoba). Nezaposlenih osoba starijih od 45 godina je 45,98 % (160 osoba), od kojih je 53,13% žena ili 85 osoba.

Obrazovna struktura nezaposlenih je loša, 15,23% nema završenu osnovnu školu, a samo sa osnovnom školom je 20,40% nezaposlenih, što predstavlja jedan od ozbiljnijih ograničavajućih faktora razvoja Grada.

Tablica 9. Obrazovna struktura nezaposlenih Grada Ozlja

	Bez OŠ	OŠ	SSS	VŠS	VSS
Ukupno					
471	53	71	189	17	18
100 %	15,23	20,40	54,31	4,89	5,17

Izvor: Statistika on line, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, prosinac 2015. godine

Slika 3. Obrazovna struktura nezaposlenih po zanimanjima na području Grada Ozlja, prosinac 2015.

(Izvor: Izvor: Statistika on line, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, prosinac 2015. godine)

Poljoprivredno stanovništvo

Udio poljoprivrednog stanovništva na području Grada Ozlja je vrlo nizak. Prema podacima iz Popisa stanovništva 2011. godine, 96 osoba realizira prihode iz poljoprivrede (1,41% od ukupnog stanovništva, odnosno 1,61% ukupno radno sposobnog stanovništva Grada).

Poljoprivredna djelatnost još je značajna jer je prema Popisu poljoprivrede iz 2003. 1.514 kućanstava (64,95% ukupnog broja kućanstava) koristilo poljoprivredno zemljište, dok je prema Popisu stanovnika iz 2011. godine taj broj smanjen na 1.301 kućanstvo.

Također 165 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i 2 obrta su u 2013. godini bili korisnici izravnih plaćanja u poljoprivredi.

Migracije

Prema Popisu stanovništva iz 2011 godine 4.647 osoba ili 69,96 % živi u istom mjestu od rođenja ili je doselilo iz drugog naselja unutar Grada. Iz drugih jedinica lokalne samouprave Karlovačke županije u Grad Ozalj je doselilo 841 stanovnika (12,34 %). Iz drugih država je doselilo 8,45 % stanovnika; najviše iz Bosne i Hercegovine (76 osobe) i Njemačke (272 osoba) i Slovenije (147 osoba).

Pozitivne značajke	Negativne značajke
<ul style="list-style-type: none">✓ veliki broj zaposlenih u prerađivačkoj industriji i trgovini✓ stanovništvo mlađe od županijskog i nacionalnog prosjeka✓ raspoloživa radna snaga✓ obrazovna struktura nezaposlenih povoljnija od županijskog prosjeka✓ grad je desetljećima imigracijsko područje✓ pozitivan stav prema pripadnicima nacionalnih manjina✓ veliki broj kućanstava (40,01%) je evidentirano kao poljoprivredna kućanstva	<ul style="list-style-type: none">– nepovoljna demografska kretanja– izrazito nepovoljna obrazovna struktura osoba koje se bave poljoprivredom– visok udjel osoba bez ikakvog obrazovanja ili s niskim obrazovanjem– visok broj osoba koje se bave poljoprivredom bez formalnog obrazovanja za poljoprivredna zanimanja– nezaposlenost zahvatila sve kategorije stanovništva s obzirom na staž, obrazovanje
Razvojne potrebe	Razvojna ograničenja
<ul style="list-style-type: none">• poticaji iz nacionalnih i EU fondova za financiranje socijalnih programa i programa poticanja zapošljavanja• edukacija odraslih kako bi bili konkurentniji na tržištu radne snage• uključivanje u programe nacionalne populacijske politike za poticanje rasta nataliteta• uključivanje mladih, poglavito žena u tržište rada	<ul style="list-style-type: none">○ loša obrazovna struktura radno sposobnog stanovništva○ dugotrajna gospodarska kriza smanjuje potrebe za radnom snagom i u urbanim središtima

Fizička infrastruktura

Napomena: Nema podataka o vojnim poligonima!

Prometna infrastruktura

Prometna infrastruktura podrazumijeva ukupnu infrastrukturu koja uključuje sve grane prometa. Na području Grada najvažniji je cestovni promet.

U tijeku je izrada „Studije prometnog razvoja Karlovačke županije“ za naručitelja Karlovačka županija. „Studija prometnog razvoja Karlovačke županije“ treba biti dokument koji će osigurati integrirani pristup planiranju prometa na svim razinama. Studija ima ulogu „strateškog dokumenta prometnog razvoja Karlovačke županije“, te treba pružiti izravno strateško uporište za sve buduće prometne projekte, ubrzati pripremu prometnih projekata u obuhvatu Studije i povećati vjerojatnost njihovog financiranja iz EU fondova. Studija doprinosi održivom razvoju jer će Karlovačka županija dobiti dugoročni planski dokument čija je svrha održivi razvoj prometne infrastrukture, koji će uspostaviti okvir i specificirati ključne elemente prometnog razvitka Karlovačke županije, te uspostaviti integrirani pristup prometnom planiranju u kojem do izražaja dolazi sinergija prednosti svih prijevoznih modova. Isto tako, cilj je javnim prijevozom povezati sve gradove i općine unutar županije, te uspostaviti javni prijevoz za potrebe dnevnih migracija učenika osnovnih i srednjih škola, studenata i radnika.

Cestovni promet

Grad Ozalj ne nalazi se na glavnim prometnim državnim i međunarodnim prometnim koridorima. Međutim administrativno središte – naselje Ozalj nalazi se udaljeno 17,45 km od Karlovca važnog prometnog čvorišta kojim prolazi poprečni koridor u pravcu Slovenija – Bosna i Hercegovina na prometnom pravcu sjever – jug - Vb.

Cestovna mreža i cestovni promet su od najveće važnosti za Grada budući je to jedini način prometne komunikacije sa okolnim gradskim središtima. Na području Grada odvija se i javni prijevoz što olakšava dnevne i povremene migracije stanovništva.

Odlukom o razvrstavanju javnih cesta u autoceste, državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste¹¹ („Narodne novine“, broj 94/14) javne ceste razvrstane su u autoceste, državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste. Osnovni pokazatelji izgrađenosti postojeće cestovne mreže na području Grada Ozlja su:

Državne ceste		duljina u km
228	Jurovski Brod-Ozalj-Karlovac	16,7

Županijske ceste		duljina u km
3096	Visoče (Ž 3273) - Balići - Belošići - Petruš Vrh (Ž 3097)	8,0
3097	D 228 - Krmačina - Vivodina - Dvorište Vivodinsko - gr. Zagreb. žup.	12,2
3099	Vrhovac (L 34013) - Ž 3297	2,2
3143	Ozalj (Ž 3297)-Zorkovac na Kupi-Gornje Pokupje (D 228)	10,5
3144	Mali Erjavec (D 228)-D. Stative (D 6)	8,2
3273	gr. R. Slovenije-Magovci-Ostriž	3,1
3296	Kamanje (D 228) - Police - Ozalj (D 228)	8,3
3297	granica Zagrebačke žup.- Podbrežje - Ozalj (D 228)	4,1

Lokalne ceste		duljina u km
34001	gr. R. Slovenije-Brezovica-Pilatovci-Radatovići-Badovinci-Ž 3273	13,5
34002	Sv. Gera-Sekulići-Kuljaji-Radatovići (L 34001)	8,5
34003	L 34001-Dragoševci-Liješće-gr. R. Slovenije	3,8
34004	Ž 3273-Kašt-Brašljeva-gr.R. Slovenije	4,1
34009	Ž3097-Vrškovac-Ž3097	2,9
34011	Ž 3097-Obrež-Gorniki-Lović Prekriški-Ž 3097	7,2
34013	Ferenci (L 34011)-Vrhovac (Ž 3099)	5,5
34014	L 34013-Škaljevica-gr.žup.Zagrebačka	0,8
34021	D 228-Durlinci-Police (Ž 3296)	3,1
34028	Ribnik(D 6)-Martinski Vrh-Jaškovo-G. Pokupje (D 228)	15,5
34029	Donji Oštri Vrh-Ozalj (D 228)	2,5
34030	L 34028-Veliki Erjavec-Svetice-Mali Erjavec (D 228)	7,2
34033	D 6-Mali Modruš Potok-Piščetke-Grdun-Ž 3144	10,3
34034	L 34033-Završje-Tomašnica-Ž 3144	6,7
34038	Zorkovac - L31185	1,2
34040	A.G.Grada Karlovca-G.Pokupje (D 228)	0,3

Izvor: Županijska uprava za ceste Karlovačke županije.

Prema podacima Županijske uprave za ceste dio LC 34002 u duljini 5,4 km nije asfaltirano.

Na području Grada Ozlja nalazi se ukupno **179,40 km² nerazvrstanih cesta, ukupne duljine 145 km** (Jedinstvena baza podataka Grada Ozlja o nerazvrstanim cestama iz 2015.), gustoće 808,25 m/ km² površine što je manje od županijskog prosjeka koji iznosi 856,48 m/km² površine. Na asfaltirane ceste se odnosi 118,00 km, a na makadamske ceste 27,00 km. U nerazvrstane ceste **potrebno je ulagati u modernizaciju** radi kvalitetnog povezivanja brojnih naselja. U tu svrhu u ovom razdoblju potrebno je uložiti sredstva u rekonstrukciju i modernizaciju nerazvrstanih cesta. Uređenjem nerazvrstanih cesta naziva prema jedinstvenoj bazi podataka o

¹¹ Odluka o razvrstavanju javnih cesta u autoceste, državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste (NN94/14)

nerazvrstanim cestama na području Grada Ozlja - " Vrhovac 1, Zorkovac 5, Vuksani 1, Vuksani 2, Vrškovac (Farica) 1, Vrškovac (farica) 2, Obrež Vivodinski 2, Zorkovac na Kupi 1 i Kolodvorska cesta", poboljšat će se sigurnost u prometu i prometna povezanost, olakšati pristup poduzetnika poslovnoj zoni, te smanjiti troškovi održavanja.

Za budući razvoj naselja potrebno je osigurati kvalitetnu razinu prometne usluge izgradnjom obilaznih pravaca Grada Ozlja i naselja Mali Erjavec te uspostaviti, razvijati, unapređivati i nadograđivati mrežu županijskih cesta koja će osigurati, kvalitetno povezivanje na državnu mrežu cesta i omogućiti policentrični razvitak u funkciji gospodarskog razvoja. Najnepovoljnije je stanje prometnica na žumberačkom području koje treba modernizirati te staviti u funkciju gospodarskog razvoja područja. Županijske ceste potrebno je modernizirati suvremenim kolnikom, postupno rekonstruirati kritične dionice, upotpuniti višim standardom prometne signalizacije. Za lokalne ceste, koje povezuju područje Grada, potrebno je izraditi cjelovit program upravljanja lokalnim cestama sa naznakom prioriteta zahvata na njima. Naročitu brigu treba posvetiti rekonstrukciji i proširenju na pojedinim dijelovima trase ili u cjelosti postojećih lokalnih i nerazvrstanih cesta. Javni promet vezan je državnu cestu D505, a prigradski promet za županijske ceste. Iznimno je važno napomenuti problem mosta preko Kupe na ŽC 3297 Karlovac – Ozalj koji ima nosivost od svega 15 tona, što je iznimno ograničenje za promet teretima i mora se rekonstruirati u cilju daljnjeg razvoja kako Grada Ozlja tako i cijelog sjevernog dijela Karlovačke županije.

U cilju povezivanja pojedinih gradskih sadržaja potrebno je predvidjeti izgradnju biciklističkih staza i samostalnih ili kao dio kolnika.

Uslugu javnog autobusnog prijevoza na području Grada Ozlja pruža Autotransport Karlovac. U Gradu je izgrađen autobusni kolodvor, a uz državnu cestu stajališta su u svim većim naseljima.

Željeznički promet

Područjem Grada, dolinom Kupe, prolazi dionica pruge drugog reda L 103: Karlovac – Ozalj – Kamanje – granica Republike Slovenije

Na pruži su kolodvori u Ozlju za putnički (međumjesni promet) i stajalište u Zorkovcu i organiziran je lokalni željeznički prijevoz do državne granice.

Ostali oblici prometa

Grad Ozalj povezan je s trasama sveeuropskih (paneuropskih) prometnih koridora koji povezuju prostor centralne Europe s Mediteranom i Jugoistočnom Europom, a koji prolaze Karlovačkom županijom (Paneuropski koridor Vb) .

Strategija (1997.) i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske ima utjecaj i na područje Grada Ozlja: potrebna su istraživanja o efektima ulaganja u infrastrukturu unutarnjih plovni putova, kako bi se preusmjerile pojedine vrste tereta na riječni promet, prvenstveno masovne robe i za veće udaljenosti te omogućila turistička plovidba (riječni jahting i sport),

pravnom regulativom omogućiti razvojno uključivanje malih gospodarskih sustava te korištenje ove vrste prijevoza (skelarstvo, riječno ribarstvo, šljunčarenje), prostorno-prometno povezivanje s ostalim vrstama prometa, u planskom razdoblju, planirano je povezivanje postojećeg riječnog pristaništa u Sisku, rijekom Kupom (što iziskuje regulaciju Kupe), sa budućom riječnom lukom u Karlovcu.

Realizacijom ovih planova posredno bi se poboljšala i prometna povezanost Grada Ozlja sa Karlovačkom i Sisačko-moslavačkom županijom.

Na području Karlovačke županije Prostornim planom planirane su sljedeće zrakoplovne građevine: zračna luka Karlovac, letjelište Rakovica, heliodromi, a trenutno Gradu Ozlju je najbliža zračna luka Pleso (Velika Gorica) cestovno udaljena od naselja Ozalj 78,15 km.

Javne telekomunikacije

Poštanski uredi

Na području Grada Ozlja nalazi se glavni poštanski centar u Ozlju.

Telekomunikacije

Postojeća mreža TK objekata zadovoljava potrebe.

Sistemi telekomunikacija vezani su prema županijskoj organizaciji telekomunikacijskih mreža te prema tome područje Grada Ozlja pripada pod nadzor i upravljanje Telekomunikacijskog Centra Karlovac.

Telekomunikacijska mreža u Gradu Ozlju pokriva područja pristupnih TK mreža RSS-a Mali Erjavec, Ozalj, Vivodina, Badovinci, Radatovići, Jaškovo i Polje Ozaljsko, te dijela pristupne TK mreže RSS-a Kamanje (Police – Bratovanjci – Durlinci - D. Ferenci), RSS-a Mahično (Gornje Pokuplje – Levkušje) i RSS-a Mala Jelsa (Tomašnica).

Sve pristupne mreže imaju nivo lokalnog TK objekta i vezane su prema matičnom čvoru Karlovac.

Ukupno 10 TK objekata ima kapacitet od 3.843 priključka, a uključeno je 2.729 pretplatnika.

Na području Grada postavljene su 3 bazne stanice za potrebe mobilne mreže: dvije HT Cronet postaje, jedna u centru Ozlja i druga na Loviću Prekrškom (Sveti Križ) te jedna VIPnet-ova (područje naselja Požun u Ozlju).

Pokrivenost bežičnim internetom od 0 porasla je na 40% zahvaljujući projektu Lokalne akcijske grupe (LAG-a) Vallis Colapis koji je proveden tijekom 2012-te godine. Sa odašiljača Priseka na Žumberku, pušten je signal koji pokriva Ozalj, Kamanje i Žakanje, sa 100% pokrivenosti.

Radio i TV sustav veza

Na području Grada Ozlja nalazi se TV pretvarač na Sv. Geri. Sukladno Okvirnom nacionalnom programu za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja¹² 78 naselja Grada Ozlja označeno je osnovnom sivom bojom oznake S1, a 19 naselja oznakom B1. Postupak određivanja boja obavljen je na razini naselja, za sva navedena naselja, a prema mogućnostima analize podataka iz preliminarne verzije aplikacije Prikaza područja dostupnosti širokopojasnog pristupa HAKOM-a (PPDŠP).

Osn B1	Brašljeвица, Brezovica Žumberačka, Doljani Žumberački, Donji Oštri Vrh Ozaljski, Dragoševci, Dučići, Dvorište Vivodinsko, Goleši Žumberački, Gornji Oštri Vrh Ozaljski, Gudalji, Hrastovica Vivodinska, Kamenci, Keseri, Liješće, Lukunić Draga, Malinci, Pečarići, Pilatovci, Popovići Žumberački, Rajakovići	- bez širokopojasne infrastrukture koja omogućuje minimalnu brzinu od 2 Mbit/s - operatori ne planiraju izgradnju širokopojasne infrastrukture u iduće tri godine - naselja s manje od 50 stanovnika ²
Osn S1	Badovinci, Belinsko Selo, Belošići, Boševci, Bratovanci, Brezje Vivodinski, Breznik, Budim Vivodinski, Bulići, Cerje Vivodinsko, Cvetišće, Dančulovići, Dojutrovica, Donji Lović, Durlinci, Dvorišće Ozaljsko, Ferenci, Fratrovci Ozaljski, Furjanići, Galin, Goli Vrh Ozaljski, Gorniki Vivodinski, Gornje Pokupje, Gornji Lović, Gorščaki Ozaljski, Grandić Breg, Grdun, Hodinci, Ilovac, Jaškovo, Kašt, Kuljaji, Kunčani, Levkušje, Lović Prekriški, Lukšići Ozaljski, Mali Erjavec, Novaki Ozaljski, Obrež Vivodinski, Ozalj, Petruš Vrh, Podbrežje, Podgraj, Poljice Pirišće, Polje Ozaljsko, Požun, Radatovići, Radina Vas, Rujevo, Sekulići, Slapno, Soldatići, Sršići, Stojavnica, Svetice, Svetičko Hrašće, Šiljki, Škaljevica, Tomašnica, Treščerovac, Trg, Varaštovac, Veliki Erjavec, Vini Vrh, Vivodina, Vrbanska Draga, Vrhovac, Vrhovački Sopot, Vrškovac, Vuketići, Vuksani, Zajaško Selo,	- HT pruža širokopojasne usluge s minimalnom brzinom od 2 Mbit/s ¹ - niti jedan drugi operator ne planira izgradnju širokopojasne mreže u iduće tri godine - niti jedan drugi operator ne ostvaruje pristup putem izdvojenih lokalnih petlji

¹² <http://www.mppi.hr/default.aspx?id=421>

Zaluka, Zorkovac, Zorkovac na Kupi, Zorkovac Vivodinski

Područje Grada Ozlja bit će obuhvaćeno državnim projektom razvoja širokopojasnog pristupa oznake P24 (za jedinice lokalne samouprave Bosiljevo, Duga Resa, Generalski Stol, Kamanje, Netretić, Ozalj, Ribnik i Žakanje).

Opskrba energijom

Elektroenergetska opskrba

Proizvodni uređaji

Na području Grada Ozlja nalazi se HE Ozalj (protočna) na rijeci Kupi ukupne snage 5,5 MW. Ova HE nazvana „Munjara“ u funkciji je od 1908. godine i proizvedena električna energija je doprinijela razvoju industrije ozaljskog i karlovačkog kraja. PPKŽ-om u (vodno) energetske građevine, definirana je kao građevina od važnosti za Državu:- hidroelektrane: Ozalj.

Privatnim kapitalom je izgrađena protočna MHE Ilovac ukupne snage 1,4 MW.

U Prostornom planu uređenja (PPU) Karlovačke županije je predviđena mogućnost izgradnje malih hidroelektrana na lokacijama starih mlinica, bez mijenjanja zatečenog vodnog režima i podizanja krune slapa. Intervencije u koritu rijeke, kao i uređenja same zgrade s okolišem, moguće su u skladu s posebnim uvjetima nadležnih službi.

Strategijom prostornog uređenja planirana je izgradnja vodno energetske stepenice VES Brodarci za koju je izrađena projektna dokumentacija, uključivo i Studija utjecaja na okoliš.

Elektroopskrba

Najznačajniji objekt prijenosne mreže na području Grada Ozlja je dalekovod 400 kV Tumbri – Meline. [ovaj dalekovod prijenosne mreže RH (dalekovodi napona 110 kV, 220 kV i 400 kV) prolazi područjem Grada Ozlja iako ne igra ulogu u napajanju kupaca na opisanom području]

Grad Ozalj napaja se električnom energijom iz trafostanice TS 35(110)/10(20) kV Ozalj. Instalirana snaga je 2x8 MVA. Trafostanica je radijalno napojena 35 kV nadzemnim Ač 95/15 mm² dalekovodom iz TS 110/35(20) KV Pokuplje. Planirana je izgradnja pozdemnog kablenskog 35(110) kV voda koji bi osigurao dvostruko napajanje predmetne trafostanice.

Trafostanica je u cijelosti rekonstruirana 2015.

Područje grada Ozlja napajaju sljedeći izlazi 10(20) kV iz TS 35(110)/10(20) kV Ozalj:

1. Zorkovac,
2. Pokuplje,
3. Krašić I – Sošice,
4. Krašić II – Kalje,
5. Vivodina,
6. Bubnjarci – Ribnik,
7. Svetice-Ribnik,
8. Ozalj,
9. Zona Lug te tri izlaza koja se fizički nalaze u prostoru HE Ozalj 1 i to
10. Ozalj Grad
11. Sopot i
12. Trg

Trafostanica je dvostruko povezana s HE Ozalj i to s dva podzemna kablenska voda

1. 35 KV kablskim vodom i
2. 10(20) kV kablskim vodom (tzv. Spojni vod)

Područje Radatovići, Magovci, Kašt i Brašljeвица bili su napojeni 20 kV dalekovodima iz Republike Slovenije, međutim u postupku odvajanja najapajanja izgrađeni su novi vodovi kojima su i ta područja napojena iz TS 35(110)/10(20) kV Ozalj. (trenutno su na 10 kV naponu)

U budućem (četverogodišnjem) razdoblju na području Karlovačke županije, planiran je prelazak napajanja na 20 kV napon.

Vršno opterećenje TS 35(110)/10(20) kV Ozalj iznosi oko 7,5 MW

U budućnosti se predviđa prijelaz na transformaciju 110/20 kV (što podrazumijeva nadogradnju 110 kV postrojenja i rekonstrukciju postojećeg), što je uvjetovano porastom potrošnje preko 12 MW. U tom slučaju bi za napajanje bilo potrebno rekonstruirati postojeći dalekovod iz TS 110/35(20) kV Pokuplje.

Opskrba plinom

Južnim dijelom Grada prolazi magistralni plinovod Pula-Karlovac DN 500/75 bara u dužini od 8.040 m.

Područje grada planirano je da se opskrbi plinom povezivanjem na budući međunarodni, magistralni plinovod ADRIA-LNG (Pula - Karlovac - Zagreb), čija će trasa biti detaljnije utvrđena Studijom utjecaja na okoliš. U RS Ozalj transportirat će se plin visokotlačnim čeličnim plinovodom maksimalnog radnog tlaka 12 bara pretlaka iz mjerno redukcijske stanice (MRS Karlovac) locirane u gradu Karlovcu. Polaganje plinske distributivne mreže obavezno je u sustavu izgradnje novih prometnica obuhvaćenih ovim Planom, kao i planovima nižeg ranga.

Plinifikacija Karlovačke županije započela je 2001. godine kada su gradovi Karlovac, Ozalj, Slunj, Ogulin i Duga Resa te općine Barilović, Netretić, Draganić, Ribnik i Žakanje sklopili koncesijski ugovor s tvrtkom Montcogim-plinara d.o.o. Nema izgrađene distributivne plinske mreže na području Grada Ozlja.

Opskrba toplinskom energijom

Odluka o odustajanju od provedbe projekta „Izgradnja toplovodne kotlovnice i mreže CTS-a Grada Ozlja“ donesena je na sjednici Gradskog vijeća u studenom 2013. godine (SGGO broj 6/13). Grad Ozalj je odustao od provedbe Memoranduma o razumijevanju br:3010412056 potpisanog s Agencijom za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju za izgradnju toplinskih sustava koji koriste organski otpad iz poljoprivrede i šumarstva (biomasa) u sektoru toplana te je poništen postupak javne nabave: Biomass district heating for the town of Ozalj, Publication reference:3010412056/WKS.

Energetska učinkovitost

Zakon o energetske učinkovitosti¹³ propisuje da je učinkovita uporaba energije u interesu Republike Hrvatske (članak 3. stavak 2. Zakona), a energetske učinkovitost definira kao – odnos između ostvarenog korisnog učinka i energije potrošene za ostvarenje tog učinka, kao i proizvodnja energije iz obnovljivih izvora energije i /ili kogeneracije za koju se ne ostvaruje poticajna cijena temeljem posebnih propisa.¹⁴ Ovaj Zakon tj. njegova provedba doprinose ostvarenju ciljeva Europske Unije do 2020. godine: 20 % smanjenje emisije CO₂ i 20 % smanjenje potrošnje energije, 20% udjela obnovljivih izvora. Glavni sektori za postizanje ovih ciljeva su sektor zgradarstva, prometa nove tehnologije (smart grids¹⁵, obnovljivi izvori).

Karlovačka županija je donijela Strategiju održivog korištenja energije Karlovačke županije (2009) i Program energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnji energije Karlovačke županije 2012-2014. godine. Glavni naglasak u ovim dokumentima je na učinkovitom korištenju energije i obnovljivim izvorima energije kao područjima čiji razvitak može i treba značajno doprinijeti održivom gospodarskom razvitku, povećanju energetske neovisnosti (otvaranju novih radnih mjesta i smanjenju stope nezaposlenosti lokalnog stanovništva. na razini Karlovačke županije).

Prema Strategiji održivog korištenja energije Karlovačke županije na područje Grada Ozlja troši se 1,25-1,5 m³ ogrjevnog drveta po stanovniku što je više od prosječne potrošnje u Karlovačkoj županiji 0,86m³/st i prosjeka RH 0,77 m³/st.

Na području Karlovačke županije postoje i iskustva u proizvodnji biogoriva. U sastavu tvrtke MODIBIT d.o.o. iz Ozlja u svibnju 2006. godine započeo je s radom prvi pogon za proizvodnju biodizela u Republici Hrvatskoj.

¹³ Zakon o energetske učinkovitosti- „Narodne novine“ broj 127/14

¹⁴ Zakon o energetske učinkovitosti – članak 4. stavak 2. točka 10

¹⁵ Smart grid je modernizirana elektro mreža koja koristi analogne ili digitalne informacije i komunikacije radi prikupljanja i djelovanja na temelju informacija. Npr. informacije o ponašanju dobavljača i potrošača se automatski oblikuju tako da poboljšavaju efikasnost, ekonomičnost, i pouzdanost i održivost proizvodnje i distribucije el. energije

Pogon je izvorno zamišljen za 10 000 t/godišnje, no tijekom izgradnje se uvidjelo da se uz tehnološke promjene koje su izvedive i neznatne investicijske troškove, kapacitet može udvostručiti tako da konačan kapacitet iznosi 20 000 t/godišnje. Tijekom proteklih godina pogon je radio sam s dijelom kapaciteta zbog nedovoljne količine sirovine (repičino ulje) na domaćem tržištu.

Na području Ozlja instalirana je fotonaponska elektrana od 30 kW (obitelj Rožić).

Ured LAG-a Vallis Colapis je kroz svoje programe instalirao 2 kW mini-elektranu u Ozlju za potrebe edukacije stanovnika o obnovljivim izvorima energije (solarna rasvjeta na područnoj školi u Malom Erjavcu te u selu Zorkovac).

Vodoopskrba i odvodnja

Vodoopskrba

Grad Ozalj, uz Karlovac, u Županiji ima visoku opskrbljenost stanovništva vodom od 97%. Samo neka manja naselja nemaju riješen sustav vodoopskrbe.

Dužina javne vodoopskrbne mreže 350 km, potrošnja pitke vode iznosi 117/st/dnevno.

Vodoopskrba je rješana putem 3 neovisna sustava. Dio rubnih područja priključen je na vodovode Duga Resa i Karlovac.

Vodovod "Obrh" ima izvorište u susjednoj Općini Ribnik. Na izvoru "Obrh" zahvaća se cca 30 l/s (instalirani kapacitet crpki je 3 x 30 L/s) pitke vode koja se nakon nužne dezinfekcije i filtracije tlači u vodospremu "Breznik" (290 m.n.m.) na području sadašnje Općine Žakanje. U sušnim razdobljima kapacitet izvora opada i iznosi svega 13-20 L/s. 2006. godine je izveden bunar neposredno uz kaptazni objekt, pa se voda sada crpi iz dubine oko 10 m. To ukazuje da se vodoopskrba grada Ozlja ne može pouzdano i trajno temeljiti na resursima vode izvora Obrh.

Kako na područjima grada Ozlja nema značajnih mogućnosti za pronalaženje zamjenskih izvorišta, predviđa se potrebne dodatne količine vode osigurati iz budućeg Regionalnog vodoopskrbnog sustava «Karlovac».

Vodosprema "Boševci" se sastoji od jedne komore zapremine 1000 m³. Odatle se voda dovodi do vodospreme "Boševci" (500 m³ na 255 m.n.m.). Iz ovog magistralnog cjevovoda, putem ogranaka snabdjevaju se potrošači u usputnim naseljima, uglavnom na području sadašnje općine Žakanje. Iz vodospreme "Boševci" i vodospreme Ozalj, vodom se snabdjevaju Ozalj, Trg, Polje, Zorkovovac, Zorkovac na Kupi, Slapno, Mali Erjavec, Zajačko selo, Podbrežje, a preko precrpne stanice i vodospreme "Vrhovac" sela Vrhovac, Grandić Breg; Škaljevica i dio sela Ferenci.

Na magistralnom cjevovodu Breznik – Boševci postoje dva odvojka.

Jedan odvojak dovodi vodu u vodospremu "Reštovo" (200 m³) na području sadašnje Općine Kamanje, iz koje se voda dovodi cjevovodom na c.s. Cerje. Iz nje se voda tlači u vodospremu "Pristava", iz koje se snabdjevaju potrošači na vivodinskom području. Krajnje točke ovog cjevovoda su Stojavnica i Sršići na zapadnom kraku izlaznog cjevovoda i Dvorišće Vivodinsko i Lović Prekriški na istočnom kraku izlaznog (gravitacijskog) cjevovoda. Na istočnom kraku cjevovoda koji izlazi iz vodospreme "Pristava" izgrađeni su odvojeci za dio sela Ferenci, te za sela Gorinki, Furjanići, Obrež i Vivodinsko Dvorište".

Drugi odvojak na magistralnom cjevovodu dovodi vodu na c.s. "Dvorište Ozaljsko" iz koje se voda tlači u istoimenu vodospremu zapremine 100 m³. Iz vodospreme se voda gravitacijom dovodi do okolnih sela.

Vodovod "Opara" zahvaća vodu na izvoru "Opara" u naselju Jaškovo i kapacitetom od 8 l/s tlači se u vodospremu "Vuksani" (400 m³). Iz vodospreme se voda gravitacijom dovodi do sela Jaškovo, Vuksani i Tomašnica. Preko c.s. Vuksani voda se tlači u vodospremu "Hrašće" iz koje se tlačnogravitacionim cjevovodom dovodi do sela Hrašće, Breznik, Veliki Erjavec, Svetice, Vrbanska Draga i Grdun.

Vodovodi "Obrh" i "Opara" su međusobno povezani. Profil spojnog cjevovoda ne zadovoljava na dijelu od Malog Erjavca do Ozlja.

Zbog nedovoljnog kapaciteta izvorišta Obrh, na izvorištu Opara izvedeni su vodoistražni radovi, bušenje bunara, a u toku 2016. godine biti će puštena u rad crpka kapaciteta do 16 l/sek. Dodatna količina vode zadovoljit će potrebe područja grada Ozlja u sušnom periodu.

Vodovod "Radatovići" vodom opskrbljuje krajnje sjeverno područje Grada Ozlja, odnosno naselja: Kuljaji, Radatovići, Dučići, Pilatovci, Goleši, Liješće i Brezovica, Dragoševci, Kamenci i Šiljki. Vodovod je starijeg datuma

izvedbe. Sastoji se od kaptiranja više izvorišta iz kojih se voda doprema do vodospreme "Kuljaji", a dalje gravitacijskim cjevovodom do naselja. Naselja Dojutrovića i Kašt nemaju riješenu opskrbu vodom. Za rješavanje vodooskrbe tih naselja izrađena je projektna dokumentacija, ishođene dozvole, a izgradnja se planira u 2016. godini.

Naselja Gornje Pokupje i Levkušje priključena su na Karlovački vodovod.

Zaselci u naselju Tomašnica, smješteni uz granicu općine Netretić, priključena su na vodovod iz Duge Rese. Ukupna duljina mreže je 355 km, a starost joj varira od 1-50 godina. Na rekonstrukciji mreže radi se kontinuirano. Projekt *Proširenje i rekonstrukcija vodoopkrbnog sustava Ozalj (nositelj projekta: Komunalno Ozalj d.o.o.) prihvaćen je, početkom 2016. godine, za financiranje iz bespovratnih sredstava iz Kohezijskog fonda u sklopu Operativnog programa „Zaštita okoliša 2007. – 2013, sredstava Hrvatskih voda i sredstava isporučitelja javnih vodnih usluga (85:5:10).* Sanacijom mreže obuhvaćeni su cjevovodi Opara-Vuksani-Mali Erjavec-Ozalj, te izgradnja vodovoda Dojutrovića-Kašt. Vrijednost projekta: 7.580.000,00 kn

Odvodnja

Duljina kanalizacijske mreže u Gradu Ozlju iznosi 10,5 km,

U Gradu Ozlju postoji djelomično izvedena kanalizacijska mreža. Izvedeni su kolektori u naselju Ozalj osim ulice N.Š. Zrinskog, te retencijski bazeni i uređaj za pročišćavanje.

Dio Kolektora I (150 m) izveden je bez adekvatne dokumentacije, kao i dio sabirne mreže u Kurilovcu. Konceptija odvodnje bazirana je na 2000 stanovnika u 420 domaćinstava, te odvodnja voda industrijske zone površine oko 8 ha.

Dio Kolektora I (150 m) izveden je bez adekvatne dokumentacije, kao i dio sabirne mreže u Kurilovcu. Konceptija odvodnje bazirana je na 1400 stanovnika u 420 domaćinstava, te odvodnja voda industrijske zone površine oko 8 ha.

Planirana je kombinacija mješovite kanalizacije za centralno područje Grada (površina 18 ha), odnosno nepotpuna razdjelna kanalizacija za ostala područja obuhvata. Odnosno kanalizacijskim kolektorima bi se na uređaj odvodile samo sanitarne otpadne vode, dok bi se oborinske vode putem otvorenih kanala ispuštale u najbliži recipijent.

Grad Ozalj je iz vlastitih sredstava i sredstava IPARD programa 2007-2013 financirao izgradnju biološkog pročišćavača otpadnih voda, čijom izgradnjom se štiti rijeka Kupa od onečišćenja. Ukupni troškovi projekta iznose 5.193.254,04 kuna, a bespovratna sredstva Europske unije, koja je Grad dobio nakon tehničkog pregleda i dobivanja uporabne dozvole su 4.296.238,41 kuna.

U Ozlju je ovaj pročišćavač ekvivalentan 2000 ES.

Predviđena je izgradnja u tri etape. Zajačko selo i Požun na lijevoj obali rijeke Kupe planirano je kao područje zasebnog sustava odvodnje s vlastitim uređajem za pročišćavanje.

U svim ostalim naseljima većina građevina ima riješenu odvodnju u vlastite septičke jame ili druga slična rješenja.

Uređaj za pročišćavanje (330 ES) izgrađen je za potrebe "Korduna" u Malom Erjavcu.

Odvodnja oborinskih voda riješena je površinskim kanalima uz prometnice koji odvođe vodu u recipijent ili okolni teren.

Katastar vodova

Grad Ozalj nije uspostavio katastar vodova sukladno članku 95. Zakonu o državnoj izmjeri i katastru nekretnina.¹⁶

Stanovanje

Važan aspekt procjenjivanja Grada Ozlja su uvjeti i kvaliteta stanovanja njenih stanovnika. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine na području Grada bilo je 2.283 kućanstava u 2.263 stambenih jedinica. Prosječan broj pripadnika kućanstva je 2,90 što je neznatno više od prosjeka Republike Hrvatske (2,80). Od nastanjenih stanova (2.257) najviše ih ima dvije (593), tri sobe (633) ili četiri sobe (532). Prema Popisu samo jedan stan

¹⁶ Zakon o državnoj izmjeri i katastru nekretnina (NN16/07, 152/08, 124/10, 56/13)

nema kuhinje, 2.199 ima zahod, a kupaonicu 2.043 stanova. Vodovod ima 2.219 stanova, kanalizaciju 2.219, a 2.257 ima električnu energiju. 240 stanova ima klimatizaciju. Na temelju objavljenih podataka u Gradu 2.042 (90,47%) nastanjenih stanova ima kuhinju, zahod i kupaonicu. Na području Grada nalazi se 315 napuštenih stanova i 556 privremeno nastanjenih, ali i 682 objekta za odmor i rekreaciju.

Prostornim planom ne planira se otvaranje novih naselja.

Sigurnost

Grad Ozalj usvojio je „Procjenu ugroženosti od požara i tehnoloških eksplozija“ te „Plan zaštite od požara“.

Grad nema javnu vatrogasnu postrojbu već na području Grada Ozlja djeluje Vatrogasna zajednica Grada Ozlja koja okuplja 9 DVD-a: Ozalj, Vrhovac, Dojutrovića, Donji Oštri Vrh, Dvorišće Ozaljsko, Kašt, Radatovići, Vivodina i Jaškovo. Vatrogasna zajednica Grada Ozlja član je Vatrogasne zajednice Karlovačke županije. DVD Ozalj organiziran je kao središnje vatrogasno društvo koje pokriva cijelo područje Grada. DVD-i Vivodina, Radatović i Jaškovo društva su s područjem djelovanja, a ostala društva su pomoćna.

U sjevernom brdskom dijelu Grada nije moguće obaviti vatrogasnu intervenciju unutar 15 minuta (od dojava) na području koje se štiti. Stoga je potrebno reorganizirati postojeći model organizacije DVD-a. Zbog slabe naseljenosti javlja se i problem brzog uočavanja odnosno pravovremene dojava požara. Postojeća vatrogasna društva treba kadrovski nadopuniti i poboljšati njihovu opremljenost. Zbog slabe naseljenosti potrebno je povećati educiranost stanovnika te im omogućiti pristup opremi za gašenje požara. Radi poboljšanja brzine dojava požara potrebno je i uspostaviti sustav radio veze za cijelo područje Grada. Također je potrebno osigurati odgovarajući spremišni i garažni prostor.

Crpljenje vode za gašenje požara moguće je iz vodotoka rijeke Kupe i Dobre do kojih nema uređenih i označenih prilaza za vatrogasna vozila. Također voda za gašenje požara može se osigurati iz izvorišta vode, bunara i cisterni koje treba održavati.

Hidrantska mreža nije izvedena na čitavom području Grada. Najteže stanje vezano za hidrantsku mrežu i vodoopskrbu je na sjevernom dijelu Grada.

Pozitivne značajke	Negativne značajke
<ul style="list-style-type: none">✓ korištenje suvremenih obnovljivih izvora energije za unaprjeđenje života u zajednici✓ korištenje sredstava europskih fondova za sufinanciranje značajnih infrastrukturnih projekata✓ dobra infrastrukturna opremljenost✓ otvaranje mogućnosti kroz PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune i za poduzetničke projekte u energetici✓ veliki broj kuća za odmor✓ organiziran sustav vatrogastva na dobrovoljnoj osnovi✓ Republika Hrvatska će sufinancirati postavljanje širokopojasnoog intereneta na područjima gdje to nije komercijalno✓ Ozalj povezan lokalnim željezničkim prometom sa Karlovcem	<ul style="list-style-type: none">– neriješen sustav odvodnje otpadnih voda na cijelom području Grada– necjelovit i dijelom zastario sustav vodoopskrbe– manja gustoća nerazvrstanih cesta od županijskog prosjeka– nepostojanje katastra vodova (zakonska obveza Grada)– veliki broj napuštenih kuća– provedba mjera zaštite od požara je nedostatna– dodatni izvor prihoda
Razvojne potrebe	Razvojna ograničenja
<ul style="list-style-type: none">• rješavanje odvodnje pročišćavanja otpadnih voda na cijelom području Grada	<ul style="list-style-type: none">○ zbog malog broja stanovnika i depopulacije otežano je osiguravanje postojećeg komunalnog standarda i opravdanosti

- korištenje programa energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru
 - unaprjeđivanje sustava nerazvrstanih, županijskih i lokalnih cesta s praćenjem stanja
 - rekonstrukcija mosta na ŽC 3297
 - daljnji razvoj sustava širokopojsnog interneta
 - koristiti sredstva namijenjena za unaprjeđenje sigurnosti za opremanje vatrogasnih društava, edukaciju stanovništva i izgradnju hidrantske mreže
 - ulagati u postojeću komunalnu infrastrukturu
 - uspostaviti katastar vodova
 - asfaltiranje ceste L 34002 u duljini 5,4 km do vrha Svete Gere
- ulaganja u njegov razvoj
 - mali broj stanovnika te ograničen iznos sredstava onemogućuju brz ustroj kvalitetne vatrogasne službe

Zaštita okoliša

Okoliš je prirodno okruženje organizama i njihovih zajednica uključivo i čovjeka, koje omogućuje njihovo postojanje i njihov daljnji razvoj: zrak, vode, tlo, zemljina kamena kora, energija te materijalna dobra i kulturna baština, kao dio okruženja kojeg je stvorio čovjek; svi u svojoj raznolikosti i ukupnosti uzajamnog djelovanja. Zaštitom okoliša i prirode osiguravamo očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti prostornih i povijesnih vrijednosti i arhitekture, racionalno korištenje prirodnih dobara i energije na okolišno prihvatljiv način.

Gospodarenje otpadom

Europska politika gospodarenja otpadom temelji se na tri načela:

- prevencija nastajanja otpada,
- reciklaža i ponovna uporaba,
- poboljšanje konačnog zbrinjavanja i nadzora.

U dokumentu *Kohezijska politika Europske unije kao podrška razvoju i zaposlenosti, Strateške smjernice zajednice, 2007. – 2013.*, zemlje članice zajednički nastoje maksimalno povećati ekonomsku dobit i smanjiti troškove na način da riješe zagađivanja okoliša na samom izvoru. U sektoru gospodarenja otpadom to znači da se prvenstvo daje prevenciji, reciklaži i biološkoj razgradnji otpada koje su jeftinije i osiguravaju višu zaposlenost u odnosu na spaljivanje i odlaganje otpada.

Na temelju Zakona o otpadu gradovi i općine odgovorni su za gospodarenje komunalnim otpadom i građevinskim otpadom i određuju lokacije u prostornim planovima za svoje područje.

Grad Ozalj je donio „Plan gospodarenja otpadom za razdoblje 2009. – 2016. godine“, koji je usklađen s „Planom gospodarenja otpadom Karlovačke županije“. Organiziranim skupljanjem i odvozom komunalnog otpada obuhvaćena su sva naselja. U Gradu Ozlju komunalni otpad skuplja trgovačko društvo Komunalno Ozalj d.o.o. iz Ozlja (koje otpad skuplja u JLS Kamanje, Ribnik i Žakanje). Prema podacima Agencije za zaštitu okoliša, odvojeno prikupljanje korisnih vrsta otpada iz komunalnog otpada provodi se na području Grada. U okviru zajedničkog projekta s komunalnim društvom iz Republike Slovenije, komunalno društvo iz Ozlja je, za potrebe Grada Ozlja i Općina Kamanje, Ribnik i Žakanje, nabavilo kante i kontejnere za odvojeno prikupljanje otpada (97 kompleta zelenih otoka) uz sufinanciranje iz fonda Europske unije u ukupnoj vrijednosti 462.954,00 kn. Projekt je započeo u rujnu 2009. te završio u ožujku 2012.

Komunalni otpad s područja Grada Ozlja se odlaže na odlagalište Ilovac u Karlovcu kojim upravlja trgovačko društvo Čistoća d.o.o. Odlagalište ima dozvolu za odlaganje, lokacijsku i građevinsku dozvolu. Odlagalište je trenutno u fazi provođenja sanacije i zatvaranja uz odlaganje novonastalog otpada do uspostave Regionalnog centra. Planirano je da će kapacitet odlagališta zadovoljavati potrebe narednih pet godina. (Op.a. Na ovo odlagalište komunalni otpad odlaže više JLS s područja Karlovačke županije: Gradovi Duga Resa, Karlovac i

Ozalj te Općine Barilović, Bosiljevo, Draganić, Generalski Stol, Kamanje, Netretić, Ribnik i Žakanje). Na području Grada, do kraja 2016.godine bit će završena prva faza izgradnje reciklažnog dvorišta.

Količina komunalnog otpada s područja Grada Ozlja utvrđuje se vaganjem. Karlovačka županija je osnovala u listopadu 2008. trgovačko društvo za poslove vezane uz gospodarenje otpadom. Do 2011. u trgovačkom društvu nije bilo zaposlenih, a koncem 2013. ih je troje. Trgovačko društvo posluje pod nazivom Centar za gospodarenje otpadom Karlovačke županije KODOS d.o.o. (dalje u tekstu: Društvo), sa sjedištem u Karlovcu. U listopadu 2010. Karlovačka županija i sve jedinice lokalne samouprave s područja Karlovačke županije, osim Općine Lasinja, zaključile su sporazum o zajedničkom centru za gospodarenje otpadom.. Poslovanje financiraju svi osnivači izgradnje centra za gospodarenje otpadom i pretovarnih stanica te sanacije i zatvaranja postojećih odlagališta, vrijednosno značajnim za cijelu Karlovačku županiju te da su rokovi realizacije navedenih projekata do 2018..

Na području Grada Ozlja od ukupno 18 divljih odlagališta sanirano ih je 13 iz udruženih sredstava Fonda za zaštitu okoliša i komunalnog društva.

U cilju daljnjeg razvoja sustava gospodarenja otpadom, Grad Ozalj planira nastavak projekta izgradnje reciklažnog dvorišta (sortirnica).

Zrak

Na području Karlovačke županije kakvoća zraka se mjeri na tri mjerne postaje u Karlovcu. Prema Godišnjem izvješću o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2013. godinu koju je objavila Agencija za zaštitu okoliša zrak je bio I kategorije s obzirom na mjerene onečišćujuće tvari.

Za pretpostaviti je da se ovakvi podaci mogu smatrati relevantnim i za kvalitetu zraka na području Grada Ozlja gdje nema nikakvih značajnijih onečišćivača (zračna udaljenost od Karlovca do Ozlja iznosi 14,66 km).

Buka

Za područje Grada Ozlja nisu izrađene strateške karte buke. Područje Grada Ozlja ugroženo je bukom čiji je stalni izvor promet, povremeni, industrijski pogoni i gospodarstvene zone, te vojne aktivnosti s vojnog poligona.

PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune utvrdio je dozvoljene granice buke (dnevnu i noćnu) u 5 gradskih zona (oporavak odmor i liječenje, pretežno stanovanje i boravak, mješovito pretežno za stanovanje, mješovito pretežno poslovne namjene i gospodarske namjene). Sve gospodarske građevine moraju imati tehnologiju koja sprječava nedozvoljenu količinu buke i emisiju prašine iznad dozvoljene količine i sastava.

Pozitivne značajke	Negativne značajke
<ul style="list-style-type: none">✓ nema zagađenja zraka i zagađenja bukom✓ sva naselja Grada Ozlja su obuhvaćena organiziranim sustavom prikupljanja komunalnog otpada s odvajanjem korisnog otpada✓ korištenje europskih sredstava za financiranje projekata komunalne infrastrukture	<ul style="list-style-type: none">- neriješen sustav gospodarenja otpadom na županijskoj razini- na području Grada još ima divljih odlagališta otpada koja nisu sanirana
Razvojne potrebe	Razvojna ograničenja
<ul style="list-style-type: none">• sanirati preostala divlja odlagališta• unaprijediti sustav gospodarenja otpadom• izgradnja reciklažnog dvorišta sa sortirnicom	<ul style="list-style-type: none">○ nedostatak organizacijskih sposobnosti usporava izgradnju županijskog centra za gospodarenje otpadom

Gospodarstvo

Prvi industrijski pogoni proradili su u Ozlju 1768. godine – tkaonica i manufaktura bakrenih žica, te ciglana (u današnjoj industrijskoj zoni "Lug").

Izgradnjom željezničke pruge Karlovac – Ljubljana (1912. godine) i elektrane (1908. godine) stvoreni su bolji preduvjeti za brži gospodarski razvitak. Tek u drugoj polovici 20. stoljeća dolazi do razvoja različitih industrijskih proizvodnih pogona: metaloprerađivački (“Kordun” u Malom Erjavcu, “TPK” u Kamanju, “ŽE-ČE” u Ozlju), kemijski (“KGGK” u Ozlju), kožarskopreradački (“Josip Kraš” u Gornjem Pokuplju).

Značajka svih proizvodnih pogona je što su to bili pogoni matičnih poduzeća iz Karlovca i u zadnjem desetljeću doživjeli su istu lošu tranzicijsku sudbinu kao i matična poduzeća.

Četiri najveća trgovačka društva danas u Gradu Ozlju zapošljavaju ukupno 208 radnika, od kojih je samo jedno svrstano u srednje velika trgovačka društva. Na području Grada posluje 5 trgovačkih društava koja su u Registru hrvatskih izvoznika, sve iz sektora preradačke industrije (metalna industrija, proizvodnja plastike u građevinarstvu i drvoprerađivači).

Prema Uredbi o indeksu razvijenosti za Grad Ozalj izračunata je vrijednost indeksa razvijenosti od 75,08%, odnosno 29,57% ispod prosjeka Republike Hrvatske. U usporedbi s drugim gradovima, približno sličnih karakteristika (po broju stanovnika, površini i geografskom položaju), pozicija Grada Ozlja može se sagledati iz sljedeće tablice:

Tablica 10. Usporedba indeksa razvijenosti Grada Ozlja s jedinicama lokalne samouprave sličnih značajki.

JLS	Vrijednost indeksa razvijenosti	Skupina razvijenosti
Jastrebarsko	104,03	IV.
Kloštar Ivanić	83,85	III.
Sveti Ivan Zelina	92,39	III.
Ozalj	75,08	II.
Slunj	71,18	II.
Novska	66,63	II.
Zabok	107,01	IV.
Zlatar	84,72	III.
Pregrada	76,88	III.

Izvor: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, 2015.

Tablica 11. Osnovni pokazatelji razvijenosti Grada Ozlja

Osnovni pokazatelji razvijenosti:	Pros. dohodak per capita	Pros. izvorni prihodi per capita	Pros. stopa nezaposlenosti	Kretanje stanovništva	Udio obrazovnog st. u st.16-65 godina
Ref. godina	2010.-2012.	2010.-2012.	2010.-2012.	2010.-2001.	2011.
Vrijednost osnovnih pokazatelja	22.920	1.312	20,3	91,3	66,36
Vrijednost standardiziranih pokazatelja u odnosu na nacionalni prosjek	73,0	39,7	88,9	86,0	75,3

Izvor: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, 2015.

Grad Ozalj je svrstan u II. kategoriju razvijenosti jer prelazi administrativno utvrđen prosjek od 75%. Jedino prema prosječnoj stopi nezaposlenosti je bolji od državnog prosjeka, a najveće zaostajanje u odnosu na prosjek Republike Hrvatske je u prosječnom izvornom prihodu per capita.

Grad Ozlja karakterizira neravnomjeran razvoj, odnosno žumberačko područje je slabo gospodarski aktivno, što se ogleda i u činjenici da na tom području nema, primjerice, ni trgovina mješovitom robom za opskrbu lokalnog stanovništva.

Tablica 12. Pokazatelji poslovanja poduzetnika Grada Ozlja za razdoblje 2011.-2013.

Br.	OPIS (naziv)	2011.	2012	Indeks 11/12	2012.	2013	Index 12/13	2014	Index 13/14
		Iznos	Iznos		Iznos	Iznos		Iznos	
1.	Broj poduzetnika	(99)	105	(106,0)	(105)	116	(110,5)	114	0,98
2.	Broj zaposlenih na bazi sati rada (puni broj)	668	650	97,3	687	700	101,9	727	103,85
3.	Ukupni prihodi (tis. kuna)	240.076	253.548	105,6	269.946	275.888	102,2	433.599	157,16
4.	Ukupni rashodi (tis. kuna)	246.448	254.793	103,4	269.739	269.106	99,8	430.578	160,00
5.	Dobit prije oporezivanja (tis. kuna)	10.061	10.617	105,5	11.180	14.917	133,4	18.855	126,40
6.	Gubitak prije oporezivanja (tis. kuna)	16.433	11.862	72,2	10.972	8.135	74,1	15.833	194,63
7.	Porez na dobit (tis. kuna)	1.515	1.437	94,8	1.570	2.580	164,3	3.448	133,64
8.	Dobit razdoblja (tis. kuna)	8.546	9.180	107,4	9.609	12.337	128,4	15.416	124,96
9.	Gubitak razdoblja (tis. kuna)	16.433	11.862	72,2	10.972	8.135	74,1	15.842	194,74
10.	Neto dobit razdoblja (8.-9.) (tis. kuna)	-7.887	-2.682	34	-1.363	4.202	-	-426	-
11.	Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom u kn	3.537	3.791	107,2	3.839	3.901	101,6	4.164	106,29

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Karlovac, 2015.

Tablica 13. Udjeli prerađivačke industrije, građevinarstva i trgovine u osnovnim pokazateljima gospodarstva Grad Ozalj – 2013. godina; u tisućama kuna

Gospodarska grana / pokazatelj poslovanja	Prerađivačka industrija	Građevinarstvo	Trgovina	Ostali
Ukupni prihodi	96.329	58.555	81.417	39.587
Ukupni rashodi	95.347	52.051	82.952	38.756
Porez na dobit	530	1.285	313	452
Neto dobit razdoblja	452	5.220	-1.848	378
Broj zaposlenih na bazi rada	253	138	176	133

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Karlovac, 2015.

Najznačajnije gospodarske djelatnosti (prema broju trgovačkih društava) su G trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala 35 poduzeća, C prerađivačka industrija 32 poduzeća, i F građevinarstvo 22 poduzeća.

Tablica 14. Udjel tvrtki s područja Grada Ozlja u gospodarstvu Karlovačke županije , pokazatelji u tis kuna

		Broj tvrtki	UKUPNI PRIHODI	UKUPNI RASHODI	Dobit prije oporez.	Broj zaposlenih (krajem razdoblja)
2010.	UKUPNO KŽ	1.845	7.038.945	6.640.668	719.629	15.271
	Grad Ozalj	92	288.389	318.051	8.201	976
2011.	UKUPNO KŽ	1.847	7.583.101	7.063.554	761.087	14.766
	Grad Ozalj	99	246.101	255.018	8.134	699
2012.	UKUPNO KŽ	1.767	7.487.111	6.832.403	858.650	14.953
	Grad Ozalj	105	253.548	254.793	10.617	650
2013.	UKUPNO KŽ	1.856	7.864.934	7.116.979	921.355	15.192
	Grad Ozalj	116	275.888	269.106	14.917	700
2014.	UKUPNO KŽ	1.912	7.945.029	7.433.273	715.811	15.209
	Grad Ozalj	114	433.599	430.578	18.855	727

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Karlovac, 2015.

Prosječna mjesečna neto plaća na području Grada Ozlja u 2014. godini iznosila je 4.164,00 kuna i zaostajala je za prosječnom mjesečnom neto plaćom u Karlovačkoj županiji za 7,65% (4.509 kuna). U odnosu na 2013. godinu plaća na području Grada Ozlja porasla je za 4,06% (s 3.995 kuna porasla je na 4.164 kune).

Eksploatacija mineralnih sirovina

Grad Ozalj nema značajnijih sirovina pogodnih za eksploataciju i preradu. Kamenolom u Zaluki koristio se za tehnički kamen i proizvodnju vapna. Evidentirano je nekoliko lokacija kao ostaci nekadašnjih kamenoloma koji se više ne eksploatiraju: Gudalji, Sekulići, Mosinje (Dvorišće Ozaljsko). Ležišta limonitno-sideritnih rudnih žica antimona bakrene i olovne rude koja postoje na Žumberku su količinski premala za isplativu eksploataciju. Prema Izmjenama i dopunama Prostornog plana Karlovačke županije iz 2008. godine na području Grada Ozlja nema postojećih niti planiranih eksploatacijskih polja mineralnih sirovina.

Poljoprivreda

Na području Grada Ozlja postoje značajni resursi u vidu poljoprivrednog zemljišta (4.844,15 ha), ali značajne površine poljoprivrednog zemljišta su zapuštaju i postupno obrastaju šumom (1.649,32 ha).

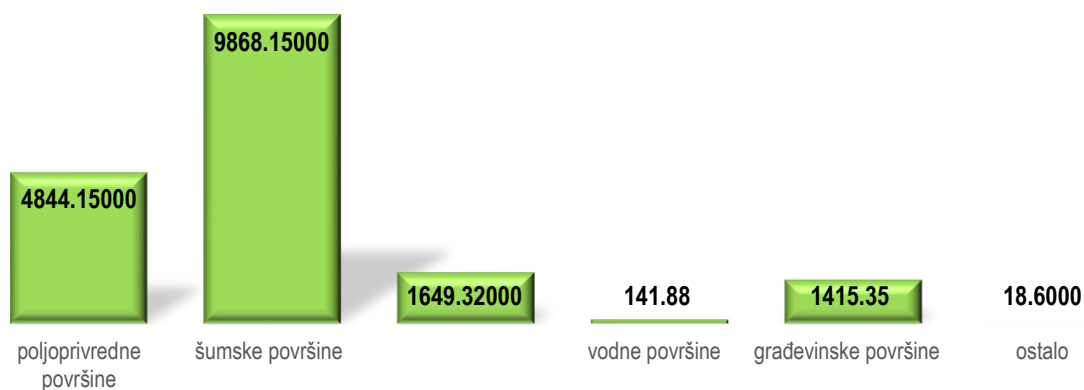
Tablica 15. Korišteno poljoprivredno zemljište Grada Ozlja.

Poljoprivredna površina	Ukupno (ha)
Oranice i vrtovi	1.046,98
Voćnjaci	12,67
Vinogradi	71,99

Livade	192,95
Ukupno obrađena površina	1.046,90
Pašnjaci	2.371,49
Ribnjaci	167,97
Ukupno poljop. zemljište	0,15

Izvor: Popis poljoprivrede 2003.

Slika 4. Površine prema namjeni korištenja/u ha. (Izvor: PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune)

Na području Grada Ozlja vezano za poljoprivrednu proizvodnju razlikuju se:

- nizinsko područje pokupja s ušćem rijeke Dobre;
- pobrđe unutar velikog luka rijeke Kupe

područje plodnih krških zaravni u kojem su zastupljene poljoprivredne površine viših razreda kvalitete za intenzivan uzgoj povrća, ratarstvo i stočarstvo;

Površine poljoprivrednih tala niskih razreda kvalitete; pogodne u suvremenim uvjetima za stočarstvo, prvenstveno uzgoj sitne stoke, a za potrebe uzgoja krmnih kultura, tla s nepovoljnim kemijskim karakteristikama moguće je mjerama kalcifikacije i meliorativne gnojidbe pretvoriti u tla višeg razreda pogodnosti; tla na strmim nagibima, stjenovita, kamenita i plitka tla, te tla nepovoljne ekspozicije koja se nalaze u brdskim predjelima; ne mogu se prevesti u više bonitetne razrede, ali se mogu koristiti kao pašnjačke površine u ekstenzivnom uzgoju stoke, za uzgoj ljekovitog bilja ili za pošumljavanje.

Uslijed raznovrsne geološke podloge na području Grada nalazi se veliki broj tipova i podtipova tala koja se često na malom prostoru izmjenjuju i čine vrlo mozaičnu strukturu zemljišnog pokrivača u kojem su zastupljena geološki veoma različita tla. Utvrđena su plitka i vrlo duboka tla, tla kisele, neutralne i alkalne reakcije, tla pjeskovitog, ilovastog i glinastog mehaničkog sastava.

U prošlosti je bilo znatnog krčenja šuma u korist poljoprivrednih površina, dok se u posljednje vrijeme uočavaju suprotne tendencije, osobito u brdskim predjelima. Vrlo intenzivno kultiviranje tala na velikim površinama provedeno je u prigorskom kraju povrh neogenih lapora, na kojima su rendzine rigolanjem prevedene u tla vinograda, a šume su potpuno nestale. U nizinskom i priterasastom području nalaze se tla pogodna za poljoprivrednu proizvodnju. Iako najveći dio nizinskog područja nema uređen vodni režim, njihova plodnost je vrlo velika. Odlikuju se vrlo povoljnim mehaničkim sastavom i drugim fizikalnim svojstvima.

Vrlo vrijedan prostor za poljoprivredu čine duboka tla (jugozapadni dio) u kojima je reljef terena jedini ograničavajući faktor proizvodnje. Veliki dio prostora pokrivaju tla kojeg karakterizira velika gustoća ponikvi (vrtača, «boginjavi krš»). Specifičan ekosistem čine tla na krednom flišu. Ograničenja u korištenju u poljoprivredne svrhe su: nadmorska visina, reljef, hidrološki uvjeti. Niži južni položaji pogodni su za vinograde.

Prema podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvo i ruralni razvoj (APRRR)¹⁷ na području Grada Ozlja 385 gospodarstava obrađuje 1.654,31 ha poljoprivrednog zemljišta (4.563 parcela). Ukupno poljoprivredno zemljište na području Grada zauzima površinu od 4.844,15 ha,¹⁸ što je 27,01% od ukupne površine Grada, pri čemu je u korištenju 34,15%. Prema Prostornom planu Karlovačke županije planiraju se građevine za melioracijsku odvodnju – na hidromelioracijskom polju Zorkovac - Ozaljsko polje. Glavnina poljoprivrednih površina je u dolinama rijeka, a značajan dio tih površina nalazi se unutar poplavnih linija vodotoka. Izvođenjem hidromelioracijskih radova prije svega odvodnje poboljšala bi se proizvodnost zemljišta.

Tablica 16. Privatna kućanstva prema korištenju poljoprivrednog zemljišta

Površina ha	Broj kućanstava	S oranicama	S voćnjacima	S vinogradima	S maslinicima	S ostalim poljop. zemljištem (livade, pašnjaci i dr.)
Do 0,09	183	97	38	50		52
0,10-0,49	319	226	64	132		77
0,50-0,99	247	226	60	101	1	76
1,0-2,99	393	360	101	174	1	219
3,0-4,99	90	77	34	50		61
5,0-7,99	39	37	13	20		26
8,0-9,99	7	7	2	3	1	4
10,0-19,99	14	14	2	9		10
20,00 i više	9	8	1	3		6

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovnika 2011. godine

Nositelji poljoprivredne proizvodnje

Na području Grada registrirano je 477 poljoprivrednih gospodarstava, od toga obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava 465 (97,48%). Žene su nositeljice 161 poljoprivrednog gospodarstva (33,75 %). Prosječan broj članova OPG-a je 1,25 članova, a 137 OPG-a nema niti jednog člana. Samo 1 člana ima 156 OPG-a. (Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine na području Grada Ozlja 1301 kućanstvo koristi poljoprivredno zemljište. Od toga 69 kućanstava koristi više od 5 ha poljoprivrednog zemljišta (5,30 %).

U čak 162 PG-a nositelj je stariji od 65 godina, a svega 43 PG imaju nositelja mlađeg od 40 godina. Školska sprema nositelja gospodarstava je nezadovoljavajuća., čak 211 nositelja gospodarstava ima nezavršenu ili samo završenu osnovnu školu (42,23%), a za 132 nositelja nema podataka o završenom formalnom obrazovanju(27,67%). Višu školu ili fakultet ima završeno svega 12 nositelja (2,52%).

Stočarska proizvodnja

Prema podacima iz Popisa stanovništva iz 2011. godine na području Grada Ozlja stočarska proizvodnja nema veliki tržišni značaj, a prema podacima APRRR-a (14.12.2015.) stanje se nastavilo pogoršavati, osim u govedarstvu (u ovoj evidenciji su samo grla koja su u sustavu potpora).

¹⁷ Podaci APRRR, objavljeni 14.12.2015.

¹⁸ Prema Popisu poljoprivrede iz 2003. godine ukupna poljoprivredna površina je 4.405,51 ha , dok je prema Prostornom planu uređenja Grada Ozlja ta površina 4.844,15 ha.

Tablica 17. Privatna kućanstva prema brojnomo stanju stoke

Površina ha	Broj kućanstava	Broj goveda	Broj ovaca	Broj koza	Broj svinja	Broj peradi
Ukupno	2283	759	1949	225	1.514	11.315
Bez zemlje	982	19	134	25	102	1.847
Do 0,09	183	-	66	4	27	612
0,10-0,49	319	31	178	28	153	1.669
0,50-0,99	247	73	276	38	268	1.963
1,0-2,99	393	205	685	89	552	3.373
3,0-4,99	90	88	202	9	171	1.044
5,0-7,99	39	63	233	23	116	479
8,0-9,99	7	28	15	-	40	95
10,0-19,99	14	92	-	9	26	145
20,00 i više	9	153	160	-	59	88

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovnika 2011. godine

Tablica 18. Brojno stanje stoke na području Grada Ozlja (14.12.2015.)

	Broj grla/košnica	Broj PG-a
Goveda	836	125
Konji	16	7
Koze	52	11
Magarci	2	1
Ovce	1.451	66
Svinje	36	12
Košnice	1.549	17

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Usluge veterinarske medicine pruža Veterinarska stanica Ozalj d.o.o.

Akvakultura

Na rijekama, potocima i stajacim vodama smiju se graditi ribnjaci (maksimalne površine 0,75 ha), gradnja ribnjaka (za komercijalne i osobne potrebe) i građevina za potrebe uzgoja ribe (spremišta za hranu, vozila, uređaji i sprave) te stanovanje djelatnika, dozvoljena je na poljoprivrednom zemljištu katastarske kulture močvara, trstik, bara, na tlima trajno nepogodnim za obradu te na neplodnom tlu, napuštenim iskopima i riječnim rukavcima.

Biljna proizvodnja

Biljnu proizvodnju karakterizira raznovrsnost. Uzgajaju se različite voćne vrste (jabuke, breskve, trešnje, šljive, orasi), povrtno kulture (luk, češnjak, kupus, grah) te žitarice (raž, ječam, pšenica, proso, heljda) ljekovito bilje (lavanda). Mnoge od tih kultura zbog visoke cijene mogu se uspješno uzgajati i na manjim parcelama.

Također uzgaja se i krmno bilje za ishranu stoke.

U biljnoj proizvodnji posebno se ističe uzgoj vinove loze na južnim padinama Žumberačkog gorja uz dolinu Kupe. Na osunčanim obroncima Vivodine, Lovića i Vrhovca vinova loza se uzgaja od srednjeg vijeka, a danas se nalazi oko 80 ha pod vinogradima. U ovom kraju proizvode se bijela vina; graševine, sauvignon, rajnski rizling,

charonnay i žuti muškatac, a od crnih: crni pinot, frankovka, zweigelt i portugizac. U cilju povećanja prodaje na „kućnom pragu“ te razvoja kontinentalnog turizma, organizirana je vinska cesta na kojoj svoje proizvode plasira 11 vinara.

U Popisu ekoloških proizvođača 2015. godine pri Ministarstvu poljoprivrede nalaze se tri proizvođača s područja Grada.

Tablica 19. Namjena korištenja poljoprivrednog zemljišta na području Grada Ozlja

Površina ha	Broj kućanstava	Ukupno korišteno poljoprivredno zemljište ha	Oranice ha	Voćnjaci ha	Vinogradi ha	Maslinici ha	S ostalim poljop. zemljištem (livade, pašnjaci i dr.)
Ukupno	2.283	2.258,24	1.204,01	81,72	171,99	0,25	800,27
Bez zemlje	982	-	-	-	0,00		0,00
Do 0,09	183	7,10	3,43	1,19	1,36		1,12
0,10-0,49	319	79,06	42,91	7,16	18,60		10,39
0,50-0,99	247	168,22	107,88	11,28	22,26	0,01	26,79
1,0-2,99	393	655,27	388,65	29,56	52,15	0,21	184,70
3,0-4,99	90	330,54	172,72	14,02	22,49		121,31
5,0-7,99	39	233,35	129,91	8,49	14,95		80,00
8,0-9,99	7	58,80	36,63	0,18	3,96	0,03	18,00
10,0-19,99	14	207,48	101,34	9,80	35,63		60,71
20,00 i više	9	518,42	220,54	0,04	0,59		297,25

Izvor: Državni zavod za poljoprivredu, Popis stanovnika 2011. godine

Poticanje poljoprivredne proizvodnje na području Grada Ozlja

Grad Ozalj proračunskim sredstvima, potiče razvoj poljoprivredne proizvodnje na svom području.

Prema Zakonu o poljoprivredi državnom potporom smatraju se i potpore koje se daju na regionalnoj i lokalnoj razini. Postojeća državna potpora, u primjeni prije pristupanja Europskoj Uniji i koja se želi dodjeljivati u prijelaznom razdoblju od tri godine nakon pristupanja Republike Hrvatske u EU prijavljena je Europskoj komisiji. Nova državna potpora usklađena s pravilima EU-a prijavljuje se Europskoj komisiji i smije se dodjeljivati nakon dobivenog pozitivnog mišljenja Ministarstva poljoprivrede.

Grad Ozalj je u 2014. godini davao potporu u iznosu od 15% premije osiguranja nasada i stoke i za tu namjenu je utrošio 20.595,89 kuna. Korisnici su bili obiteljska gospodarstva koja se bave vinogradarstvom i govedarstvom.

Grad Ozalj je član Lokalne akcijske grupe (LAG) Vallis Colapis zajedno s još 14 JLS čija lokalna razvojna strategija odobrena od strane Agencije za poljoprivredu, ribarstvo i ruralni razvoj. LAG će provedbom svoje strategije direktno odobravati sredstva za financiranje projekata u poljoprivredi.

Šumarstvo, lov i ribolov

Šumske površine zauzimaju oko 55% ukupne površine Grada. Od ukupno 9.868,15 ha Š1 gospodarske šume su na 8.345,15 ha – 84,57% (prema PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune), a Š2 zaštitne šume su na 1.523 ha. Velikim dijelom su u privatnom vlasništvu. U šumskim sastojinama je bukva, gorski javor, jasen, mliječ, trešnje i lipe. Tek prema najvišim kotama javlja se i planinska vegetacija. Na području vivodinskog i vodeničkog vinogorja najzastupljenija je šuma hrasta kitnjaka i pitomog kestena.

Okviri gospodarenja šumama određuju se šumskogospodarskim osnovama.

Šume na području Grada Ozlja nalaze se pod upravom državnog trgovačkog društva Hrvatske šume d.o.o., Uprava šuma Karlovac kojom gospodari Šumarija Karlovac. Državne šume se protežu na 2526,50 ha, a privatne na 4264,97 ha. Otvorenost šuma u državnom vlasništvu je 9,51 km/1000 ha, a 11,7 km/1000 ha u privatnim šumama.

U svrhu očuvanja šuma potrebno je svaku uništenu šumsku površinu obnoviti pošumljavanjem, potencirati zaštitnu ulogu šuma, ne prenamjenjivati šume ekološke i socijalne funkcije, kao ni zaštićene šume, te poticati razvitak urbanog šumarstva.

Privatni šumoposjednici nemaju svoju udrugu osnovanu na području Grada.

Lovstvo

Lovački savez Karlovačke županije (LSKŽ) krovna je neprofitna organizacija koja na dobrovoljnoj osnovi okuplja lovozakupnike i koncesionare koji gospodare lovištima na području Karlovačke županije. Savez je ustrojen kroz pet lovnih ureda - Duga Resa, Karlovac, Ogulin, Ozalj i Slunj.

Na području Grada ustanovljeno je više otvorenih zajedničkih lovišta. Glavne vrste divljači (divljač koja se prema namjeni zemljišta prvenstveno uzgaja ili se planira uzgajati ili za koju je lovište ustanovljeno) su: srna obična, divlja svinja, zec obični, fazan-gnjjetlovi, trčka skvržulja, prepelica pučpura.

Tablica 20. Popis lovišta na području (dijelom ili u cijelosti) Grada Ozlja

Lovište	Status	Površina u ha	Lovozakupnik
IV/101 „Ozalj“	Otvoreno županijsko lovište	4511	LD Fazan, Ozalj
IV/102 „Jaškovo“	Otvoreno županijsko lovište	4892	LD Jazavac, Jaškovo
IV/105 „Vivodina“	Otvoreno županijsko lovište	2823	LD Kuna, Vivodina
IV/106 „Vrhovac“	Otvoreno županijsko lovište	2237	LD Zec Vrhovac
IV/151 „Radatović“	Otvoreno županijsko lovište	3928	LD Lisica, Radatović

Izvor: Središnja lovna evidencija Ministarstva poljoprivrede, 2015.

Otvorenim županijskim lovištima gospodare lovačka društva kojima istječe lovozakup sa Karlovačkom županijom 2016. (IV/101 „Ozalj“), 2018. (IV/102 „Jaškovo“, IV/105 „Vivodina“) i 2019. godine (IV/151 „Radatović“). Prema Zakonu o lovstvu ugovori se mogu produljiti sa postojećim lovozakupnicima (ukoliko udovoljavaju posebnim propisima Zakona o lovstvu) ili će Županija lovišta dati u zakup putem prikupljanja ponuda.

Studij Lovstva i zaštite prirode je organiziran na Veleučilištu u Karlovcu kao i program izobrazbe za lovočuvara te program izobrazbe za ocjenjivača trofejne divljači.

Karlovačka županija je usvojila Strategiju razvoja lovnog i ribolovnog turizma do 2020. godine te odredila prioritetne ciljeve razvoja ovih specifičnih grana turizma. Također je odredila i mjere kojima se planiraju dostići navedeni ciljevi kao i aktivnosti te indikatore za mjerenje uspješnosti provedbe Strategije.

Ribolov

Športsko ribolovno Društvo Ozalj ovlaštenik je ribolovnog prava i gospodari ribolovnim vodama na području jedinica lokalne samouprave Ribnik, Žakanje, Kamanje i Ozalj (brine za očuvanje ribljeg fonda, izdaje ribolovne dozvole, organizira takmičenja). ŠRD Ozalj organizator je različitih športskih natjecanja lokalnog županijskog i međunarodnog značaja (Kupovi gradova: Jastrebarsko, Metlika, Črnomelj – seniori).

ŠRD "OZALJ" ostvaruje ribolovno pravo na desnoj obali rijeke Kupe od ušća rijeke Dobre do sela Stankovci – duljina toka 50 km te lijeva obala od ušća Kupe i Dobre do mosta mjesta Kamanje. ŠRD ima ribolovna prava na potoku Ribnički, potoku Kamenica te na 9 jezera (Šljunčare) kod mjesta Trg.

U vodama kojima gospodari ŠRD "Ozalj" obitavaju ribe poput štuke, šarana, soma, smuđa, linjaka, mre, podusta i dr. Vode se godišnje poribljavaju s cca 6000 – 7000 kg šarana i amura, te smuđem, linjakom i štukom. Kupa i Dobra se poribljavaju štukom iz vlastitog mrijestilišta, te smuđem i linjakom sukladno gospodarskoj osnovi. Sjedište društva se nalazi u novo izgrađenom ribičkom domu. Također, na jezerima Šljunčare nalazi se ribički

dom, koji se koristi za vrijeme natjecanja i drugih aktivnosti društva. U Ozlju na Kupi izgrađena je jedna od prvih hidrocentrala u Hrvatskoj, koja je danas kulturni spomenik. Kupa je ovdje iznimno bogata ribom.

Danas ŠRD "Ozalj" broji oko 500 stalnih članova. Društvo se bavi aktivnostima koje su usmjerene gospodarenju, zaštiti i očuvanju ribljeg fonda te okoliša. Aktivnosti su usmjerene i na područje sporta, gdje su zabilježili značajne rezultate. ŠRD "Ozalj" organizira razna natjecanja na kojima prisustvuju mnoga društva iz Hrvatske i drugih država, posebice iz Slovenije i Italije. Ribolovno društvo organizira Kup grada Ozlja (međunarodno natjecanje), organizira kola 2. i 3. lige, Županijski kup, te mnoga društvena natjecanja.

ŠRD "Ozalj" organizira Malu školu ribolova uz stručno vodstvo seniora Društva kao predavača. Po završetku škole odvija se natjecanje u lovu ribe udicom na plovak.

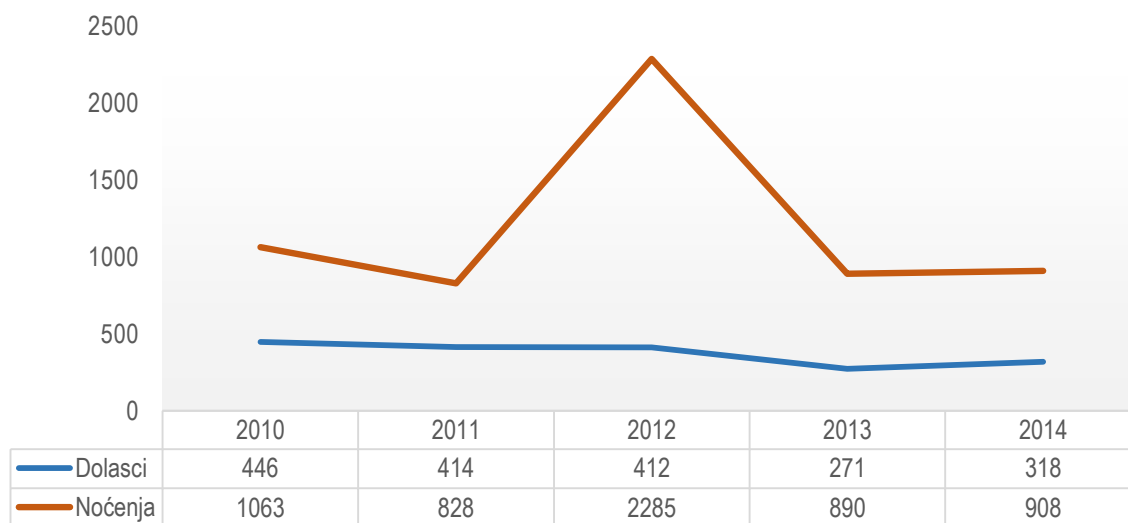
Turizam

Precizne financijske podatke o turizmu vrlo teško je prezentirati iz razloga što se sustavno ne prate, odnosno skriveni su u nizu podataka za druge djelatnosti.

Turizam na području Grada Ozlja ima dugu tradiciju te se razvijao u suradnji s Družbom Braće hrvatskog zmaja koja preuzima Stari grad Ozalj koji je postao popularno izletišta domaćih i stranih turista. Osobito su, od kraja dvadesetih godina prošlog stoljeća, u Ozalj dolazile tisuće ljudi na spomen-dan Zrinskih i Frankopana, 30. travnja.

U cilju razvoja turizma izrađen je Akcijski plan razvoja turizma Grada Ozlja 2013.-2016. koji predlaže razvoj turizma na temelju kulturno-povijesne i prirodne baštine te niz projekata koji trebaju doprinijeti razvoju turizma na području Grada Ozlja.

Također je izrađen logotip kao prvi korak u „brandiranju“ destinacije kao spoja kulturnih znamenitosti i prirodnih ljepota.

Slika 5. Dolasci i noćenja na području Grada Ozlja 2010.-2014.

(Izvor: Državni zavod za statistiku, Grad Ozalj)

Operativno Turistička zajednica Grada Ozlja upravlja turističkim razvojem i promidžbom na svom području. Ona je neobvezatna turistička zajednica, za koju Grad Ozalj osigurava sredstva za financiranje rada. Iz tog razloga, realizacija aktivnosti planiranih Akcijskim planom ovisila je o visini prihoda ostvarenih iz Proračuna Grada Ozlja te iz drugih izvora, a trenutno TZ nema niti jednu zaposlenu osobu. Područje Grada razvrstano je u turistički razred D, a samo naselje Ozalj u turistički razred D¹⁹.

¹⁹ Prema Smjernicama za izradu Zakona o turističkim zajednicama Ministarstva turizma (travanj 2014. godine) izmijenio bi se temeljito sustav TZ na način da će se postojeće TU prerasti u turističke zajednice organizirane po modelu destinacijske menadžmentske organizacije (DMO) s ciljem udruživanja TZ po načelima prostorno-funkcionalne i proizvodne cjelovitosti te financijske samodostatnosti.

Grad Ozalj ima izgrađen Turističko informativni centar na usluzi stranim i domaćim turistima te građanima Ozlja dežurstva usklađena sa radnim vremenom Zavičajnog muzeja Ozalj, koji je značajan pokretač turizma na području Grada i koji godišnje posjeti više tisuća posjetitelja.

Grad Ozalj odlučio se, u cilju razvitka turističkog branda, predstavljati kao Slavin grad tj. grad poznate akvarelistice Slave Raškaj te pripremio niz razvojnih podprojekata koji ga trebaju pozicionirati na turističkoj karti. Podprojekti objedinjenog integralnog projekta: „Ozalj – Europska kolijevka akvarela“ su:

1. Šetalište Slave Raškaj koje će biti smješteno sa različitim sadržajima u središtu grada Ozlja, na gradskom zemljištu između HE Munjara i Etno Parka gdje je neslužbeno kupalište. Projekt je pripremljen za apliciranje (ima svu potrebnu tehničku i financijsku dokumentaciju) na javni poziv za dobivanje bespovratnih sredstava Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije te Ministarstva turizma.
2. Slavini prozori - pješačka ruta po lokacijama grada Ozlja na kojima su nastala vrhunska djela hrvatskog impresionizma. Projektna dokumentacija je u pripremi.
3. Kuća Slave Raškaj – uređenje povijesne zgrade (izgrađene na mjestu gdje je nekada bila njena kuća) gdje bi bila u stalnom postavu bila smještena zbirka (Zavičajnog muzeja Ozalj) njenih originalnih likovnih djela i osobnih stvari. U prostoru bi se mogla izložiti i zavidna zbirka djela moderne umjetnosti koja su rezultat održavanja Slavinih proljeća 80-ti godina 20. stoljeća te organizirati i izložbe drugih autora. Dio zgrade pod nazivom „Slavin svijet tišine“ bio bi namijenjen podizanju svijesti i senzibilizaciji šire javnosti za probleme gluhih osoba. Projekt je u idejnoj fazi –potrebno je riješiti imovinsko pravne odnose nad nekretninom i osigurati prostor u koji bi se preselio ured Hrvatskih šuma i oslobodio zgradu.
4. Centar za posjetioce / Interpretacijski centar Ozalj – Slava Raškaj – Dijalog s potrebitima – kroz projekt bi se povezali svi kulturno – povijesni resursi Ozlja i njegove okolice, uz afirmaciju Ozlja kao sredine otvorene za sve skupine turista sa naglaskom na najosjetljivijoj skupini., osobama s posebnim potrebama. Centar za posjetioce sastojao bi se od prostora za pružanje informacija i multimedijalne prezentacije, sanitarnog čvora i prostora za sajam regionalnih proizvoda te ugostiteljskog sadržaja sa prezentacijom pečarske radionice i lončarstva. Kroz temu gluhoonijeme ozaljske slikarice nastojala bi se senzibilizirati šira javnost na socijalnu uključenost i integraciju osoba s posebnim potrebama. Namjera je kroz projekt aktivno uključiti štićenike Centra za rehabilitaciju Ozalj u pojedine poslove unutar Interpretacijskog centra.

Smještajni kapaciteti u turizmu

Na području Grada Ozlja usluge smještaja pružaju se u privatnom smještaju – apartmani, kuće za odmor, ali i uređena seoska domaćinstva . Od objekata koji mogu primiti veći broj posjetitelja na području Grada nalazi se planinarski dom (Sekulići), hostel (Jaškovo) i motel II. kategorije (Ozalj) te sobe u seljačkom domaćinstvu (Vrhovac) i sobe u ugostiteljskom objektu (Gornje Pokupje). Ukupno na području Grada u registriranom smještaju nalazi se 111 postelja, što predstavlja značajno povećanje u odnosu na 2011. godinu kada je prema državnoj statistici na području Grada Ozlja bilo svega 28 postelja.

Na području Grada nema kvalitetnog hotelskog smještaja. Ozalj je u neposrednoj blizini Karlovca (17,45 km) u kojem ima nekoliko kvalitetnih hotela (hoteli Carlstadt s ***, Europa s ***, Korana Svrakovčić s ****), te različitih drugih smještajnih kapaciteta gdje može biti smješten dio posjetitelja Ozlja (na ovaj način Grad ostaje bez značajnog dijela prihoda od turizma).

Na području Grada nalazi se i 7 objekata koji poslužuju hranu (restorani, gostiona, bistroi, pizzeria). U središtu Ozlja još uvijek nema značajnije ugostiteljsku ponude.

Na području Grada nema izgrađenih biciklističkih ni pješačkih staza, što je također jedna od značajnih razvojnih potreba područja.

Viši oblik organizacije bile bi regionalne menadžment organizacije (RMO) stoga trenutna situacija u TZ Ozalj koja nema zaposlenih nije zabrinjavajuća ukoliko nadležno Ministarstvo turizma donese uskoro novi Zakon o turističkim zajednicama.

Najznačajnija turistička ponuda vezana je za razgledavanje Zavičajnog muzeja Ozlja te Ozaljsko-vivodinska vinska cesta na kojoj se nalazi 12 vinara gdje se može degustirati i kupovati vino proizvedeno u ovom kraju. Također na području Grada nalazi se kušaona meda Medena kuća (Ilovac Ozaljski).

Također osmišljena je trasa Putevima baštine koja obuhvaća lokacije: objekt industrijske baštine - zgrada HE Munjara (projektirao Herman Bolle), sakralna baština (crkva sv. Vida u Ozlju, crkva sv. Lovre u Vivodini, Pavlinski samostan i crkva rođenja BDM, etno park).

U cilju privlačenja posjetitelja i turista osmišljen je niz turističkih i kulturnih manifestacija koje se odvijaju cijele kalendarske godine: maskenbal (veljača), događanja povodom Dana Grada (travanj), Izložba cipke KUD-a „Ključ“ iz Trga (travanj), Oldschool desant na Ozalj (svibanj), slikarska kolonija „Slavino proleće“ (svibanj), večera sa Zrinskim (svibanj-listopad), ozaljske krijesnice (lipanj), izložba vina u Vivodini (lipanj), Collapis Party Moto kluba Colapis Riders (lipanj), Vidovski dani (lipanj), Stare seoske igre (lipanj), Štrudlijada (rujan), koncert na orguljama iz ciklusa Heferer u crkvi Sv. Vida (rujan), sajam braniteljskih zadruga, udruga i ostalih gospodarstvenika (rujan/listopad), nastupi KUD-ova u sklopu događanja Zlatna jesen (rujan / listopad), Jesen u Vivodini (listopad), Djecji tjedan Društva Naša djeca Ozalj (listopad), Dani kruha Restorana Žganjer (listopad), Kestenijada (listopad), Božicni sajam (prosinac), - Doček Nove godine -KUD „Katarina Zrinski“ (prosinac).

PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune planira površine ugostiteljsko – turističke namjene:

- Hodinci (T₁);
- Polje Ozaljsko / Zorkovac na Kupi (T₂);
- Ozalj (T₄);
- Grdun (T₅);
- Treščerovac (T₆);
- Lović Prekriški (T₇);
- Gorniki Vivodinski (T₈);
- Belošići (T₉);
- Zorkovac Vivodinski (T₁₀);
- Gornje Pokuplje (T₂);
- Kamp Pokupje (T₃₁);
- Kamp Gaj - Pleskovec (T₃₂).

Zona (T₁) se namjenjuje prvenstveno za sadržaje lovnog i izletničkog turizma. Za zonu (T₁) i (T₃) koje su potpuno izgrađene (lovačka kuća, etno selo) ne propisuje se obvezna izrada urbanističkog plana uređenja.

U zonama ugostiteljsko-turističkih sadržaja koje se nalaze unutar Parka prirode Žumberak -Samoborsko gorje smiju se graditi građevine za potrebe izletničkog turizma (smještajne građevine, ugostiteljske građevine, nadstrešnice, vidikovci, klupe, ložište i roštilji i sl.)

Od sportsko – rekreacijskih sadržaja PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune omogućuje izgradnju:

- centar za zimske sportove (R1) Rajakovići – Sv. Gera
- centar za ribolov (R2) Polje Ozaljsko-Zorkovac na Kupi «Šljunčara»
- centar za odmor i rekreaciju (R3) Zorkovac «Stari grad Zorkovac»
- sportski centar (R4) Mali Erjavec (R4₁) – i Ozalj (R4₂)

Obrtništvo

Prema trenutnom stanju iz Registra obrta Hrvatske obrtničke komore na području Grada registrirano je 122 obrta ili 6,41% obrta registriranih na području Karlovačke županije.

Prema registriranoj pretežnoj djelatnosti najbrojniji obrti proizvodni obrti (32), građevinski obrti (28), prijevoznici (20) i obrti registrirani za posluživanje hrane i pića (12). Proizvodni obrti registrirani su za različite proizvodnje; najbrojnija je proizvodnja gotovih metalnih proizvoda osim strojeva i opreme (6) proizvodnja odjeće (5) i šumarstvo i sječa drva (5).

Poduzetnička infrastruktura

Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture²⁰ u širem smislu definira poduzetničku infrastrukturu kao ukupnost svih prostorno specifičnih oblika odvijanja različitih poduzetničkih aktivnosti nastalih kao rezultat promišljenog i organiziranog prostorno razvojnog koncepta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno Republike Hrvatske.

U užem smislu definira je kao poduzetničke zone i potporne poduzetničke institucije (razvojne agencije, županijske razvojne agencije, razvojne agencije određene djelatnosti, poduzetnički centri, poduzetnički inkubatori, poslovni inkubatori, inkubatori za nove tehnologije, poduzetnički akceleratori, poslovni parkovi, znanstveno-tehnološki parkovi i centri kompetencije).

Poduzetničke zone definirane su kao infrastrukturno opremljena područja definirana prostornim planovima, namijenjena obavljanju određenih vrsta poduzetničkih, odnosno gospodarskih aktivnosti. Osnovna karakteristika poduzetničkih zona je zajedničko korištenje infrastrukturno opremljenog i organiziranog prostora od strane poduzetnika kojima se poslovanjem unutar poduzetničke zone omogućuje racionalizacija poslovanja i korištenje raspoloživih resursa poduzetničke zone zajedno s ostalim korisnicima poduzetničke zone.

Od ukupno 48,1 ha prema PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune poduzetničke zone Lug 6,3 ha je u vlasništvu Grada, od toga 4,9 ha je prodano poduzetnicima, a na 1,4 ha položena je infrastruktura. Prema podacima Državnog ureda za reviziju koncem 2013. godine nije bilo površina raspoloživih za prodaju. Najveći dio površine predviđene za poduzetničku zonu Lug je u privatnom vlasništvu 41,80 ha.

Prema PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune planirane i dijelom izgrađene su površine za gospodarske (proizvodne i poslovne) te mješovite namjene.

Na površinama gospodarske namjene (proizvodne) (I) omogućeno je smještanje proizvodnih djelatnosti koje obuhvaćaju industrijske, obrtničke, gospodarske pogone svih vrsta, prateće skladišne prostore. Uz osnovnu djelatnost moguće je na površinama proizvodne namjene smjestiti i poslovne, upravne, uredske i trgovačke zgrade, ugostiteljske građevine, komunalne građevine i uređaje, prometne građevine, sportske površine i ostale djelatnosti koje upotpunjuju osnovnu namjenu. Osim

Na površinama gospodarske namjene (poslovne) (K) omogućeno je smještanje sadržaji s poslovnim namjenama – pretežito trgovačke, uslužne, komunalno servisne, manje proizvodne djelatnosti i sl., prema potrebi i prateći skladišni prostori. Uz osnovnu djelatnost moguće je na površinama poslovne namjene smjestiti i upravne, uredske i ugostiteljske građevine, prometne građevine, sportske površine i ostale djelatnosti koje upotpunjuju osnovnu namjenu.

Na površinama za gospodarske namjene (mješovite) (M) omogućeno je smještanje mješovitih sadržaja- s pretežito poljoprivredno-proizvodnim-prerađivačkim djelatnostima (vinarije, ribnjaci i dr). Uz osnovnu djelatnost moguće je na površinama osnovne namjene smjestiti i upravne, uredske i ostale djelatnosti koje upotpunjuju osnovnu namjenu (ugostiteljstvo, stan vlasnika).

Tablica 21. Površine namijenjene gospodarstvu, prema PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune

Površine za djelatnosti gospodarske namjene (proizvodne)

Ozalj „Lug“ (I1)

Slapno (I2)

Radatovići (I3) - u obuhvatu PPŽ-SG

Ozalj „Zaluka“ (I4)

Površine za djelatnosti gospodarske namjene (poslovne)

Ozalj / Slapno / Soldatići (K1)

Gornje Pokupje (K2)

Površine mješovite gospodarske namjene (mješovite)

Obrež Vivodinski (M1) - u obuhvatu PPŽ-SG

²⁰ Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture – „Narodne novine“ broj 93/13

Ozalj (M₂)Jaškovo (M₃)

Izvor: PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune

Grad Ozalj jedan je od osnivača Razvojne agencije Karlovačke županije – KARLA d.o.o. koja je osnovana 2002. godine koja zapošljava 8 djelatnika/ica pretežno visoke i više stručne spreme, raspoređeno na poslove iz djelokruga rada: priprema i provedba projekata za različite fondove, strateško planiranje i programiranje strateških dokumenata, edukacija, vođenje baze projekata, marketinške aktivnosti te administrativni poslovi.

Glavne aktivnosti razvojne agencije propisane su Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske²¹ je provedba Strategije gospodarskog razvoja Karlovačke županije.

Grad Ozalj je donio Odluku o pristupanju i preuzimanju poslovnih udjela trgovačkog društva Razvojna agencija Karlovačke županije – KARLA d.o.o.²² te je pristupio Društvenom ugovoru trgovačkog društva Razvojna agencija Karlovačke županije KARLA d.o.o. te je preuzeo 3,34% poslovnih udjela Općina Rakovica, Vojnić i Žakanje, nominalne vrijednosti 6.600,00 kuna. (Ova odluka nije provedena u Sudskom registru Ministarstva pravosuđa do 15. svibnja 2015. godine).

U cilju predstavljanja Grada i njegovih poslovnih mogućnosti (ali i predstavljanja Ozlja kao mjesta življenja) izdana je 2011. godine publikacija *Nudimo Vam Ozalj*.

U Gradu Ozlju sjedište ima i Lokalna akcijska grupa (LAG) Vallis Colapis čiji je jedan od osnivača Grad Ozalj. Lokalna akcijska grupa ima vodeću ulogu u potpori razvoju lokalnim razvojnim dionicima, posebno u smislu implemetacije poduzetničkih projekata sufinanciranih iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske

Pozitivne značajke	Negativne značajke
<ul style="list-style-type: none">✓ Ozalj je malo industrijsko središte u neposrednoj blizini Karlovca s dugom tradicijom✓ tradicija bavljenja turizmom, Ozalj je bio popularno izletišta gdje je glavna atrakcija bio stari grad Ozalj i kulturno-povijesna baština vezana uz velikaške obitelji Frankopan i Zrinski✓ diversificiranost gospodarskih grana✓ dio poduzetnika je izvozno orijentirano✓ PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune je razvojan sa više gospodarskih zona (proizvodnih, poslovnih i mješovitih namjena), od kojih je najznačajnija poduzetnička zona Lug kojom upravlja Grad Ozalj✓ oglašavanje Grad Ozlja namijenjeno poduzetnicima putem publikacije <i>Nudimo Vam Ozalj</i>✓ Grad Ozalj je jedan od suosnivača razvojne agencije Karlovačke županije – Karla d.o.o.✓ Identificirani potencijali za stvaranje turističkih proizvoda✓ identificirane mogućnosti za daljnji razvoj	<ul style="list-style-type: none">- nedovoljna turistificiranost područja- nema profesionalca zaposlenog u TZ- premali broj dolazaka i noćenja u odnosu na uloženo- nema udruga privatnih šumoposjednika- usitnjenost poljoprivrednih parcela- malo poljoprivrednih gospodarstava s više od 20 ha- velika mozaičnost tala, na Ozaljskom polju nema hidromelioracijske odvodnje- veliki dio poslovne zone Lug je u privatnom vlasništvu- duga gospodarska kriza iscrpljuje poduzetnike

²¹ Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN147/14)

²² Odluka o pristupanju Društvenom ugovoru trgovačkog društva Razvojna agencija Karlovačke županije KARLA d.o.o. i Odluka o preuzimanju poslovnih udjela u trgovačkom društvu Razvojna agencija Karlovačke županije KARLA d.o.o.- Službeni glasnik Grada Ozlja broj 1/15

<ul style="list-style-type: none">✓ poljoprivrede – voćarstvo i vinogradarstvo✓ riješeno upravljanje nad lovištima i površinskim vodama (lov i ribolov)✓ Grad se nalazi u LAG Vallis Colapis čija je razvojna strategija odobrena od strane Agencije za poljoprivredu, ribarstvo i ruralni razvoj✓ usvojen Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. Te je stvoren okvir za povlačenje sredstava za ruralni razvoj do 2020.✓ pripremljeni razvojni projekti za financiranje iz europskih fondova✓ jasna vizija razvoja turizma✓ uređena vinska cesta te se poljoprivredni proizvodi nastoje plasirati kao dio turističke ponude	
Razvojne potrebe	Razvojna ograničenja
<ul style="list-style-type: none">• veće ulaganje privatnog poduzetničkog sektora• ulagati u turističku promidžbu i brandiranje Grada• ulagati u javnu turističku infrastrukturu – posebno biciklističke i pješačke staze• povećati broj noćenja i dolazaka turista i posjetitelja• privlačenje investitora i poticanje poduzetništva na lokalnoj razini• organizirati udruhu šumoposjednika• provesti hidromelioracijsku odvodnju na Ozaljskom polju• Poboljšati upravljanje poslovnim zonama	<ul style="list-style-type: none">○ nedostatak strateškog gospodarskog opredjeljenja i razvojnih projekata○ usitnjeno poljop. zemljište i nesređeno zemljišno vlasništvo○ nedostatan korištenje raspoloživih poljoprivrednih površina

Društveni razvoj zajednice

Obitelji, kućanstva, stanovanje

Prema metodologiji Popisa stanovnika²³ razlikuju se obitelj te kućanstva koja mogu biti privatna i institucionalna. Privatno kućanstvo je svaka obiteljska ili druga zajednica osoba koje zajedno stanuju i zajednički troše svoje prihode za podmirivanje osnovnih životnih potreba. Kućanstvom se smatra i svaka osoba koja živi sama, tzv. samačko kućanstvo. Privatno obiteljsko kućanstvo je ono gdje postoji barem jedna (uža) obitelj, a mogu imati i članove koji ne pripadaju nijednoj obitelji u kućanstvu. Privatnim neobiteljskim kućanstvom se smatra kućanstvo u kojem nema niti jedne (uža) obitelji. Ona se dijele na samačka i višečlana neobiteljska kućanstva. Institucionalno kućanstvo obuhvaća osobe za čiji smještaj i ishranu skrbi neka ustanova (obrazovne institucije, zdravstvene i institucije za skrb, institucije za umirovljenike ili starije osobe, vojne institucije, vjerske institucije i ostale institucije).

Obitelj je zajednica unutar istoga kućanstva koja se sastoji od:

- a) bračnoga/izvanbračnog para bez djece,

²³ Državni zavod za statistiku, Metodologija Popisa stanovnika, <http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/censusmetod.htm>

- b) bračnoga/izvanbračnog para s djecom,
- c) jednog roditelja s djecom.

Pojam "majka s djecom" odnosno "otac s djecom" ne može se izjednačiti s pojmom "samohrani roditelj".²⁴ Kućanstvom se smatra i osoba bez stalne adrese stanovanja (npr. beskućnici), a zatečena je u kritičnom trenutku u naselju Popisa.

Prema podacima istog Popisa na području Grada Ozlja popisano je 2.283 kućanstava. Od toga neobiteljskih kućanstva je 639, od čega je 608 samačkih kućanstva (ili 26,63 % kućanstva) i 31 su višechlana kućanstva. Na području Grada Ozlja nema beskućnika. U privatnim kućanstvima živi 6.616 osoba (97,05% stanovnika), a prosječan broj članova kućanstva je 2,90 što je više od Županijskog prosjeka od 2,69 članova kao i državnog prosjeka od 2,8 članova.

Na području Grada Ozlja (podaci iz Popisa stanovnika 2011. godine) živi 1.870 obitelji, odnosno u obiteljima živi 5.574 (81,77 % stanovnika). Bez djece je ukupno 545 obitelji, od toga bračnih parova 518 i izvanbračnih parova 27. Obitelji s djecom je 1.325 te one broje 4.484 članova (65,78% stanovnika Grada).

Predškolski odgoj

Predškolski odgoj je organiziran u Dječjem vrtiću Zvončić – ustanovi kojoj je osnivač Grad Ozalj i kojemu je vrtić najznačajniji proračunski korisnik s obzirom na iznos sredstava koja se izdvajaju za sufinanciranje troškova organiziranja predškolskog odgoja. Od ukupno 17 JLS u Karlovačkoj županiji samo njih 7 ima organiziran predškolski odgoj i obrazovanje u dječjim vrtićima. Dječji vrtić zapošljava ukupno 20 djelatnika – od toga ravnatelja, 12 odgajateljica i jednu na pola radnog vremena, pedagoga i zdravstvenog voditelja na pola radnog vremena, 2 kuharice i 2 spremačice.

Cijenu boravka u vrtiću u za prvo dijete 640,00 kn, za drugo dijete 576,00 kn, za treće i svako daljnje dijete pokriva Grad Ozalj iz socijalnog programa. Dječji vrtić nije usklađen s državnim standardom za predškolski odgoj i obrazovanje jer za to nedostaje prostor. Izvan redovnog programa u vrtiću su organizirane: igraonica (opći tip), predškola (poslijepodnevna), engleska igraonica, folklorna igraonica.

Tablica 22. Organizirani predškolski odgoj i obrazovanje na području Grada Ozlja (Dječji vrtić Zvončić)

Godina upisa	2011/2012	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Broj upisane djece	136	136	137	141
Broj neupisane djece	8	10	8	5

Izvor: Grad Ozalj, 2015.

Dječji vrtić ne zadovoljava Državni pedagoški standard te Grad planira proširiti zgradu dječjeg vrtića za cca 782 m², kako bi zadovoljio isti.

Osnovnoškolsko, srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje

Djelatnost osnovnog obrazovanja u Gradu Ozlju se odvija u Osnovnoj školi Slava Raškaj, koja ima osim matične škole u naselju Ozalj i 7 područnih škola, kojoj je osnivač Karlovačka županija.

U OŠ zaposleno je 59 djelatnika: ravnatelj, 18 nastavnika razredne nastave, 21 nastavnik predmetne nastave i 3 stručna suradnika (pedagog, knjižničar, defektolog) te 16 ostalih zaposlenika.

Prije nekoliko godina prestale su raditi dvije područne škole, PŠ Hrašće i PŠ Lović Prekriški, a u rujnu 2016. godine

²⁴ Pojam "dijete" nije ograničen godinama starosti pa stoga jednu obitelj mogu sačinjavati npr. 80-godišnja majka i njezina 60-godišnja kći. Dakle pojam majka s djecom/otac s djecom nije istovjetan pojmu samohrani roditelj koji je definiran u članku 4. stavak 1. točka 4. Zakona o socijalnoj skrbi (NN 157/13 i 152/14) kao „roditelj koji sam skrbi za svoje dijete i uzdržava ga“. Isto tako prema ovom Zakonu dijete je osoba do navršениh 18 godina života (članak 4. stavak 1. točka 6. Zakona).

Tablica 23. Broj učenika u osnovnoj školi Slava Raškaj Ozalj šk. god. 2007/2008.-2013/2014.

Naziv osnovne škole	2007./2008.	2008./2009	2009./2010	2010./2011	2011./2012	2012./2013.	2013/2014
Matična škola	264	256	282	261	288	246	262
PŠ Mali Erjavec	52	53	35	47	32	28	37
PŠ Trg	10	15	11	15	10	13	17
PŠ Vivodina	9	9	7	11	13	15	14
PŠ Vrhovac	10	9	9	10	13	10	14
PŠ Podbrežje	11	12	7	10	16	12	16
PŠ Police	12	11	7	10	9	8	7
PŠ Zorkovac	3	5	7	10	7	5	8
UKUPNO	371	370	365	374	388	337	375

Izvor: Grad Ozalj, 2014..

Područne škole udaljene su i do 20 km od matične škole. Raspršenost naselja unutar grada povećava probleme prijevoza učenika u matičnu školu pa se učenici prevoze sa 6 lokacija. U svim područnim školama osim u Malom Erjavcu zbog malog broja učenika nastava je organizirana u kombiniranim razredima. Matična škola raspolaže sa 9 klasičnih učionica i sa tri praktikuma (kemija - fizika, tehnička kultura, informatička učionica). Školska zgrada Matične škole izgrađena je 1974. godine, a od 2012. godine radi u jednoj smjeni. U Matičnoj školi je organiziran produženi boravak za učenike od 1. do 4. razreda. Područnim školama, koje su u funkciji, potrebno je opremanje i obnavljanje. Školske zgrade koje nisu u funkciji prenijet će se u vlasništvo Grada kao bi se iste obnovile i stavile u funkciju.

Grad Ozalj kontinuirano izdvaja sredstva za djecu predškolske i osnovnoškolske dobi.

Na području Grada Ozlja nema organiziranog srednjoškolskog obrazovanja. Prema popisu stanovnika iz 2011. godine srednje škole je pohađalo 251 učenika. Većina učenika nastavlja srednjoškolsko obrazovanje u Karlovcu, oko 5% učenika školuje se u Zagrebu i Dugoj Resi.

Grad Ozalj sufinancira troškove prijevoza učenika srednjih škola s prebivalištem na području Grada Ozlja u 12,5% iznosu Odlukom limitirane mjesečne karte učenika koji su u školskoj godini 2014./2015. upisali i redovno pohađaju srednju školu.

Na području Grada Ozlja nema visokoškolskih obrazovnih ustanova, a studenti iz Grada Ozlja na studije odlaze najviše u Karlovac, Zagreb i Rijeku. U Gradu Ozlju, prema podacima Popisa stanovništva iz 2011. godine, bilo je 234 studenta na svim razinama (redoviti, izvanredni na veleučilištima i sveučilištima).

Kultura

Grad Ozalj je područje bogate povijesne i kulturne nematerijalne i materijalne baštine te na njegovom području djeluje niz lokalnih kulturno umjetničkih udruga s ciljem promoviranja i očuvanja kulturne baštine. Najznačajnija udruga koja djeluje na tom polju je Družba „Braća hrvatskog zmaja“ koja upravlja Starim gradom Ozljem gotovo stotinu godina.

Područje Ozlja vezano je za znamenite velikaške hrvatske obitelji Zrinski i Frankopan. Nikola Šubić Zrinski (1508. – 1566.) vojskovođa koji se istaknuo u obrani Beča (1529. godine), a 1542. spasio je Peštu. U zidinama Starog grada Ozlja podigao je svoj dom – Palas Zrinskih.

U vrijeme baroka na području Ozlja djeluje tzv. Ozaljski kulturni krug (dio hrvatskog baroka) čiji su predstavnici Petar Zrinski, Ana Katarina Zrinski, Fran Krsto Frankopan, a jezik nastalih djela počiva na osnovama jezika ozaljskog kraja.

Petar Zrinski (Vrbovec, 1621. - Bečko Novo Mjesto, 1671.), praunuk Nikole Šubića Zrinskog, sigetskog junaka. Nakon smrti starijeg brata Nikole krajem 1664. **Petar Zrinski** je 1665. imenovan hrvatskim banom te je nakon smrti brata Nikole Zrinskog bio vođa Zrinsko-frankopanske urote. Petar Zrinski bio je i pjesnik. U svom epskom djelu pod naslovom «Opsada Sigeta» opisao je herojsku smrt svog pradjeda koja je ušla u sve povijesne anale 16. stoljeća, a godine 1660. preveo je s mađarskog jezika i u Mlecima izdao poznati spjev svog brata Nikole

Zrinskog Čakovečkog "Sirena Jadranskoga mora". Oproštajno pismo utamničenog Petra Zrinskoga napisano svojoj voljenoj Katarini, započeto riječima "Moje drago Zercze" (srce), jedan je od najpotresnijih tekstova koji je ikada nastao na hrvatskome jeziku.

Ana Katarina Zrinski (Bosiljevo oko 1625. - Graz 1673.) Supruga bana Petra Zrinskog. Bila je poznata kao učena žena i veliki mecena hrvatske kulture. Kao prva žena u banskoj Hrvatskoj bavila se ne samo prevođenjem, već je i sama pisala književne tekstove. Odlučno je stajala uz svog supruga Petra i pomagala mu u političkim poslovima. Objavila je knjigu gatalicu "Sibilu", a nedavno pronađene pjesme darovite Katarine objavljene su pod naslovom "Raj duše". Govorila je njemački, mađarski, latinski i talijanski jezik. Kod kuće, u Ozlju, 1660. godine napisala je molitvenik «Putni tovaruš», po jezičnim i stilskim značajkama, jedno od najizrazitijih književnih ostvarenja hrvatskoga baroka.

Fran Krsto Frankopan 1643. -1671. plemić, pjesnik, prevoditelj i senjski kapetan Fran Krsto Frankopan (1643.-1671.) svakako je najugledniji i intelektualno najjači Frankopan. Junak u ratu i ugledni književnik u miru, pisac izgubljenog, pa u XIX stoljeću nađenog «Gartlica (vrta) za čas kratiti». Fran Krsto Frankopan, polubrat Katarine Zrinski, najmlađi sin karlovačkog generala Vuka Frankopana, školovao se u Zagrebu, gdje je stekao sklonost prema knjizi i pisanju, a radi nastavka školovanja i odgoja odlazi u Italiju gdje je proučio talijansku poeziju i upoznao uglednu rimsku patricijku Julijanu de Naro kojom se i oženio. Vrativši se u domovinu pošao je očevim stopama i postao ogulinski kapetan i bio jedan od organizatora povijesne urote hrvatsko ugarskog plemstva s ciljem odcjepljenja od Monarhije. Upravo zbog svog sudjelovanja u uroti smaknut je u Bečkom Novom Mjestu, 30. travnja 1671. godine. Poznata djela su mu još: spjev „Elegia“ koji je jedini objavljen za njegova djela, te satira „Jarne bogati“.

Ivan Belostenec (Joannis Belloszteneccz; Varaždin, 1593. ili 1594. - Lepoglava, 1675.) hrvatski je jezikoslovac i leksikograf, redovnik. Godine 1616. stupio je u Pavlinski red. Filozofiju je studirao u Beču, bogoslovlje u Rimu. Prior pavlinskih samostana u Lepoglavi, Sveticama kod Ozlja i Svetoj Jeleni kod Čakovca, vizitator u Istri, provincijal pavlinske provincije. Pisao je pjesme i propovijedi (*Deset propovijedi o euharistiji*, 1672.). Glavno mu je djelo dvojezični dvosveščani rječnik *Gazophylacium, seu latino-illyricorum onomatum aerarium* (Gazofilacij ili latinsko- ilirska/hrvatska riznica riječi; druga knjiga rječnika ima naslov *Gazophylacium illyrico-latinum*). Djelo je ostalo nedovršeno. Razvija opći znak za jat u latinici (ě – e sa kvačicom ili tzv. rogato e). Gazofilacij je važan i po tronarječnoj (kajkavsko-čakavsko-štokavskoj) jezičnoj koncepciji karakterističnoj za pripadnike ozaljskoga književno-jezičnoga kruga.

Također treba istaknuti da je na ovom području bio značajan kulturni utjecaj crkvenih redova pavlina, dominikanaca i franjevac , a podizanje samostana potiču i velikaške obitelji. Crkveni redovi utječu i potiču medicinu, gospodarstvo, ljekarništvo, umjetnost i obrt. Na ovom području korištenje glagoljice i bosančice, služenje mise na hrvatskom jeziku imalo je potporu u obiteljima Frankopan i Zrinski te se hrvatski jezik u bogoslužju koristio i nakon zabrane protestantskih i glagoljaških knjiga.

Protestantske ideje također će se širiti u 16. stoljeću ozaljskim krajem putem protestantskih škola u Metliki i Karlovcu.

Najpoznatija umjetnica s ovog područja je čuvena slikarica Slava Raškaj (1877. Ozalj-1906. Zagreb), koja je rođena gluhoonijemama u uglednoj obitelji Raškaj. Radi stjecanja odgovarajućeg obrazovanja dio svog života provela je u Zavodima za gluhoonijem djecu u Beču i Zavodu za gluhoonijeme u Zagrebu. U Beču dobiva prve poduke iz crtanja, te nastaju njeni prvi zabilježeni crteži. Prva osoba koja je zapazila Slavin talent je bio Isidor Kršnjavi. Slavu podučavaju slikari Ivan Bauer i Bela Čikoš Sesija. Njena najpoznatija djela su ekspresivni akvareli, a motive crpi iz prirode, vrlo često i iz ozaljskog kraja. U spomen na slavnu slikaricu u Ozlju se održavala likovna kolonija akvarelista Slavino proljeće (1983.-1986.), koja je nastavljena u periodu 2003.-2005. godine.

Grad Ozalj je osnivač nekoliko kulturnih ustanova.

Pučko otvoreno učilište Katarina Zrinski-Ozalj, osnovano je 1987. godine, a temeljne djelatnosti su mu edukacije iz domene glazbene umjetnosti, stranih jezika i informatičkog opismenjavanja. Također ustanova je registrirana za organizaciju različitih kulturno umjetničkih programa.

Zavičajni muzej Ozalj oformljen je 1971. godine iako tradicija muzejske i arheološke djelatnosti u ozaljskom kraju započinje 1885. s prvim arheološkim iskapanjima u blizini Starog grada Ozlja unutar kojeg se danas nalazi Muzej. Isto tako Zavičajni muzej Ozalj nastavlja i njeguje muzeološku tradiciju u Ozlju koja započinje sa Zrinsko-Frankopanskim muzejom Družbe „Braća hrvatskog Zmaja“ nakon preuzimanja starog grada Ozlja od obitelji

Thurn und Taxis. Grupa građana potaknuta velikim brojem posjetilaca 1953. godine osniva Društvo prijatelja Ozlja s ciljem očuvanja starog grada Ozlja i njegovog propagiranja kao izletničkog mjesta. Tijekom svog postojanja Zavičajni muzej Ozalj kontinuirano se razvijao u ustanovu koja nosi kulturni razvoj ozaljskog kraja te čuva kulturna i povijesna dobra ovog prostora od njegovih neolitskih početaka.

Muzej posjeduje vrijedna djela gluhonijeme akvarelistice **Slave Raškaj** koja je rođena u Ozlju i tijekom svog života naslikala je brojne slike s motivima Starog grada Ozlja i ozaljskog kraja. Zavičajni muzej Ozalj ima više zbirki: kulturno-povijesnu, sakralnu, etnografsku zbirku te zbirke fotografija, slika i dokumenata.

Muzej je potrebno opremiti s novom strujnom mrežom, odvlaživačima zraka, namještajem u uredskom dijelu, policama za knjige. Razina čuvanja artefakata nije zadovoljavajuća jer ih se godišnje restaurira, obnovi dva, tri eventualno četiri, a tim tempom će proći previše vremena i jedan dio će nestati. Što se tiče čuvanja, artefakti su djelomično zaštićeni jer nedostaje odvlaživača zraka i ostalih uređaja te muzejskih pomagala za njihovo pravilno čuvanje (beskiselinski papir, razna sredstva za čišćenje i zaštitu).

Dio Zavičajnog muzeja Ozalj je Etno parku (na cesti prema Trgu) u kojem je predstavljena tradicijska arhitektura i uporabni predmeti predindustrijske svakodnevice. U slobodnom prostoru pod stručnim vodstvom i nadzorom nalazi se zbirka koja se sastoji od stambenih i gospodarskih objekata, interijera niskih seljačkih sobica, kuhinja i spremišta s autentičnim inventarom. Krovovi kuća prekriveni su slamom od raži tzv. „škopom“ i karakteristične su gradnje od tesanih drvenih greda s tzv. „hrvaškim vuglima“ te svjedoče o sve rjeđim primjerima tradicijskog seoskog graditeljstva.

Gradska knjižnica i čitaonica Ivana Belostenca od 1960. godine. Knjižnica je smještena na prostoru od 250 m², s prostorom za djecu, čitaonicom dnevnog tiska i prostor za izložbe i predavanja. Ima uređen Studijski odjel s bogatom referentnom zbirkom. Značajan je i fond Zavičajne zbirke s nekoliko izuzetno vrijednih starih izdanja vezanih uz ozaljski kraj i ljude. Ustanova danas raspolaže s preko 23 tisuće svezaka knjiga.

Najznačajnija kulturna manifestacija (pokrenuta 2014. godine) je Međunarodni natječaj za kratku ljubavnu priču „Moje drago serce“ koju organizira ogranak Matice hrvatske Ozalj i Knjižnica i čitaonica Ivana Belostenca. Nagrada „Stjepko Težak“ za najbolju kratku ljubavnu priču potaknutu pismom Petra Zrinskog upućenim noć uoči smaknuća dragoj ženi Katarini.

Na području Grada nalazi se Muzej i galerija, kojim upravljaju redovnici u pavlinskom samostanu Svetice, riznica ranobarokne pavlinske umjetnosti iz XVII. stoljeća i **Stalna muzejska izložba** Radatovići. U zgradi bivše osnovne škole krije se mala etnografska zbirka i freska Zlatka Price i Nikole Reiserera. Naslikana je 1943. godine, za vrijeme II svjetskog rata i antiratne je tematike.

U osnovnoj školi nalazi se freska s temom iz NOB-a, koju je 1943. godine naslikao akademski slikar Zlatko Prica. Uz Radatoviće je vezano i ime žumberačkog pjesnika Jovana Hranilovića, koji je tu napisao poznate Žumberačke elegije. U znak sjećanja na pjesnika postavljena je nad glavnim vratima župne crkve sv. Nedjelje spomen-ploča s njegovim poprsjem.

Od udruga koje se bave kulturom na području Ozlja djeluju 4 kulturno umjetnička društva (KUD Katarina Zrinski Ozalj, KUD Vrhovac, KUD Trg i KUD Vivodina), te ogranak Matice hrvatske.

Sport

Na području Grada Ozlja djeluje više sportsko rekreacijskih udruga koje se bave amaterskim sportom. Sportske udruge financiraju se kroz program javnih potreba u sportu putem Zajednice sportskih udruga Grada Ozlja. Najznačajnija sportska udruga je NK Zrinski Ozalj (koji je osnovan 1977. godine) i koji igra u 1. Županijskoj nogometnoj ligi.

Od sportske infrastrukture (uglavnom manja sportska igrališta) izdvaja se nogometno igralište sagrađeno 1994./1995. dimenzija 105 x 70 metara što ga svrstava među najkvalitetnija u Karlovačkoj županiji. Postavljen je cilj da se u neposrednoj blizini igrališta sagradi novi stadion, a da dosadašnji postane pomoćni.

U 2015. godini u organizaciji Društva Naša djeca i OŠ Slava Raškaj obnovljeno je lokalno igralište u Podbrežju kraj Ozlja uz sudjelovanje pedesetak odraslih volontera djece i žitelja Podbrežja.

U 2016. godini Grad Ozalj je uz pomoć mještana mjesnih odbora Zorkovac i Zorkovac na Kupi uredio igralište kod Područne škole u Zorkovcu.

Uz Pastoralni centar na području Kaptola, na površini od oko 0,40 ha planira se izgradnja otvorenih sportskih igrališta za potrebe ovog centra, ali i za vanjske korisnike.

U Ozlju se nalazi Gradsko kupalište na rijeci Kupi, a prema prostorno planskoj dokumentaciji planira se uređenje ovog i još jednog kupališta na Kupi. U okviru kupališta planira se izgradnja građevina sportsko –rekreacijskih igrališta otvorenog tipa gradnje (boćališta, odbojka na pijesku, dječja igrališta, i sl.).

Civilno društvo

Na području Grada Ozlja djeluje dobro razvijeno civilno društvo. Prema Registru udruga pri Ministarstva uprave, u svibnju 2015. godine djeluju 74 registrirane udruge, od kojih je 19 udruge koje okupljaju članove koji se bave različitim sportovima.

Na području Grada djeluje 8 udruge vezanih za razvoj gospodarstva, pretežno se radi o udrugama poljoprivrednika, 9 udruge s područja kulture i 11 dobrovoljnih vatrogasnih društava. Posebnost Grada je djelovanje čak 9 pogrebnih društava kojima je Grad Ozalj povjerio poslova uprave (uključujući financiranje) i održavanja groblja putem ugovora Pogrebnim društvima.

Udruge se financiraju iz vlastitih izvora (prikupljanjem članarina, pisanjem projekata i/ili obavljanjem neke gospodarske aktivnosti) i iz donacija domaćih i stranih donatora.

Grad Ozalj udruge financira putem godišnjeg programa javnih potreba u sportu i kulturi te odlukom gradonačelnika za pojedinačne projekte i aktivnosti koji nisu financirani u okviru natječaja, ali su od značaja za ukupan razvoj Grada.

U cilju poticanja razvoja civilnog društva i izražavanja interesa i potreba građana Grad Ozalj je donio Povelju o suradnji Grada Ozlja i udruge civilnog društva²⁵ kojom su definirana načela (ravnopravnost, transparentnost, partnerstvo, pluralizam, samostalnosti i neovisnosti udruge građana te odgovornosti svih dionika u korištenju javnih sredstava) i područja i oblici suradnje:

- a) Razvoj i savjetovanje,
- b) Informiranje,
- c) Financiranje,
- d) Zadovoljavanje javnih potreba.

Potrebno je imenovati Povjerenstvo za provedbu i koordinaciju svih aktivnosti neophodnih za realizaciju ciljeva koji proizlaze iz ove Povelje te za unaprjeđenje partnerskog odnosa suradnje Grada i udruge. Povelji mogu pristupiti svi oblici slobodnog i dobrovoljnog udruživanja koji se u duhu ove Povelje smatraju udrugama, davanjem Izjave o pristupanju Povelji.

Na području Grada Ozlja djeluje i udruge Družba „Braće hrvatskog zmaja“ koja djeluje na području Republike Hrvatske od 1905. godine i čija je temeljna zadaća njegovanje kulturne, prirodoslovne i povijesne baštine, koja od 6. srpnja 1928., upravlja dvorcem Ozalj s pripadajućim zemljištem uz uvjet da „*grad sa pripadajućim zemljištem imade uvijek i za sva vremena služiti hrvatskim narodnim, kulturnim i humanitarnim svrhama*“.

Lokalna akcijska grupa (LAG) Vallis Colapis ima sjedište u Ozlju, a u sklopu LAG-a djeluje i Volonterski centar Kupa.

Također na području Grada Ozlja registrirana je i udruge LEADER mreža Hrvatske koja promiče razvoj ruralnih područja, a prema svom utjecaju i članstvu (LAG-ovi, nacionalne udruge i javne ustanove) predstavlja udruge nacionalnog značaja.

Briga o osobama s invaliditetom

Prema vrsti invaliditeta, možemo razlikovati slabovidne i slijepe osobe, gluhe i nagluhe, osobe s tjelesnim invaliditetom i tjelesnim oštećenjima te osobe s intelektualnim poteškoćama. Prema socijalnom statusu osobe s invaliditetom, možemo podijeliti na zaposlene, nezaposlene, korisnike invalidske mirovine, osobne invalidnine i naknade za tjelesno oštećenje.

Prema Popisu stanovnika iz 2011. godine evidentirane su 1.494 osobe (21,92% od ukupnog broja stanovnika) s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti prema potrebi za pomoći druge osobe i korištenju pomoći druge osobe. Od toga 596 osoba treba, a 532 osoba koristi pomoć druge osobe.

Djece u dobi od 0-14 godina u toj kategoriji bilo je 15, a mladih u dobi od 15-29 godina 66.

²⁵ Povelja o suradnji Grada Ozlja i udruge civilnog društva – Službeni glasnik Grada Ozlja 12/14

U dobi od 65 godina na više u ovoj kategoriji je evidentirano 758 osoba.

Na području Grada ulazi u javne prostore postupno se prilagođavaju osobama s invaliditetom. Krajem 2015. godine realizirana je prilagodba pristupa invalidnim osobama u zgrade javne namjene na dvjema lokacijama u Gradu (Kurilovac 1 – gradska uprava i Cesta Zrinskih i Frankopana 15 („stara škola“) gdje se nalazi javni bilježnik, odvjetnik, katastar, gruntovna, geodetski ured i sl). Projekt je sufinanciran od strane Ministarstva branitelja. Zgrade u kojima se nalazi muzej i knjižnica nisu prilagođene za korištenje osoba s invaliditetom.

Zdravstvo

Za zdravstvo, na lokalnoj razini, nadležna je Karlovačka županija, te ne postoje statistički podaci relevantni za područje Grada Ozlja. Prema Slici zdravlja Karlovačke županije možemo zaključiti da se podaci koji vrijede za područje Karlovačke županije, mogu trendovski preslikati i na područje Grada, sa manjim iznimkama.

Javno - zdravstveni prioriteti su:

- prerano i prekomjerno konzumiranje alkohola kod mladih, koji predstavlja sve veći zdravstveni i sociološki problem osnovnih škola i srednjih škola na području Karlovačke županije,
- povećani pobol i smrtnost stanovništva od kardiovaskularnih bolesti u radno aktivnog stanovništva uzrokovani neadekvatnim načinom života (pušenjem, nepravilna prehrana, tjelesna neaktivnost, stres),
- prevelik pobol i smrtnost od raka debelog crijeva u Karlovačkoj županiji,
- briga i skrb za starije osobe (starije od 65 godina),
- zdravstvena preventiva.

Dom zdravlja Ozalj zdravstvena je ustanova organizirana za trajno obavljanje zdravstvene djelatnosti na razini primarne zdravstvene zaštite, kojoj je osnivač Karlovačka županija, te koji djeluje sukladno zakonskim propisima i Statuta ustanove. Svojim radom pokriva područje Grada Ozlja, Općina Kamanje, Ribnika i Žakanje. Osnivač u suradnji s jedinicama lokalne samouprave podupire rad Doma zdravlja koji kao ustanova pruža cjelovitu primarnu zdravstvenu zaštitu, standardne kvalitete i sadržaja nesmetane dostupnosti svih usluga bez odgađanja i uvjetovanosti, uz primjenu dobre kliničke prakse uz poštivanje prava pacijenta na vlastiti izbor

Dom zdravlja Ozalj pruža zdravstvenu zaštitu na primarnoj razini kroz djelatnosti:

- opće/obiteljske medicine (pet timova od toga jedan tim u DZ i četiri tima u koncesiji)
- dentalne zdravstvene zaštite (četiri tima od toga dva tima u DZ i dva tima u koncesiji)
- zdravstvene zaštite žena (jedan tim u DZ)
- patronažne zdravstvene zaštite (dva tima)
- sanitetskog prijevoza (dva tima)
- medicinsko - biokemijski laboratorij (jedan tim u koncesiji),

Na sekundarnoj razini dom zdravlja pruža usluge specijalističko – konzilijarne djelatnosti:

- djelatnost fizikalne medicine i rehabilitacije.

Također se u Domu zdravlja nalazi djelatnost hitne medicine koja je organizirana u vidu dežurstva i pripravnosti od 00:00 do 24:00 sata, higijensko – epidemiološku službu Zavoda za javno zdravstvo Karlovačke županije, optičarska djelatnost te usluge Centra za pružanje usluga u zajednici Ozalj (logoped, defektolog).

U cilju podizanja razine i kvalitete potrebno je kontinuirano nabavljati bolju dijagnostičko – terapijsku i ostalu medicinsko – tehničku opremu, te osigurati financijska sredstva i potrebnu tehničku dokumentaciju za ispunjenje minimalnih uvjeta propisanih Pravilnikom o minimalnim uvjetima u pogledu prostora, radnika i medicinsko – tehničke opreme. Potrebno je organizirati mobilne ambulante, koje bi došle do teško dostupnih i staračkih domaćinstava te do područja koja nisu prometno povezana.

Žumberačka naselja nemaju organiziranu primarno zdravstvenu zaštitu što se nepovoljno odražava na lokalno stanovništvo – pretežno staračka domaćinstva.

Dom zdravlja Ozalj pokriva područje Grada Ozlja te općina Kamanje, Žakanja i Ribnika. U sklopu Doma zdravlja nalaze se 4 ordinacije opće medicine, 1 ginekološka ordinacija, 4 ordinacije dentalne medicine, medicinsko-biokemijski laboratorij, fizikalna medicina i rehabilitacija, optika i 3 patronažne sestre.

Na području Grada djeluje poznati **Centar za rehabilitaciju "Ozalj"** Jaškovo i Trešćerovac. To je javna ustanova posebne namjene koja pruža usluge djeci predškolske i školske dobi s teškoćama u razvoju, sa smještajem (osnivač ustanove je Ministarstvo rada i socijalne skrbi). Centar pruža svoje usluge na četiri lokacije Jaškovo i podružnica Zorkovac smještene su na području Grada Ozlja u starim kurijama Jaškovo i Trešćerovac okruženim a dislocirane jedinice nalaze se u Ozlju i Karlovcu.

Prema Operativnom planu deinstitucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2014. -2016. ova ustanova bi trebala biti nositelj pružanja usluga: organiziranog stanovanja, rane intervencije, psihosocijalne podrške, pomoći pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja (integracija), udomiteljstva i zapošljavanja uz podršku. Prema Operativnom planu ova ustanova bi trebala imati status A – Centar za pružanje usluga u zajednici.

U naselju Vivodina nalazi se privatni Dom za starije i nemoćne osobe "Viktorovski" kapaciteta 50 korisnika

Socijalna skrb

U Ozlju se nalazi podružnica Centra za socijalnu skrb Karlovac.

Grad Ozalj u sklopu svojih proračunskih mogućnosti putem svojih socijalnih programa ostvaruje različite oblike pomoći građanima.

U periodu od 2010. do 2014. godine Grad je povećao svoja izdvajanja za socijalni program za 21,76% (u 2014. godini za socijalni program je izdvojeno 519.232,51 kuna. U strukturi proračuna izdvajanja su smanjena na 3,31% u 2014. godini, dok su najveća izdvajanja u razmatranom periodu bila u 2010. godini kada su iznosila 4,06% proračunskih izdataka.

Preko Jedinstvenog upravnog odjela redovito se realiziraju godišnji Programi u području socijalne skrbi gdje se pruža pomoć građanima kroz slijedeće mjere:

- troškovi stanovanja,
- jednokratna novčana naknada (troškovi liječenja i nabavka lijekova, pomoć invalidima i hendikepiranim osobama i dr.),
- prehrana učenika u osnovnim školama,
- subvencija troškova ukopa,
- subvencija troškova za novorođenu djecu,
- pomoć za nabavu ogrjeva.

Tablica 24. Najvažnije mjere Programa socijalne skrbi Grada Ozlja za period 2012.-2014.

Namjena	2012.	2013.	2014.
troškovi stanovanja	156.863,56	192.000,00	179.270,11
prehrana učenika u osnovnim školama	32.890,00	34.250,00	35.970,00
subvencija troškova za novorođenu i posvojenu djecu	55.000,00	58.000,00	65.000,00
pomoć za nabavu ogrjeva	90.250,00	98.800,00	81.600,00
UKUPNO	335.003,63	383.050,00	361.840,14

Izvor: Grad Ozalj, 2014.

Sigurnost

Policajska postaja Ozalj obuhvaća Grad Ozalj i Općine Kamanje, Ribnik i Žakanje koje sve zajedno prema podacima o popisu stanovništva od 2011. godine broje 10.072 stanovnika.

Tablica 25. Poredbeni prikaz rasprostranjenosti kriminaliteta u PP Ozalj

	Prometne nesreće			Prometne nesreće			Prometne nesreće		
	Ukupno		+/- %	S ozlijeđenima		+/- %	S poginulima		+/- %
	2013	2014		2013	2014		2013	2014	
Opći kriminalitet	66	73	10,61	12	23	191,67	0	3	

Izvor: MUP, PU Karlovačka

Najčešće vrste prometnih vozila su sudari vozila u pokretu te slijetanje vozila s ceste, a najčešći uzroci su brzina neprimjerena uvjetima na cesti, te nepoštivanja prednosti prolaska.

Tablica 26. Pokazatelji prekršaja

	Ukupno			Prema Zakonu o prek. protiv JRM* ²⁶			Ostali zakoni		
	Broj djela		+/- %	Broj djela		+/- %	Broj djela		+/- %
	2013	2014		2013	2014		2013	2014	
Prekršaji	120	72	-40	45	27	-40	75	45	-40

Izvor: MUP, PU Karlovačka

U 2013. i 2014. godini na području PP Ozalj nije bilo prijavljenih kaznenih djela zlouporabe droga. Statistike djela općeg kriminaliteta, organiziranog i gospodarskog kriminaliteta nisu dane po policijskim postajama, već ukupno za Policijsku upravu Karlovačke županije. Tako je broj prijava za djela organiziranog kriminala 2013/2014 opao za 34,8%. Broj kaznenih djela protiv života i tijela je opao u periodu 2013/2014 za 31,4%, porastao je broj djela protiv imovine za 17,10%. Za djela općeg kriminaliteta broj prijava je rastao za 12%, a najveći porast prijava bio je za djela gospodarskog kriminaliteta za 323,6%.²⁷

Na području cijele PU Karlovačke u nadzoru državne granice prema Republici Sloveniji u 2015. godini bilo je 3 slučaja nezakonitog prelaska državne granice sa ukupno 6 osoba, dok je u 2014. godini takvih slučajeva bilo 6 sa 9 osoba. Na području grada nalaze se stalni granični prijelazi za pogranični promet Obrež - Božakovo (privremeno zatvoren), Vivodina- Krmačina (radno vrijeme radnim danom od 6 do 22 sata, nedjeljom od 8 do 20 sati) i Kašt- Radovica (radno vrijeme od 5 do 23 sata, nedjeljom od 7 do 20 sati).

Pozitivne značajke	Negativne značajke
<ul style="list-style-type: none"> ✓ dobar program za učenike osnovne škole ✓ organiziran predškolski odgoj i obrazovanje u vrtiću u javnom vlasništvu, priprema za dostizanje nacionalnog standarda ✓ organizirana primarna zdravstvena zaštita ✓ na području Grada je Centar za rehabilitaciju koji nadležno Ministarstvo namjerava unaprjeđivati i modernizirati ✓ zadovoljavajući broj registriranih udruga (s obzirom na brojnost stanovnika) ✓ razvijena partnerska suradnja javnog i civilnog sektora ✓ promocija Ozlja kao kulturnog središta bogate kulturne i povijesne baštine ✓ aktivne kulturne ustanove i udruge 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatna sredstva namijenjena osobama bez prihoda - nedostatna skrb za osobe treće životne dobi - nema srednjoškolskog obrazovanja na području grada - nedostatna skrb za starije i nemoćne u javnom vlasništvu - nedovoljno sredstava za ulaganje u predškolski i osnovnoškolski odgoj i obrazovanje - nedovoljno sredstava za održavanje kulturne baštine

²⁶ JRM- skraćenica javni red i mir²⁷ % razrješenja ne daje cjelovitu sliku budući se uspoređuju razrješenja ne u odnosu na broj prijava već u odnosu na broj razrješenja iz prethodne godine

<ul style="list-style-type: none">✓ ustanove u kulturi organiziraju različite programe za cjeloživotno učenje te promociju Ozlja kao mjesta kulturnih događanja✓ Grad u razvoju volonterstva prepoznaje mogućnost rješavanja problema lokalnih zajednica✓ Privatne investicije u sferi socijalne skrbi✓ Na graničnim prijelazima prema Sloveniji nema značajnijeg broja ilegalnih prijelaza	
Razvojne potrebe	Razvojna ograničenja
<ul style="list-style-type: none">• Opremanje i modernizacija učeničkih prostora osnovnih i srednjih škola, te proširenje predškolskih kapaciteta i stručnjaka• Kino/multimedijalni prostori• Stipendiranje deficitarnih zanimanja sukladno definiranim potrebama gospodarskog sektora• Preventivni programi informiranja, zaštite zdravlja i nabava kvalitetne dijagnostičke opreme• Jačanje potpore programima civilnog sektora kroz proračunska sredstva• Uključivanje kulturnih i športskih udruga u turističku ponudu• Promoviranje volonterizma• Ulaganje u unaprjeđenje zdravstvene zaštite	<ul style="list-style-type: none">○ Smanjenje broja učenika u školama○ Nedostatak sredstava za ulaganje u dogradnju postojećih ili izgradnju novih školskih i predškolskih objekata○ Nedostatak sredstava za ulaganje u unaprjeđenje zdravstvene zaštite○ Nedostatak sredstava za ulaganje i održavanje sportskih objekata i rekreacijskih sadržaja○ Financijska ovisnost društvenog sektora o državnom i gradskom proračunu○ Nedostatak adekvatnog prostora i opreme za jačanje aktivnosti civilnog sektora○ Nedovoljna uključenost civilnog sektora u razvojno planiranje

Institucionalni okvir i financijski izvori za upravljanje razvojem

Djelatnost i ovlasti gradske uprave, javne sužbe

Prema Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12 i 19/13-pročišćeni tekst) i Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 86/06, 125/06-ispravak, 16/07-ispravak, 95/08, 46/10-ispravak, 145/10, 37/13, 44/13 i 44/13) Grad Ozalj se administrativno nalazi u Karlovačkoj županiji.

Grad Ozalj je pogranična jedinica lokalne samouprave izvan glavnih prometnih pravaca Karlovačke županije, ali u neposrednoj blizini županijskog središta – Grada Karlovca. Grad Ozalj je nositelj certifikata ISO 9001:2008 koji dokazuje da je sustav upravljanja kvalitetom u Gradu Ozlju sukladan zahtjevima iz norme i da je usklađen s propisima.

Tijela Grada Ozlja su Gradsko vijeće i gradonačelnik koji ima jednog zamjenika. Gradsko vijeće je predstavničko tijelo stanovnika naselja u sastavu Grada i tijelo lokalne samouprave koje, u okviru svojih prava i dužnosti, donosi opće i druge akte te obavlja druge poslove u skladu s Ustavom, Zakonom i Statutom. Gradsko vijeće ima petnaest članova izabranih na način određen Zakonom. Gradonačelnik je izvršno tijelo Grada Ozlja.

Grad ima 24 mjesna odbora koji predlažu prioritete u izgradnji komunalne infrastrukture i drugih potrebnih radova, te aktivnosti na svojim područjima.

Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga i poslova državne uprave prenijetih na Grad Ozalj ustrojen je u lipnju 2014. godine Jedinostveni upravni odjel²⁸ koji u okviru prava i dužnosti Grada Ozlja, izvršava zakone i

druge propise, odluke i druge opće akte Gradskog vijeća i gradonačelnika, prati stanje u upravnim područjima za koja su osnovana, rješava u upravnim stvarima, provodi nadzor, poduzima mjere na koji je zakonom ili drugim propisom ovlašten, priprema odluke i druge opće akte te obavlja i druge poslove.

Ustrojavanjem Jedinstvenog upravnog odjela ukinuti su dotadašnji Upravni odjeli čije je poslove preuzeo Jedinstveni upravni odjel.

Danas je Jedinstveni upravni odjel ustrojen sa 4 odsjeka (za opće i društvene djelatnosti, za urbanizam i komunalne poslove, za proračun i financije te za gospodarstvo i projekte) i vlastitim pogonom Grada Ozlja za obavljanje komunalnih djelatnosti, bez svojstva pravne osobe.

U okviru samoupravnog djelokruga rada, Grad Ozalj osigurava djelatnost javnih službi koje zadovoljavaju svakodnevne potrebe građana na području komunalnih, gospodarskih i društvenih djelatnosti te drugih djelatnosti u skladu sa zakonom.

Grad Ozalj je povjerio obavljanje komunalnih, gospodarskih i društvenih djelatnosti slijedećim tvrtkama.

Tablica 27. Pregled tvrtki koje obavljaju komunalne djelatnosti.

Redni broj	Tvrtka (naziv) trgovačkog društva / ustanove	Djelatnost
1.	Komunalno Ozalj d.o.o., Ozalj	Vodoopskrba i odvodnja
2.	AZELIJA EKO d.o.o., Ozalj	Ostale komunalne djelatnosti osim vodoopskrbe, odvodnje i dimnjačarskih poslova
3.	Dimnjačar d.o.o.	Dimnjačarske usluge
4.	VENERA d.o.o., Barilović	Održavanje javne rasvjete
5.	GM PRIJEVOZ, Ozalj	Održavanje makadamskih cesta,
6.	CESTE KARLOVAC d.d., Karlovac	Održavanje asfaltnih površina
7.	GM TT LEŠCANEC, Ozalj	Održavanje javnih prometnih površina u zimskim uvjetima

Izvor: Grad Ozalj, studeni 2016..

Osnivači komunalnih društava Komunalno Ozalj d.o.o. i AZELIJA EKO d.o.o. su Grad Ozalj i Općina Žakanje sa udjelima u omjeru 60:40. Dimnjačarske usluge dane su u koncesiju privatnom poduzetniku.

Grad Ozalj je donio Odluke o pristupanju i preuzimanju poslovnih udjela trgovačkog društva Razvojna agencija Karlovačke županije – KARLA d.o.o.²⁹ te je pristupio Društvenom ugovoru trgovačkog društva Razvojna agencija Karlovačke županije KARLA d.o.o. te je preuzeo 3,34% poslovnih udjela Općina Rakovica, Vojnić i Žakanje, nominalne vrijednosti 6.600,00 kuna.

2.7.2. Dokumenti prostornog uređenja

Postojeći PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune je izrađen u skladu sa strateškim dokumentima prostornog uređenja državne i područne/regionalne razine:

- "Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske" (27.06.1997.g. donio Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske),
- "Program prostornog uređenja Republike Hrvatske" (NN 50/99, 84/13)
- Prostorni plan Parka prirode „Žumberak-Samoborsko gorje“ („Narodne novine“ broj 125/14)
- Prostorni plan Karlovačke županije – PPKŽ (GKŽ 26/01, 33/01, 36/08 i 56/13).

Osim PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune doneseni su i drugi dokumenti prostornog uređenja

- UPU Grada Ozlja UPU 1 (SGGO1/09)

²⁹ Odluka o pristupanju Društvenom ugovoru trgovačkog društva Razvojna agencija Karlovačke županije KARLA d.o.o. i Odluka o preuzimanju poslovnih udjela u trgovačkom društvu Razvojna agencija Karlovačke županije KARLA d.o.o.- Službeni glasnik Grada Ozlja broj 1/15

- DPU gospodarsko-poslovne zone Ozalj DPU 1 (SGGO 5/07, 1/11)
- Urbanističkog plana uređenja gospodarsko-proizvodne zone Lug (UPU 3) u Ozlju (SGGO 1/09, 6/14)

Razvoj Grada Ozlja i svi zahvati u prostoru realiziraju se dulji niz godina u skladu s dokumentima prostornog uređenja, što je rezultiralo skladnim uređenjem prostora unutar građevinskog područja naselja - od razgraničenja prostora po namjeni do opremljenosti komunalnom infrastrukturom. Ciljevi i programska polazišta za izradu I. izmjena i dopuna Plana su osiguranje prostora za dugoročni razvoj naselja i poduzetništva te osiguranje uvjeta za gradnju građevina i infrastrukturnih sustava. Svi razlozi detaljno su navedeni u članku 9. Odluke.

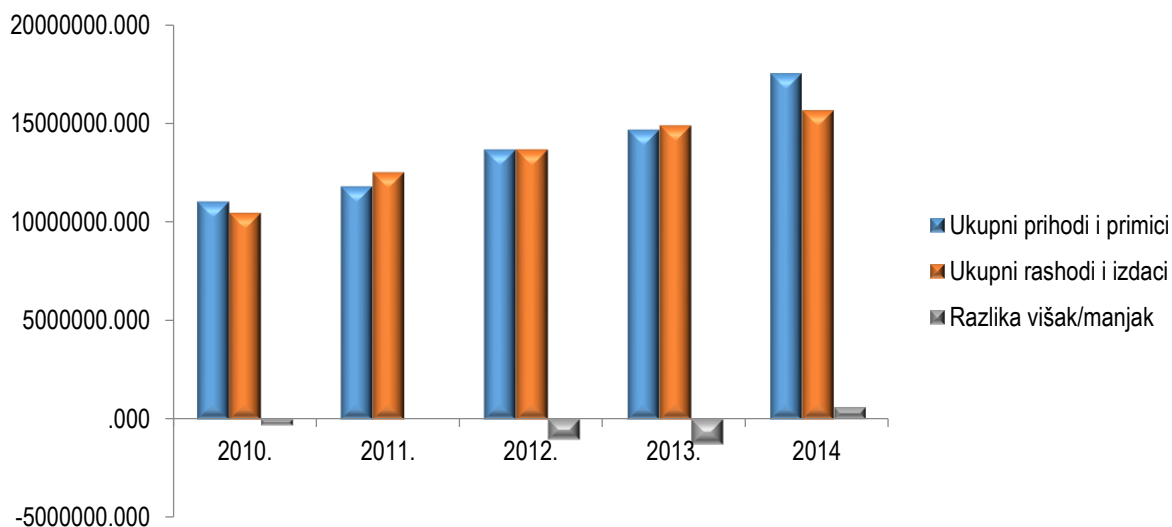
2.7.3. Prihodi i primici u proračunu Grada Ozlja

Prihodi i primici proračuna se ostvaruju iz gradskih poreza, prireza, naknadi i pristojbi, kao i od imovine Grada Ozlja ili od stečenih imovinskih prava. Dio prihoda ostvaruje se od udjela u zajedničkim porezima, od sredstva pomoći koja su predviđena državnim proračunom i proračunima drugih JLPRS kao i iz drugih izvora u skladu sa važećim propisima. Dio prihoda se također ostvaruje od koncesija i novčanih kazni. Nedostajuća sredstva mogu se ostvarivati zaduživanjem kod poslovnih banaka i drugih financijskih institucija, izdavanjem obveznica, korištenjem lizinga i drugim oblicima pribavljanja financijskih sredstava, sukladno propisima i praksi u Republici Hrvatskoj.

U strukturi prihoda i primitaka (2014. godina) najvišu stavku čine porezni prihodi prosječno oko 68,29%, a zatim slijede prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima (oko 15,77%), te prihodi od imovine (3,88%) te pomoći unutar opće države (3,60 %).

U razmatranom periodu (osim u 2010. godini) u strukturi proračuna prihod od poreza se kretao od 66-68 % a pomoć od opće države se varirala od 6,77 % u 2010. godini do najviše 13,15 % u 2012. godini, da bi se smanjila na 3,60 % u 2014. godini.

Grad Ozalj, za 4 proračunska korisnika, Zavičajni muzej Ozalj, Gradsku knjižnicu Ivana Belostenca, Dječji vrtić Zvončić i Pučko otvoreno učilište Katarina Zrinski koristi sustav riznice i njihovi prihodi se prikazuju u okviru proračuna Grada Ozlja.

Slika 6. Ukupni prihodi i primici i rashodi i izdaci proračuna Grada. (Izvor: Grad Ozalj, 2015.)

Iz izrađene tabele je razvidno da je u razmatranom periodu (period duboke gospodarske krize u RH) kontinuiran manjak prihoda i primitaka u odnosu na visinu rashoda i izdataka, iako su u istom periodu nominalno porasli prihodi za 34,36%.

Iskazani višak sredstava na kraju proračunskog razdoblja 2014. godine rezultat je primitka dugoročnog kredita poslovne banke, odobrenog za izgradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda koji je se u konačnici, financirati iz Programa IPARD.

Vrijednost ukupne imovine Grada iskazane u bilanci sa stanjem na dan 31.12.2014. iznosi 57.343.989 kuna, što predstavlja povećanje od 6.956.423 kuna u odnosu na stanje 1. siječnja 2014 godine. Ukupna vrijednost obveza i vlastitih izvora Grada Ozlja na dan 31.12.2014. godine iznosi 57.343.989 kuna, pri čemu obveze iznose 960.768 kuna, a vlastiti izvori 56.383.221 kuna.

2.7.4. Institucije i nadležnost razvoja

Glavna uloga u upravljanju razvojem pripada gradonačelniku te Gradskom vijeću, koji čine izabrani zastupnici i donositelji odluka sa zadatkom promicanja razvoja Grada Ozlja. Također nositelj razvoja je Jedinostveni upravni odjel. Problemi s kojima se navedeni nositelji suočavaju jesu slijedeći:

- suradnja u oblikovanju i provedbi razvojne politike nije zadovoljavajuća;
- suradnja gradskih upravnih tijela s tijelima na centralnoj razini nije zadovoljavajuća;
- instrumenti upravljanja razvojem – proračun, strateški razvojni dokumenti – potreba za vertikalnom povezanošću strateških dokumenata od lokalne preko regionalne do državne razine, na čemu se počelo raditi
- nedostaje privatne inicijative za razvoj novih gospodarskih aktivnosti
- Grad Ozalj se nalazi u Karlovačkoj županiji u pograničnom području prema Republici Sloveniji ali u neposrednoj blizini njenog administrativnog središta – grada Karlovca, koji je ujedno i važno industrijsko i prometno središte Republike Hrvatske. Također veliki dio Grada se nalazi unutar Parka prirode Žumberak- Samoborsko gorje.

Za upravljanje razvojem na razini lokalne zajednice važni su i KARLA d.o.o. te Lokalna akcijska grupa (LAG) Vallis Colapis kojoj je Grad jedan od suosnivača i ključna je za razvoj ruralnih naselja Grada.

Civilno društvo provodi velik broj projekata i aktivnosti važnih za razvoj Grada Ozlja. Ima važnu ulogu u razvijanju i promoviranju suradnje na razvojnim projektima, koji se pokazuju uspješnima u zadovoljavanju potreba zajednice s obzirom na to da omogućuju osnaživanje i uključivanje samih korisnika u njihovu provedbu. Privatni sektor je glavni pokretač razvoja i otvaranja novih radnih mjesta. Interese privatnog sektora zastupa Hrvatska gospodarska komora – Županijska komora Karlovac i Hrvatska obrtnička komora – Obrtnička komora Karlovačke županije i Udruženje obrtnika Ozalj.

Važno je i Lokalno partnerstvo za zapošljavanje u kojem su, uz Hrvatski zavod za zapošljavanje Karlovačku županiju i gradove, škole, razvojnu agenciju i dr., uključeni i veći poslodavci. Privatnom sektoru nužno je omogućiti potreban okvir putem odgovorne i djelotvorne potpore javnog sektora, koja na taj način povećava konkurentnost lokalnog gospodarstva, a konkurentno gospodarstvo otvara nova radna mjesta.

2.7.5. Provedba strateških dokumenata i razvojnih projekata

Temeljni dokumenti, značajni za oblikovanje Strategije razvoja Grada Ozlja su, prvenstveno, strateški dokumenti doneseni na razini Republike Hrvatske, Karlovačke županije i samog Grada. U okvirima tih dokumenata, posebno bi se mogla izdvojiti:

- o Strategija i Program prostornog uređenja RH (NN 50/99)
- o Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020.
- o Županijska razvojna strategija Karlovačke županije 2011.-2013.
- o Prostorni plan Karlovačke županije – PPKŽ (GKŽ 26/01, 33/01, 36/08 i 56/13)
- o Prostorni plan uređenja Grada Ozlja – PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune (SGGO 05/15)
- o Urbanistički plan uređenja Ozlja (UPU 1) (SGGO 1/09)
- o Urbanistički plan uređenja gospodarsko-poduzetničke zone Lug (UPU 3) (SGGO 1/09)

Od ostalih strateških razvojnih dokumenata Grad Ozalj ima Akcijski plan razvoja turizma Grada Ozlja 2013.-2016., a važna je i lokalna razvojna strategija LAG Vallis Colapis 2012.-2014. odobrena od strane Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (IPARD M202m PRR M19, PM19.1).

Uz navedene strategije i strateške dokumente, potrebno je obuhvatiti i one zakonske okvire kojima se pristupa operativnoj razradi navedenih strategija ili su s njima u najužoj korelaciji i značajne su za razvoj Grada. Bez izrađenih strateških planova i njihove uzajamne povezanosti na području jedne regije koja ima zajedničke razvojne ciljeve, teško je očekivati i uspješno kandidiranje većih razvojnih projekata, što se automatski odražava na dinamiku gospodarskog razvoja.

Pozitivne značajke	Negativne značajke
<ul style="list-style-type: none">✓ Mala administracija JLS✓ Uvedena e-uprava✓ potporne institucije i organizacije – KARLA d.o.o i LAG Vallis Colapis✓ Usvojeni strateški dokumenti prostornog uređenja (PPUG Ozlja – I. izmjene i dopune, UPU Ozlja i UPU gospodarsko-poduzetničke zone Lug)✓ Rast proračunskih prihoda od 2010. do 2014.✓ Grad Ozalj je kreditno sposoban s iskustvom i za izradu i provedbu projekata financiranih iz EU fondova i programa	<ul style="list-style-type: none">– Nedovoljna iskorištenost mogućnost suradnje na lokalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini– Nejasna primjena e-uprave/nedovoljna transparentnost– Stalan rast proračunskog deficita– Nedostatni kapaciteti za izradu i provedbu projekata financiranih iz EU fondova i programa
Razvojne potrebe	Razvojna ograničenja
<ul style="list-style-type: none">• Podići razinu znanja i vještina za učinkovito upravljanje razvojem;• Poboljšati koordinaciju i protok informacija između upravnog odjela i institucija te popraviti suradnju na zajedničkim razvojnim programima• Intenzivnije uključiti gospodarsku i obrtničku komoru i druga strukovna udruženja i udruge pri osmišljavanju i raspravljanju o razvoju Grada;• Izraditi strategiju razvoja Grada Ozlja za period do 2020. godine• Uspostaviti jedinstvenu bazu podataka o projektima u Gradu• Osnažiti Jedinstveni upravni odjel zapošljavajući odgovarajuće službenike u odsjek za gospodarstvo i projekte	<ul style="list-style-type: none">○ smanjenje prihoda iz državnog proračuna i poreza○ Mali vlastiti prihodi JLS○ Mogućnost gospodarske suradnje i prijenosa znanja i iskustva nije prepoznat○ Slabo korištenje mogućnosti koje omogućuje članstvo u međunarodnim institucijama○ Nema strateških razvojnih dokumenata na lokalnoj razini○ Sredstva u proračunu ograničavaju mogućnost dodatnog zapošljavanja službenika na poslovima u odsjeku za gospodarstvo i projekte Jedinstvenog upravnog odjela

SWOT analiza područja

SWOT³⁰ analiza predstavlja kvalitativnu ocjenu snaga i slabosti te prilika i prijetnji važnih za razvoj područja u cjelini. Snage Grada su vlastiti prostori, resursi i sposobnosti na koje se može osloniti ili ih koristiti u svom daljnjem razvoju, te koje imaju najveće mogućnosti za uspjeh, a daju mu i komparativnu prednost pred drugim područjima, dok slabosti ukazuju na ograničavajuće faktore unutar samog Grada (područja) koje mora riješiti vlastitim snagama koristeći prilike koje mu se pružaju, ali i paziti na prijetnje koje mogu ugroziti razvojne planove

³⁰ Op.a. engleski: *Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats*; Snage, Slabosti, Prilike i Prijetnje

i projekte te se pripremiti za njih i uvažavati ih, jer su izvan njegova obuhvata djelovanja i utječu na sve aktivnosti, a time i ostvarenje ciljeva i vizije.

Metodu SWOT analize – vrednovanja gradskih snaga i slabosti, razvojnih mogućnosti i prijetnji koje mogu zaustaviti planiran razvoj, Grad Ozalj počeo je koristiti prilikom izrade prethodnih razvojnih dokumenata. Rezultati prethodnih, ukupnih i sektorskih, SWOT analiza, pregledavani su i ažurirani tijekom izrade ovog strateškog plana, kao i usuglašeni s nadležnim regionalnim, nacionalnim i europskim razvojnim mogućnostima. Prijetnje, navedene u ovoj SWOT analizi, odnose se na najveće rizike s kojima se suočava Grad sada, i s kojima će se suočiti i u bliskoj budućnosti. One utjelovljuju negativne varijacije koje se mogu pojaviti u planiranom razvoju te ukazuju na potencijalne probleme koji će se pojaviti izostankom ispunjavanja planiranih strateških ciljeva. Pri izradi konačne SWOT analize korištena su i 2 pomoćna analitička modela: PRIMO-F, te PESTLE model, te je provedena i evaluacija svih ulaznih podataka.

I PRIRODNI (KULTURNI) RESURSI I INFRASTRUKTURA	
SNAGE (sadašnje povoljne značajke Grada Ozlja)	
element	Obrazloženje
Povoljan geoprometni položaj u Hrvatskoj	Blizina Karlovca, Zagreba, i Rijeke te blizina slovenske granice omogućava stanovnicima Grada korištenje gospodarske i društvene infrastrukture hrvatskih velikih gradova te mogućnosti prekogranične suradnje. Zbog blizine, pogotovo Karlovca, stanovnici se mogu zapošljavati u istima bez potrebe za preseljenjem (dnevna migracija)
Sačuvana kulturna, prirodna i etno baština	Na području Grada niz je kulturno – povijesnih spomenika te zaštićenih spomenika prirode i lokaliteta u NATURA 2000, od kojih je najznačajniji Stari grad Ozalj, PP Žumberak- Samoborsko gorje, rijeka Kupa, Ozaljska špilja, niz zaštićenih krajolika , spomenici parkovne arhitekture, Etno selo te sačuvana nematerijalna ruralna kulturna baština
Veliki hidrološki značaj – dobar vodeni potencijal	Na području Grada više je HE različite snage. Grad je smješten uz rijeku Kupu koja nije zagađena i predstavlja jednu od prirodnih atrakcija područja.
Očuvani prirodni resursi	Veliko bogatstvo biološke i krajobrazne raznolikosti. Očuvanost okoliša i značajan vodni potencijal. Šumski resursi (sirovinska osnova pogodna za razvoj biomase) i poljoprivredni resursi (voćnjaci, vinogradarstvo, stočarstvo). Dio Grada je unutar područja ekološke mreže (NATURA 2000) i Parka prirode Žumberak- Samoborsko gorje.
Mreža pokrivenosti odvoza otpada	Organiziranim odvozom otpada obuhvaćena su sva naselja Grada Ozlja.
Minski sumnjiva područja	Nema minski sumnjivih područja.
Raspoloživost energetske i elektroničke infrastrukture	Naselja su pokrivena elektrodistribucijskom mrežom, zadovoljavajuća pokrivenost telekomunikacijskim uređajima.
Povoljni klimatski uvjeti	Područje kontinentalne klime koja omogućuje cjelogodišnju i diverzificiranu turističku ponudu (pogoduje i građevinskoj sezoni) te je pogodno za poljoprivredu – pogotovo voćarstvo i vinogradarstvo.
Čist zrak i zagađenja od buke	Kao i na ostalim dijelovima Karlovačke županije područje Grada ima čist zrak te nema zagađenja bukom
Ulaganja u komunalnu infrastrukturu	Izgrađen pročištač otpadnih voda za 2000 ekvivalenata. Dovršena I. faza izgradnje reciklažnog dvorišta. Pripremljena je dokumentacija za provedbu postupka javne nabave

Željeznički promet	za II.fazu reciklažnog dvorišta (sortirnica) Redovan putnički promet lokalnom željezničkom prugom od državne granice do Karlovca, što omogućuje dnevne migracije učenicima, studentima i zaposlenima.
Grad Ozalj je pogranično područje prema Republici Sloveniji (Bela Krajina)	Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku Uniju nestaju prepreke u svakodnevnoj komunikaciji stanovništva koje su proizlazile iz dosadašnjeg pograničnog položaja (od 1991. godine)
SLABOSTI (sadašnje nepovoljne značajke Grada Ozlja)	
<i>Element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Nedostatak dugoročnog strateškog opredjeljenja razvoja Grada	Ne postoji jasno određen plan daljnjeg razvoja u gospodarskom, društvenom, demografskom i prostornom smislu. Planski dokumenti izrađuju se i donose prema trenutnim potrebama bez dugoročnog sagledavanja (refleksija problema izostanka dugoročnih strateških smjernica na nacionalnoj razini).
Neuravnotežen razvoj područja Grada	Ozalj je u neposrednoj blizini Karlovca (županijskog središta) te može koristiti sve pogodnosti položaja. Međutim žumberački kraj značajno zaostaje u gospodarskom razvoju za ostalim područjem Grada.
Neuravnotežen razvoj i kanalizacijske mreže	U manjim naseljima otpadne vode se sakupljaju u septičkim jamama.
Manja gustoća nerazvrstanih cesta od županijskog prosjeka , nije ustrojena baza nerazvrstanih cesta, sve ceste nisu asfaltiranje	Gustoća nerazvrstanih cesta na području Grada Ozlja je 808,25 m/ km ² površine (županijski prosjek 856,48 m/km ² površine). Na asfaltirane ceste se odnosi 118,000 km, a na makadamske ceste 27,000 km. Grad Ozalj ustrojava jedinstvenu bazu (popis) podataka o nerazvrstanim cestama. Potreba za ulaganjima u modernizaciju i proširenje postojećeg sustava prometnica.
Održavanje i unaprijeđivanje postignute razine komunalnog standarda	Održavanje cestovne mreže lokalne i županijske razine za veliki broj malih naselja zahtijeva značajna financijska sredstva
Željeznički promet	Potrebna modernizacija željezničke infrastrukture u Ozlju, pruge i modernizacija vlakova.
Nedovoljno ulaganje u održavanje i čuvanje artefakata u Zavičajnom muzeju	Materijalni uvjeti u Zavičajnom muzeju Ozalj nisu odgovarajući za čuvanje postojećih eksponata.
PRILIKE (sadašnji i budući, mogući, pozitivni vanjski utjecaji)	
<i>element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Izgradnja sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda	Potrebno je izgraditi kanalizacijsku mrežu prilagođenu veličini Grada i njenih naselja.
Veliki dio nerazvrstanih cesta, šumskih i poljskih putova je upisan u zemljišne knjige kao vlasništvo Grada Ozlja	Do srpnja 2013. u zemljišne knjige kao javno dobro i neotuđivo vlasništvo grada Ozlja upisane su ceste ukupne površine 2 727 347 m ² , a obuhvaćaju asfaltirane i makadamske ceste, te poljske i šumske putove. Na taj način stvoren je preduvjet za financiranje rekonstrukcije i izgradnje prometnica iz sredstava PRR-a.
Priprema razvojnih programa/projekata za izvore financiranja (strukturni fondovi, JPP)	Izrada programa i projekata koji imaju razvojnu komponentu kroz unapređenje gospodarskih aktivnosti, rast zapošljavanja, strateške smjernice i opredjeljenja, povećanje kvalitete života. Razvojni projekti i programi na razini spremnosti pronalaska financijskih izvora realizacije (spremne potrebne studije-CBA, FS i sl;suglasnosti, prostorno-planske dokumentacije...) i partnera.

	Kandidiranje strateških projektnih prijedloga na izvore financiranja za izradu dokumentacije potrebne za kandidiranje na strukturne fondove.
Financiranje razvojnih projekata kroz financijska sredstva EU	Povećani poticaji iz državnih i EU fondova za zaštitu okoliša, posebice slivnih područja koja se prostiru u susjedne županije i države, razvoj infrastrukture, porast turističkog i poljoprivrednog razvoja, npr. razvoj integrirane i organske poljoprivredne proizvodnje, te uporaba obnovljivih izvora energije.
Razvoj suradnje zaštite prirode s poslovnim sektorom, poticanje održivog gospodarstva i energetske učinkovitosti s ciljem zaštite okoliša	Promocija zaštite prirode i održivo korištenje putem zajedničkih projekata s drugim sektorima – posebno turizma i poljoprivrede. Poticajna sredstva iz strukturnih fondova za razvoj održivog turizma (razvoj selektivnih oblika – posebno ruralnog turizma) i poljoprivrede (NATURA 2000, agroekološke mjere) i obnovljivih izvora energije, posebno za potrebe gospodarskog i javnog sektora.
PRIJETNJE (sadašnji i budući, mogući, negativni vanjski utjecaji)	
<i>element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Upravljanje prirodnom kulturno-povijesnom baštinom	Propadanje kulturne i prirodne baštine Ozlja zbog nedostatka financijskih sredstava te demografskog propadanja, gubitak kolektivnog sjećanja i izostanak inicijative. Sekundarni uzroci su u neriješenim imovinsko-pravnim odnosima, neprimjerenom namjeni te izostanku kontrole i nadzora nad zahvatima u prostoru.
Održavanje i izgradnja infrastrukture	Ukoliko se nastavi trend gubitka stanovnika doći će do ugroze održavanja i potrebe daljnjeg razvijanja izgrađene infrastrukture što će povratno dovesti do još većeg gubitka stanovnika.

II GOSPODARSTVO	
SNAGE (sadašnje povoljne značajke Grada Ozlja)	
<i>element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Očuvano poljoprivredno zemljište	Poljoprivredno zemljište na području Grada 27% ukupne površine. Klimatska pogodnost voćarstvo i vinogradarstvo
Prostorni plan uređenja Grada Ozlja	Prostorni plan uređenja otvara mogućnosti ulaganja u javnoj i poduzetničkoj sferi.
Urbanistički plan uređenja Ozlja (UPU 1)	Urbanistički plan uređenja Ozlja omogućava prostorno uređenje središnjeg naselja Grada
Urbanistički plan uređenja poduzetničke zone Lug poduzetničke zone Lug	Urbanistički plan uređenja poduzetničke zone Lug omogućava suvremen i racionalan način razvoja gospodarskih subjekata i privlačenje investicija (lokalni, nacionalnih, međunarodnih) zbog uređene poduzetničke infrastrukture na 48 ha
Industrijska tradicija	Grad Ozalj je područje gdje su prvi prerađivački pogoni nastajali već u 18. stoljeću, a kasnije su karlovačka poduzeća otvarala svoje izdvojene pogone u Ozlju. Početkom 20. stoljeća sagrađena hidroelektrana.
Diversifikacija gospodarstva	Na području Grada više je značajnih gospodarskih grana prerađivačka industrija, proizvodnja biodizela, građevinska i trgovina. Trgovačka društva po klasifikaciji pripadaju malom i srednjem poduzetništvu.
Dio gospodarstva je izvozno orijentiran	U Registru izvoznika pri Hrvatskoj gospodarskoj komori se nalazi 5

	trgovačkih društava registriranih na području Grada koji se bave prerđivačkom industrijom (prerada metala, plastike, drveta).
Pogodnosti razvoja kulturnog turizma	Područje grada puno je kulturno povijesnih spomenika, a i rodno je mjesto najpoznatije hrvatske slikarice Slave Raškaj te je bio neformalna prijestolnica Hrvatske u 16. i 17. stoljeću. Ozalj je bio popularno izletište već 30-tih godina 20. stoljeća. Gradska uprava na temelju te baštine osmišljava projekte kojima bi privukla posjetitelje i turiste.
Razvoj voćarstva i vinogradarstva	Područje je voćarsko vinogradarski kraj. Ove proizvodnje mogu biti profitabilne i na manjim poljoprivrednim površinama. U svrhu promocije vina formirana je Vinska cesta
SLABOSTI (sadašnje nepovoljne značajke Grada Ozlja)	
<i>element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Nedostatak ulaganja u nove tehnologije u privatnom sektoru	Ne ulaže se u unaprjeđivanje niti jedne proizvodnje na temelju novih saznanja (od poljoprivrede, šumarstva, turizma...)
Neorganiziranost i usitnjenost poljoprivredne proizvodnje	Na području poljoprivredne proizvodnje odnosi među gospodarskim čimbenicima se ne mijenjaju unatoč promijenjenom gospodarskom okruženju.
Nedovoljan broj dolazaka i noćenja turista	Prema podacima o dolascima i noćenjima turista dosadašnji napori za razvoj turizma nisu dali očekivane rezultate
Stalna promjena zakonskih propisa na državnoj razini	Zbog stalne izmjene uvjeta poslovanja investitori otežano realiziraju poslovne pothvate
PRILIKE (sadašnji i budući, mogući, pozitivni vanjski utjecaji)	
<i>element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Pozitivni turistički trendovi	Kontinentalni turizam postaje sve atraktivniji. Razvoj dobre turističke ponude usmjeren na očuvanu prirodnu i povijesno-kulturnu baštinu može usmjeriti i zadržati na području Ozlja i njegove okolice posjetitelje i izletnike iz hrvatskih velikih gradova, ali i turiste iz inozemstva. Grad Ozalj ima velik potencijal za razvoj infrastrukture za kampove i kampere, što je predviđeno PPUG Ozlja – I izmjenama i dopunama
Promicanje uslužnog sektora	Turistički potencijali i postojeći kapaciteti stvaraju turistički proizvod i obogaćuju turističku ponudu u cilju produženja boravka turista i unapređenja kontinentalnog turizma i upravljanja destinacijom.
Prepoznate turističke atrakcije	Turističke atrakcije Grada su prepoznate i identificirane
Regionalizacija poljoprivredne proizvodnje	Karlovačka županija je financirala izradu karata pogodnosti za pojedine poljoprivredne proizvodnje. Područje Grada Ozlja je najpogodnije za voćarstvo i vinogradarstvo, a manja područja uz rijeku Kupu za stočarstvo i ratarstvo.
Potpoma razvoju mikro, malog i srednjeg poduzetništva, obrta i poljoprivrede i šumarstva	Država podupire razvoj mikro, malog i srednjeg poduzetništva, te obrta, kroz programe za stvaranje klastera, zadruga, mreža i udruženja, posebno u cilju smanjenja troškova i povećanja izvoza.
Područje Grada Ozlja graniči s Republikom Slovenijom	Mogućnosti prekogranične suradnje na gospodarskim i drugim razinama
PRIJETNJE (sadašnji i budući, mogući, negativni vanjski utjecaji)	
<i>element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Nedovoljno sredstava	Dugotrajna gospodarska kriza je financijski iscrpila poduzetnike.
Nedostatak jasne gospodarske	Nema nacionalne, dugoročne, strategije razvoja, kako ukupne tako

strategije nacionalne razine	i sektorskih.
Siva ekonomija	Izloženost nelojalnoj konkurenciji, slabost zakonskog sustava.
Svrstavanje Grada Ozlja u II. Skupinu prema indeksu razvijenosti	Prema indeksu razvijenosti Grad je svrstan u II.skupinu – te ima izračunatu razvijenost od 75,08% (prag 75%). Zbog toga ne može koristiti pogodnosti namijenjene JLS s indeksom razvijenosti manjim od 75% (područja od posebne državne skrbi) iako ima mnoge njihove karakteristike: depopulacija, veliki broj malih naselja, pretežno ruralna sredina i sl.
Neravnomjeran razvoj Županije	Južni dijelovi županije vidljivo odskaču (zaostaju) u prosječnom razvoju uslijed ratnih djelovanja na tim prostorima (PPDI).

III LJUDSKI RESURSI (STANOVNIŠTVO I DEMOGRAFIJA)

SNAGE (sadašnje povoljne značajke Grada oZLJA)

<i>element</i>	<i>obrazloženje</i>
Raspoloživost radne snage za prerađivačku industriju	30% ukupno nezaposlenih su starosti od 20-30 godina, 32% starosti od 35-50 godina.
Kvaliteta življenja	Grad Ozalj je mjesto ugodno za život relativno uređene komunalne infrastrukture u neposrednoj blizini županijskog i državnog središta. Grad je prilagođen obiteljskom životu.

SLABOSTI (sadašnje nepovoljne značajke Grada Ozlja)

<i>element</i>	<i>obrazloženje</i>
Nepovoljna demografska kretanja	Naglašena depopulacija ruralnih sredina. Starenje stanovništva Grada je izrazito vidljiv trend.
Nepovoljna dobna piramida stanovništva	Negativni prirast stanovništva. 29,76 % stanovništva starije od 65 godina. Prosječna starost stanovništva je 43,7 god.
Neodgovarajuća kvalifikacijska struktura radne snage	Postoji relativno dobro kvalificirana radna snaga, ali ima onih zanimanja koja ne odgovaraju razvojnim potrebama gospodarstva, posebno u metaloprerađivačkoj industriji, te je prisutan nedostatak kvalificirane radne snage u ostalim sektorima (zdravstvo, turizam, društvene djelatnosti, socijalna skrb...).
Mala mobilnost radne snage	Nepostojanje motivacije za odlazak iz urbanih područja, neefikasan sustav motivacijskih mjera za rad u ruralnim područjima. S druge strane, veliki broj (stručnog) kadra migrira u Zagreb ili u inozemstvo.

PRILIKE (sadašnji i budući, mogući, pozitivni vanjski utjecaji)

<i>element</i>	<i>obrazloženje</i>
Razvitak i unapređenje sustava cjeloživotnog učenja	Kroz mrežu postojećih obrazovnih ustanova provoditi «tailor made» programe obuke i usavršavanja kojima se otvara pristup i stvaraju uvjeti izbora na tržištu rada.
Podizanje kvalitete radne snage	Korištenje državnih potpora za prekvalificiranje i pristup tržištu rada, Poticaji za zapošljavanje, samozapošljavanje i programi za edukaciju/prekvalifikaciju radne snage (poticanje iz nacionalnih i EU izvora).
Provođenje populacijskih mjera	Korištenje nacionalne populacijske politike i programa na državnoj i lokalnoj razini za poticanje rasta nataliteta i privlačenje (naseljavanje) stanovništva u ruralna područja.
Daljnji razvoj obrazovnog sustava	Državna politika usklađivanja obrazovanja prema potrebama tržišta

	rada (Bolonjska deklaracija). Kvalifikacijski okvir i razvoj sustava odobrenja novih kurikuluma (+ EU izvori financiranja razvoja i implementacije).
PRIJETNJE (sadašnji i budući, mogući, negativni vanjski utjecaji)	
<i>element</i>	<i>obrazloženje</i>
Negativan demografski trend	Proces starenja stanovništva uzrokuje povećanje radno neaktivnog stanovništva, odnosno broja umirovljenika, što dodatno opterećuje mirovinski sustav.
Nedostatak koordinacije između institucija višeg obrazovanja i gospodarstva	Neadekvatni profili zanimanja za potrebe razvoja novih grana gospodarstva (turizam, ugostiteljstvo, IT sektor)
Depopulacijski proces u Hrvatskoj	Manjak demografskog impulsa razvoju.

IV UVJETI RAZVOJA PODUZETNIŠTVA I INSTITUCIJE, MEĐUREGIONALNA I MEĐUNARODNA SURADNJA, RAZVOJNI PLANOVI, IZVORI FINANCIRANJA	
SNAGE (sadašnje povoljne značajke Grada Ozlja)	
<i>element</i>	<i>obrazloženje</i>
Institucionalna potpora za poduzetničke aktivnosti	Postojanje potpornih institucija i odjela u javnoj upravi (usluga HGK, HOK, Razvojna agencija Karlovačke županije,)
Konkurentne cijene stanova, poslovnih prostora i zemljišta na atraktivnim lokacijama	Prednost je blizina Karlovca i Zagreba
Institucionalizirana međuregionalna i međunarodna suradnja	Potpisani sporazumi o suradnji s pokrajinama i razvojnim institucijama šire regije i zemalja EU. Aktivna uloga u planiranju razvoja NUTS II regije.
SLABOSTI (sadašnje nepovoljne značajke Grada Ozlja)	
<i>element</i>	<i>obrazloženje</i>
Nedovoljno razvijen marketing Grada	Nema razvijenog i prepoznatljivog regionalnog i/ili lokalnog „imagea“ koji bi privlačio ulagače, goste, turiste; a ,ujedno, smanjuje potporu stvaranja zajedničkih projekata, gospodarske i kulturne ponude i suradnje.
Niska razina primjene strateškog upravljanja	Izražen je problem nedostatka upravljanja provedbom sektorskih strateških dokumenata, odnosno mjera i programa/projekata za njihovu realizaciju. Ne postoji sistematiziranost podataka o financiranju programa i realiziranim projektima.
Nedostatak financijskih sredstava za razvojne planove	Ne udružuju se sredstva za zajedničke projekte. Nemogućnost stvaranja namjenskog fonda sredstava za razvojne planove i projekte.
PRILIKE (sadašnji i budući, mogući, pozitivni vanjski utjecaji)	
<i>element</i>	<i>obrazloženje</i>
Obnova poslovne suradnje sa susjednim i drugim državama	Mogućnost izlaska na europska tržišta susjednih zemalja članica Europske Unije.
Institucionalna potpora gospodarstvu	Jačanje razvojnih institucija (agencije, komore, inkubatori i dr.) koje će pružati potporu u procesu osnivanja poduzeća, postizanja poslovnih kontakata s potencijalnim tržištima, iznalaženju

	odgovarajućih lokacija, poslovnih prostora, radne snage, financijskih izvora i savjeta, itd.
Jačanje privlačenja ulaganja	Identifikacijom vlastitih sektorskih mogućnosti razvoja te uređenjem imovinskih i informacijskih standarda stvaraju se preduvjeti za promoviranje Grada u cilju privlačenja ulaganja i razvijanja lokalnog gospodarstva. Nacionalni prioritet.
Nastavak usklađivanja podataka katastarskog operata i zemljišnih knjiga	Zbog ubrzavanja postupka investiranja. Nacionalni prioritet.
Razvoj strateških partnerstava	Korištenjem EU fondova umrežavati lokalne i regionalne strategije razvoja, povezivanje s regionalnim i prekograničnim strategijama, ulagati u ruralna područja.
Stvaranje financijskog okvira za razvojne planove	Umrežavanje sredstava RH, Županije i Grada za izradu i provedbu zajedničkih razvojnih projekata, posebno za Strukturne fondove.
PRIJETNJE (sadašnji i budući, mogući, negativni vanjski utjecaji)	
<i>element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Birokratiziranost i sporost djelovanja	Otežano dobivanje različitih dozvola.
Smanjenje prihoda iz državnog proračuna i poreza	Smanjena gospodarska aktivnost i utjecaj globalne krize, kao i širenje sivog tržišta uzrokuju smanjenje prihoda države kroz koje se financiraju ili sufinanciraju razvojni projekti/programi.
Neriješeni imovinsko-pravni odnosi	Nema zakona o urbanim komasacijama i nema mogućnosti za dovršetak projekata nacionalnog značaja.

V DRUŠTVENE DJELATNOSTI I CIVILNO DRUŠTVO, ZDRAVSTVO, SOCIJALNA SKRB	
SNAGE (sadašnje povoljne značajke Grada Ozlja)	
<i>element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Razvijeno civilno društvo	Veliki broj registriranih udruga s naglaskom na sportske, gospodarske i kulturne asocijacije. Prema vrsti udruga dobro su pokrivene potrebe građana.
Velik broj sportskih udruga i klubova	Okupljaju različite dobne skupine, upotpunjuju ponudu za provođenje slobodnog vremena i rekreacije te natjecateljskog sporta. Posebno posvećuju pažnju razvoju mladih.
Razvijen predškolski i školski sustav	Grad ulaže u organiziranje i sufinanciranje programa predškolskog i osnovnoškolskog odgoja.
Ustanove u kulturi	Grad je osnivač Zavičajnog muzeja Ozalj, Gradske knjižnice i čitaonice Ivan Belosteneć i Pučkog otvorenog učilišta Katarina Zrinski Ozalj koje svojim programima doprinose edukaciji stanovništva te prepoznatljivosti Grada Ozlja
Na području Grada djeluju ustanove od nacionalne važnosti	Centar za rehabilitaciju "Ozalj" je ustanova posebne namjene koja pruža usluge osobama s teškoćama u razvoju sa smještajem (osnivač Ministarstvo rada i socijalne skrbi), koja će prema planovima nadležnog Ministarstva biti i dalje u funkciji te imati status A – Centar za pružanje usluga u zajednici
Zdravstvo	Dobro organiziran sustav primarne zdravstvene zaštite, koji treba unaprijediti na području žumberačkih naselja.
Organiziran smještaj za starije i nemoćne osobe	U Vivodini se nalazi privatni dom za starije i nemoćne kapaciteta 50 korisnika

SLABOSTI (sadašnje nepovoljne značajke Grada Ozlja)	
<i>element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Nedovoljno razvijeni upravljački kapaciteti civilnog društva	Financijska ovisnost udruga o proračunu Grada. Vodstvo i upravljanje udrugama u rukama pojedinaca s nedovoljnim znanjem i iskustvom u upravljanju neprofitnim organizacijama.
Nedostatni kapaciteti za skrb ranjivih skupina	Smještajni kapaciteti za starije i nemoćne su skromni. Nisu razvijeni drugi modeli pomoći ovoj skupini stanovništva (dnevni centri, pomoć u kući i sl, dok je Crveni križ osnovan.).
PRILIKE (sadašnji i budući, mogući, pozitivni vanjski utjecaji)	
<i>element</i>	<i>Obrazloženje</i>
Planirana sportsko-rekreacijska infrastruktura	Planiran niz sportsko rekreacijskih javnih sadržaja u cilju razvoja turizma i zadovoljavanja potreba stanovnika Grada
Razvoj i unapređenje sustava cjeloživotnog učenja	Kroz mrežu postojećih obrazovnih ustanova provoditi «tailor made» programe obuke i usavršavanja kojima se otvara pristup i stvaraju uvjeta izbora na tržištu rada, kao i dodatnog, vaninstitucionalnog usavršavanja kadrova svih razvojnih sektora.
Podizanje kvalitete radne snage	Korištenje državnih potpora za prekvalificiranje i pristup tržištu rada, posebno za osjetljive skupine društva (nacionalni i EU izvori). Poticaji za zapošljavanje i programi za edukaciju radne snage
Provođenje populacijskih mjera	Korištenje nacionalne populacijske politike i programa na državnoj i lokalnoj razini za poticanje rasta nataliteta i privlačenje (naseljavanje) stanovništva u ruralna područja.
Daljnji razvoj obrazovnog sustava	Državna politika usklađivanja obrazovanja prema potrebama tržišta rada (Bolonjska deklaracija).
Razvoj socijalnih usluga kroz suradnju sa udrugama i socijalno poduzetništvo	Senzibilizacijom svih društvenih slojeva može se postići podizanje kvalitete života zajednice kao i ciljanih skupina. Mogućnost pojave novih socijalnih usluga i deinstitucionalizacije. Ulaganje u dodatne smještajne i skrbničke kapacitete. Infomiranost građana o socijalnim pravima, unapređenje udomiteljstva. Razvijanje volonterizma.
Zakon o socijalnoj skrbi	Za Grad je prilika jer zbog strožih uvjeta može doći do smanjivanja broja korisnika socijalnih programa, pogotovo onih korisnika koji su dio radno sposobnog stanovništva i mogu se uključiti u programe prekvalifikacije i cjeloživotnog obrazovanja, kao i socijalnog poduzetništva.
Primarna zdravstvena zaštita	Mogućnost korištenja različitih izvora financijskih sredstava za unaprjeđivanje materijalnih uvjeta rada Doma zdravlja Ozalj te prilagođavanja novim potrebama (npr. nabavljanje mobilnih ambulanti kako bi se moglo doći do udaljenih naselja sa pretežno starijim domaćinstvima).
Umrežavanje civilnog i poslovnog sektora	Sportske i kulturne udruge su potencijal za turističku ponudu, međusobno umrežavanje postojećih udruga na razini grada, ali i povezivanje s poslovnim sektorom u dopuni djelatnosti i aktivnosti dozvoljenim neprofitnom sektoru.
Unapređenje vještina rukovođenja	Poticati usvajanje znanja i iskustva u vođenju neprofitnih organizacija, promoviranje volonterizma, usklađivanje financiranja organizacija civilnog društva prateći stvarne potrebe i programe udruga. Usklađivanje s primjenom državne Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge.

Razvoj institucionalnih i izvaninstitucionalnih oblika socijalne skrbi	Ulaganje u dodatne smještajne i skrbničke kapacitete. Infomiranost građana o socijalnim pravima i socio zdravstvenim uslugama. Unapređenje kroz specijalizaciju i usavršavanje djelatnika, posebno na PPDl/ruralna područja.
PRIJETNJE (sadašnji i budući, mogući, negativni vanjski utjecaji)	
element	Obrazloženje
Financijska ovisnost o državnom proračunu	Socijalne i zdravstvene institucije svoju učinkovitost u radu i rješavanju sektorskih problema, uz zadane zakonske okvire, djelovanje i aktivnosti, prisilno prilagođavaju sukladno proračunskim sredstvima države.
Negativan demografski trend	Proces starenja stanovništva uzrokuje povećanje radno neaktivnog stanovništva odnosno broja umirovljenika što dodatno opterećuje mirovinski sustav. Na području Grada Ozlja rasti će potrebe za financiranje aktivnosti stanovnika starije dobi, a smanjuju se potrebe za uslugama za djecu, mlade i radno aktivno stanovništvo.
Novi Zakon o socijalnoj skrbi	Zbog strožih uvjeta odobravanja pomoći građanima u potrebi, manje građana će dobiti pomoć od Centra za socijalnu skrb. Povećati će se opterećenje proračuna Grada.
Utvrđen pedagoški standard	Radi nedostatka stručnih kadrova i kapaciteta, nije ga moguće ispoštovati u zakonskom roku, što može uzrokovati sankcije i zatvaranja ustanova.
Smanjivanje decentraliziranih sredstava	Smanjenje priliva sredstava iz centralne države dodatno opterećuje proračun Grada
Sport i rekreacija	Nekontinuitet politika, pritisak natjecateljskog sporta na rekreativni sport.

Razvojna vizija

Vizija razvoja Grada je sažeta i jasna zamisao o željenom i predvidljivom postignuću u razvoju područja. Zasniva se na rezultatima osnovne analize, SWOT/TOWS analize, razvojnih trendova u užem i širem krugu te idejama o budućnosti područja. Kad se razmotri ocjena ekonomskog potencijala i razvojnih kočnica što karakteriziraju ovo područje, Radna grupa za izradu strategije, utvrdila je da bi se vizija razvoja Grada trebala usredotočiti na: razvoj identiteta područja, odnosno stvaranje prepoznatljivosti korištenjem komparativnih prednosti te na razvoj ljudskih resursa.

Polazište za izradu vizije je samo područje sa svojim prednostima i slabostima, potencijalima i problemima, jedinstvenostima i nedostacima. Područje prvenstveno karakterizira nekoliko osnovnih elemenata:

- Granično područje s Republikom Slovenijom
- Čista, očuvana i zaštićena visoko vrijedna prirodna baština;
- Neposredna blizina nacionalnog središta

Uloga razvojne strategije, čija su načela osnova za osmišljavanje vizije, je:

- Očuvati i razviti socijalni kapital s razvojem partnerstva između javnog, privatnog i civilnog sektora te uspostaviti mrežu potpornih institucija u svrhu njihova sinergijskog djelovanja s ciljem postizanja razvoja područja
- Jačanje gospodarskih mogućnosti područja posebno selektivnih oblika turizma i svih drugih djelatnosti koje omogućuju održiv razvoj područja te razvoj poljoprivrede unatoč ograničenjima koja proizlaze iz zemljopisnih i klimatskih karakteristika područja

- Razvoj poduzetničkog razmišljanja i kulture te pomoć razvoju svim oblicima poduzetništva, (uključujući malo poduzetništvo, obrtništvo, poljoprivredna gospodarstva, domaćinstva, samostalne djelatnosti)
- Osigurati kvalitetu života stanovnika, a time i njihovu opstojnost na području Grada Ozlja.

Motiv za sudjelovanje pojedinaca i organizacija za uključivanje u proces izrade i provedbe zajedničke strategije razvoja bio je razvoj uzajamne suradnje i partnerstva s ciljem pružanja uvjeta za održivi razvoj područja, posebno u smislu razvoja novih aktivnosti, proizvoda te time i stvaranja novih i kvalitetnih radnih mjesta koja će omogućiti kvalitetne životne uvjete lokalnim stanovnicima u njihovoj sredini.

Između članova radne grupe postignut je konsezus koji stvara novi identitet i prepoznatljivost područja za njegovo pozicioniranje u kontekstu modernih razvojnih zahtjeva. Strategijom se mora postići ponuda balansa između urbanog i ruralnog te između seoskog i gradskog načina života. Novi identitet se mora stvoriti na kvalitetama područja koje pruža: bijeg iz visoko urbane sredine u područje nedirnute prirode. Vizija razvoja područja jasno ukazuje na prirodnu komparativnu prepoznatljivost, ali ukazuje i na činjenicu kako se lokalno stanovništvo uvijek oslanjalo na vlastite resurse, što mu je pomoglo u preživljavanju na ovim prostorima..

VIZIJA RAZVOJA GRADA OZLJA

Ozalj – središte mikro, malog i srednjeg poduzetništva sjevera Karlovačke županije, očuvane kulturno-povijesne i tradicijske baštine, razvoja zasnovanog na potpori visoke kvalitete življenja očuvanjem krajobrazne i prirodne raznolikosti, revitalizaciji tradicijskih znanja i vještina, prepoznatoj ponudi regionalnih proizvoda i usluga Pokuplja te prometnoj povezanosti Hrvatske i Zapadne Europe.

Grad Ozalj će do 2020-te poticati revitalizaciju svoje povijesne prometno-trgovačke uloge središta sjevera Karlovačke županije i Pokuplja, zasnovane na očuvanoj kulturno-povijesnoj i tradicijskoj proizvodno-trgovačkoj baštini.

Grad će jačati svoju ulogu, razvojem suradnje sa potpornim organizacijama i stručnim kadrovima, kao proizvodno-turističkog središta razvijene lokalne infrastrukture, proizvoda i usluga MSP-a, zapošljavanja, korištenja slobodnog vremena te kao centar društvenih usluga i sadržaja omogućiti visoku kvalitetu života postojećim i budućim stanovnicima.

Ozalj će postati mjesto pristupačno rijekom, željeznicom, turističkim cestama i biciklističkim stazama, povezanih i otvorenih prostora, raznolike ponude i sadržaja koji će omogućiti rast populacije i ekonomski razvoj ruralnih naselja, zapošljavanje te privlačnost područja za moderan način života u prirodno-kulturnom okruženju.

Turizam i poljoprivreda igrat će veliku ulogu u gospodarskom razvoju Grada. Ozalj kao Europska kolijevka akvarela i grad srednjovjekovne baštine u kombinaciji s razvijenim poljodjelstvom očuvanih tradicijskih načela omogućit će njegov razvoj u grad etablirane umjetnosti i kulturnih znamenitosti prepoznatljive gastronomske ponude, vitalan i prepoznatljiv na europskoj razini.

Razvojne teme i ciljevi

Temeljem prethodno iznesenih dokaza, Grad Ozalj, kao svoje **razvojne teme** za ovo programsko razdoblje, izabrao je

- ✓ poticanje tehnološkog razvoja, poduzetništva i inovacija,
- ✓ razvoj učinkovitih ljudskih resursa,
- ✓ održivi turizam zasnovan na korištenju prirodne resursne osnove te zaštitu okoliša,
- ✓ razvoj prostora i infrastrukture.

Opći cilj Grada, odnosno provedbe njegove razvojne strategije sažet je u samoj njegovoj razvojnoj viziji a to je prvenstveno potaknuti osmišljavanje aktivnosti koje doprinose razvoju cjelokupne zajednice, kako na gospodarskom i infrastrukturnom, tako i na planu očuvanja baštine, unaprjeđenja kulturnog i društvenog života

stanovnika te specifične gastronomske i turističke ponude uz očuvanje okoliša i poštivanje principa održivog razvoja. Razvojem programa za poticanje održivog razvoja ruralnih područja Europska unija intenzivno podupire sve razvojne inicijative koje dolaze iz ruralnih sredina, a imaju svoje uporište u načelu održivog razvoja. Ova metodologija predstavlja temelj održivog razvoja ruralnih područja i najznačajniji izvor financiranja ruralnih potreba Europskih zemalja.

Br.	Naziv i opis/obrazloženje strateškog razvojnog cilja
1	<p>Maksimizirati pozitivne značajke geoprometnog položaja Grada Ozlja u svrhu razvoja gospodarstva</p> <p>Na području Grada Ozlja razvijalo se poduzetništvo od sredine 18. stoljeća kad nastaju prve manufakture koje pokreću plemićke obitelji. Nakon njih nastavlja se razvoj poduzetništva kojeg na početku 20. stoljeća, obilježava izgradnja hidroelektrane koja osigurava rasvjetu grada Karlovca. Razvoj gospodarstva na području Ozlja (pretežno prerađivačka industrija i građevinarstvo) bazira se na izgrađenoj poslovnoj infrastrukturi nekadašnjih izdvojenih pogona karlovačkih poduzeća. Neposredna blizina Karlovca omogućuje svim poduzetnicima brz pristup Karlovcu koji je prometno čvorište RH na relaciji sjever-jug i istok -zapad. Da bi u sadašnjim gospodarskim okolnostima Grad Ozalj nastavio svoj gospodarski razvoj na postojećim izgrađenim resursima te industrijskoj tradiciji potrebno je kontinuirano ulagati u izgradnju komunalne i gospodarske infrastrukture: izgradnja reciklažnog dvorišta, razvoj sustava vodoopskrbe i odvodnje, širokopojasnog intereneta, javne rasvjete, korištenja OIE i mjera EE u svom sektorima te unaprjeđivati i modernizirati sustav prometnica radi povećanja sigurnosti te povezivanja svih naselja sa okruženjem.</p> <p>Potrebno je usmjeriti se i na aktivnosti koje će doprinijeti boljem razumijevanju potreba poduzetnika jer je MSP (dijelom orijentirano i na inozemna tržišta) temelj gospodarstva Grada. Potrebno je i dalje kontinuirano stvarati povoljno okruženje za njegov razvoj, razvijajući pozitivnu „poduzetničku klimu“, osiguravajući infrastrukturne uvjete; osiguravati savjetodavne, potporne i informativne servise za poduzetnike koji uključuju vodstvo i podršku na područjima marketinga, menadžmenta i ostalih profesionalnih i komercijalnih servisa i to suradnjom s potpornim organizacijama i institucijama</p> <p>Također je potrebno aktivno sudjelovati kreiranju i realizaciji projekata u kojima su partneri JLS iz okruženja, uključujući prekograničnu suradnju, a u cilju poboljšanja svog položaja potrebno je kontinuirano komunicirati i upoznavati dionike na županijskoj i nacionalnoj razini o mogućnostima suradnje na različitim projektima sa Gradom Ozljem.</p> <p>Osnovnom analizom utvrđen je značajan broj mladih osoba koje su nezaposlene ili radno neaktivne, a također je utvrđeno da značajan broj nezaposlenih ima vrlo nizak stupanj završenog formalnog obrazovanja. U cilju povećanja njihove zapošljivosti osim potpora za stjecanje novih znanja i vještina podupirat će se i aktivnosti čiji je cilj samozapošljavanje prvenstveno žena i mladih.</p>
2	<p>Razvijati lokalno prepoznatljivo gospodarstvo te pružati potporu razvoju lokalno prepoznatljivih proizvoda i usluga</p> <p>Područje Grada od velike je kulturno-povijesne (rodno mjesto čuvene slikarice Slave Raškaj, stari Grad Ozalj, očuvana tradicijska arhitektura, industrijska baština, baština Zrinskih i Frankopana, ozaljski književni krug), krajobrazne (dolina rijeke Kupe i Dobre, pobrđe Svetica, područje „Šljunčara“, parkovna arhitektura), prirodne baštine (Park prirode Žumberak-Samoborsko gorje, područje rijeke Kupe, Ozaljska špilja) na kojoj je moguće razvijati posebne oblike turizma te je već 30-tih godina 20. stoljeća bila izletničko mjesto, posjećivano prvenstveno zbog kulturno-povijesne baštine koja se veže uz velikaške obitelji Frankopna i Zrinski i njihovu tragičnu povijesnu sudbinu. Zbog male udaljenosti od velikih hrvatskih gradova, Ozalj je i dalje pogodno mjesto za izletnički turizam u kojemu su turističke atrakcije kulturno povijesna baština, prvenstveno vezana uz slikaricu Slavu Raškaj te kulturno povijesni spomenici i ličnosti. Razvojem turizma mogu se graditi nove prilike za zapošljavanje i stvaranje dohotka za stanovništvo Grada.</p> <p>Također na području Grada moguće je (i već se odvija) razvijati lokalno obojenu ponudu poljoprivrednih proizvoda od kojih je najprepoznatljivija proizvodnja vina na području Vivodine i Vrhovca koju treba i dalje razvijati i njegovati. S obzirom na mozaičnost krajolika usitnjenost parcela</p>

	<p>ali i klimatske pogodnosti moguće je uspješno organizirati određene poljoprivredne proizvodnje (vinogradarstvo, proizvodnja vina, voćarstvo proizvodnja prerađevina, uzgoj ljekovitog bilja i povrtnih kultura, uzgoj stoke na pašnjačkim površinama) i na postojećim manjim parcelama. Plasmanom kroz turističku ponudu i stvaranjem proizvoda s lokalnim obilježjima moguće je poljoprivrednu proizvodnju i primarnu preradu zadržati kao jednu od grana gospodarstva na području Grada, a lokalne proizvode nuditi stanovnicima, posjetiteljima i turistima te na taj način razvijati gastro ponudu lokalnog ugostiteljstva.</p> <p>Privatno šumarstvo je nedovoljno razvijeno, nema udruga šumoposjednika, a površine šuma u privatnom vlasništvu su značajne. Dio Grada nalazi se unutar područja Natura 2000 koje zahtijeva određene načine poljoprivredne i šumarske proizvodnje. Navedeni problemi mogli bi se riješiti edukacijama proizvođača i šumovlasnika, razvijanjem novih šumarskih proizvoda, izradom šumskogospodarskih osnova za privatne šume te poticanjem udruživanja šumoposjednika i poljoprivrednih gospodarstava.</p>
3	Potporna razvoj lokalne zajednice suradnjom, solidarnošću i jačanjem ljudskih resursa
	<p>Područje Grada Ozlja u suvremenim okolnostima pruža svojim stanovnicima značajne životne pogodnosti kao što je sačuvana priroda, okoliš i kulturno-povijesna baština, sigurnost, blizina velikih urbanih središta u kojima mogu dobiti usluge koje su im potrebne (sekundarna zdravstvena skrb, srednje i visoko obrazovanje). Grad Ozalj karakterizira svijest o kulturno-povijesnom naslijeđu te se ulažu znatni napor u očuvanju i prezentaciji ostavštine prošlih pokoljenja kao i nastojanju da iste koristi kao poluge budućeg razvoja. Pri tome se posebno izdvaja Zavičajni muzej Ozalj. Pružanje usluga cjeloživotnog učenja mogu realizirati POU Katarina Zrinski-Ozalj i Gradska knjižnica i čitaonica Ivana Belostenca. Osnovna analiza je pokazala da su ulaganja usmjerena na razvoj lokalne zajednice ipak bila nedovoljna iz niza razloga: Grad ima 97 naselja, broj stanovnika je mali (sveukupno i po naseljima), nedostaje financijskih sredstava s obzirom na važnost i brojnost raznovrsne ostavštine, nedovoljno je korištenje snage poslovnog i civilnog sektora. Uočena je potreba za pružanjem boljih uvjeta skrbi za ranjive skupine – djecu, starije i nemoćne te mlade gdje je prioritet uređenje dječjeg vrtića prema državnom pedagoškom standardu te opremanje i obnavljanje područnih škola. Dio područnih škola je zatvoren te je potrebno iste prenijeti na Grad i naći im novu namjenu i staviti ih u funkciju (za javne ili privatne potrebe). Uočena je i potreba za kontinuiranim ulaganjem u osiguravanje uvjeta za cjeloživotno učenje (stjecanje novih znanja i vještina stanovnika). Također je potrebno materijalno opremiti kulturne ustanove u vlasništvu Grada te jačati njihove ljudske kapacitete. Potrebno je ulagati u uređenje sportske infrastrukture namijenjene djeci i odraslima (sportska dvorana) te u uređenje dječjih igrališta.</p> <p>S obzirom da poljoprivreda i turizam mogu osigurati izvore prihoda većem broju stanovnika potrebno je usmjeriti napore za osiguravanje novih znanja i vještina za ove gospodarske djelatnosti. Također je potrebno povećati broj različitih programa cjeloživotnog učenja za sve skupine stanovništva, radi stjecanja novih znanja i vještina primjerenih potrebama tržišta rada. SEAP-om je planirano subvencioniranje troškova željezničkog prijevoza (voznih karata i mjesečnih pokaza) do Karlovca različitim određenim grupama građana (učenicima, studentima, umirovljenicima i dr.). Na ovaj način potiče se korištenje javnog prijevoza, smanjuje emisija CO₂, a istovremeno se daje potpora ranjivim skupinama te ih demotivira za napuštanje Ozlja i preseljenje u Karlovac (ili neki drugi veliki hrvatski grad).</p>

Vizija i ciljevi postići će se djelovanjem kroz prioritetne mjere odnosno aktivnosti kojima želimo dugoročno pridonijeti razvoju područja te uspostaviti trajne temelje za dugoročan i uspješan razvoj zasnovanim na vlastitim snagama i mogućnostima te nedovoljno ili čak neiskorištenim prirodnim i kulturnim vrijednostima. Putem društvenog i ljudskog potencijala omogućit će daljnju zaštitu i očuvanje prirodne i kulturne baštine te poticanje gospodarskog razvoja na način uvođenja inovativnih tehnoloških procesa, visokih ekoloških standarda, kako bi što manje negativno djelovali na okoliš. Ključna razvojna pretpostavka koja vodi postizanju ciljeva i razvojne

vizije jest uvažavanje svakog stanovnika i potpora za aktivno sudjelovanje u razvoju, posebno onih skupina koje su često isključene iz društvenih zbivanja, poput mladih, žena, starijih te osoba s invaliditetom i drugih ranjivih skupina. Ova strategija mora ostvariti zajednički put svih stanovnika u bolju budućnost.

Horizontalne teme koje su identificirane za potrebe uspješne realizacije ove strategije izabrane su tijekom procesa strateškog odabira ciljeva, mjera i aktivnosti te predstavljaju područja opće važnosti koje se trebaju uzeti u obzir kroz većinu mjera i stoga nisu predstavljene kao zasebne aktivnosti. Tijekom procesa, horizontalne teme postale su jasne zbog svoje prisutnosti u većini aktivnosti kroz sve identificirane ciljeve:

- ✓ razvoj „zelene” komunalne infrastrukture – potpora razvoju gospodarstva i kvalitete života stanovnika
- ✓ potpora uvođenju održive energetske infrastrukture u privatnom i javnom sektoru (implementacija SEAP-a)
- ✓ potpora razvoju inovacija u proizvodnji, preradi i turističkim uslugama - u privatnom poduzetništvu
- ✓ potpora razvoju suradnje i umrežavanja unutar lokalnih zajednica i izvan područja, razvoj partnerstva i suradnje s potpornim organizacijama i institucijama, s naglaskom na Park prirode Žumberak-samoborsko gorje, Karlovačku i Zagrebačku županiju te LAG Vallis Colapis
- ✓ jačanje e-uprave i poslovanja

Razvojni ciljevi, mjere, očekivani rezultati s cijanim skupinama i indikatorima

Razvojni cilj 1

Razvojni cilj 1 Maksimizirati pozitivne značajke geoprometnog položaja Grada Ozlja u svrhu razvoja gospodarstva		
Prioritetne mjere za postizanje cilja 1		
M 1.1. Razvoj prekogranične suradnje i suradnje s najvažnijim regionalnim i nacionalnim dionicima razvoja	M 1.2 Razvoj javne komunalne infrastrukture i potpora uvođenju EE/OIE u svrhu jačanja energetske samoodrživosti naselja/obitelji/gospodarskih subjekata	M 1.3. Potpora razvoju poduzetništva s naglaskom na žene i mlade
Očekivani rezultati		
Upoznavanje svih dionika s prioritetima Grada i prepoznavanje njihovog značaja na regionalnoj i nacionalnoj razini Uspostavljena prekogranična suradnja sa JLS u Republici Sloveniji Projekti Grada Ozlja prepoznati kao važni na županijskoj i nacionalnoj razini	Izgrađen sustav vodoopskrbe svih naselja preko 50 stanovnika Izgrađen odgovarajući sustav pročišćavanja i odvodnje otpadnih voda Promoviranje i korištenje mjera EE i OIE u svim sektorima Poboljšano uvođenje metoda i tehnologija za postizanje energetske učinkovitosti i OIE Izgradnja mreže širokopojasnog interneta Izgradnja i uređenje pješačkih i biciklističkih staza Modernizacija i proširenje mreže nerazvrstanih i drugih kategorija cesta (km) Uređen promet u mirovanju Izgrađeno reciklažno dvorište sa sortirnicom Revizija SEAP-a	Usklađena prostorno planska dokumentacija (općina/županija) Usvajanje Strategije razvoja Grada Ozlja 2016.—2020. Implementirani programi i educirani poduzetnici, jačanje poduzetničkih kompetencija Veća konkurentnost i raznolikost gospodarstva Povećana kvaliteta i poticajni uvjeti rada Smanjenje administrativnih zapreka za „start-up“ poslovanje Povećano financiranje razvojnih projekata i primjene inovacija Stjecanja novih znanja i vještina sa ciljem povećanja zapošljivosti, stvaranje novih poduzetničkih prilika Upoznavanje s aktivnim mjerama zapošljavanja koje provodi HZZ-a

	Izgradnja i modernizacija željezničke infrastrukture u Gradu Obnova pruge i modernizacija vlakova	Planiranje i osmišljavanje projekata koji potiču zapošljavanje i samozapošljavanje ranjivih skupina
Indikatori mjerenja postizanja rezultata		
Broj projekata pripremljenih u partnerstvu sa Županijom i nadležnim ministarstvima RH Broj projekata pripremljenih u partnerstvu sa JLS u Republici Sloveniji Broj održanih sastanaka, radionica, prezentacija	Broj priključaka na sustav vodopskrbe Broj priključaka na sustav/e odvodnje Broj korisnika širokopojasnog interneta Broj km moderniziranih i uređenih cesta na području Grada, s prioritetnim naglaskom na nerazvrstane ceste Broj km izgrađenih i uređenih pješačkih i biciklističkih staza Broj javnih parkirališta Revidiran SEAP Modernizirana željeznička infrastruktura u Gradu Obnovljena pruga i modernizirani vlakovi Broj radionica i broj polaznika radionica namijenjenih promociji mjera EE i korištenju OIE Povećan broj biciklista Broj solarnih kolektora na javnim i ostalim zgradama na području Grada Uvedeni kriteriji zelene javne nabave Broj izgrađenih fotonaponskih sustava na krovovima zgrada u vlasništvu Grada Broj zgrada sa izvršenom rekonstrukcijom toplinske ovojnice i sanacije krovova te stolarije Broj solarnih sustava u kućanstvima i komercijalno uslužnom sektoru Broj ugrađenih termostatskih setova u zgradama u vlasništvu Grada i stambenim zgradama Reciklažno dvorište sa sortirnicom je izgrađeno i u uporabi	Broj usvojenih izmjena i dopuna PPU Grada/županije, Broj usvojenih UPU-a Usvojena Strategija razvoja Grada Ozlja 2016.-2020. Broj implementiranih programa za jačanje poduzetničkih kompetencija Broj polaznika formalnih i neformalnih edukacija i radionica, broj certificiranih polaznika Povećanje prihoda gospodarskog sektora Broj novootvorenih radnih mjesta Broj novih poduzetničkih aktivnosti Broj aktivnosti smanjivanja administrativnih zapreka i pomoći gospodarskom sektoru Broj i visine ulaganja u razvojne projekte Broj inovativnih metoda, tehnologije uvedenih na područje Broj radionica namijenjenih stjecanju novih znanja i vještina Broj polaznika edukativnih radionica Broj novootvorenih mikro i malih oduzeća, obrta i OPG-a Broj korisnika aktivnih mjera za poticanje samozapošljavanja Broj realiziranih projekata financiranih iz ESF
Nositelji provedbe		
Grad, LAG, JUPP Žumberak-Samoborsko gorje, Karlovačka županija, nadležna ministarstva, KARLA d.o.o., Hrvatske ceste	Grad, komunalna društva, KŽ, LAG, ŽUC KŽ, HŽ, gospodarski subjekti, vlasnici i korisnici nekretnina na području Grada	Grad, poduzetnici s područja Grada, nezaposleni, obrtnici, LAG, nositelji poljoprivrednih gospodarstava

d.o.o. ŽUC KŽ		
Ciljane skupine/korisnici		
Stanovnici JLS, posjetitelji, turisti, poduzetnici	Stanovnici, gospodarski subjekti, turisti i posjetitelji	Stanovnici, gospodarski subjekti, nezaposleni, poduzetnici
Pregledna matrica razvojnog cilja 1		
Mjera 1.1	Razvoj prekogranične suradnje i suradnje s najvažnijim regionalnim i nacionalnim dionicima razvoja	
Razlog za intervenciju	Grad Ozalj nalazi se u neposrednoj blizini županijskog središta – Karlovca, usmjeren sjeverozapadno prema Republici Sloveniji te na glavnoj trasi puteva sjever-jug i istok-zapad čije je sjecište grad Karlovac. Grad ima 97 naselja i nema snažno urbano središte. Mnoge važne aktivnosti nisu pod njegovom ingerencijom kao što je srednjoškolsko i visoko obrazovanje, upravljanje spomenicima prirode, konzervatorska politika, granični prijelazi, ceste (osim nerazvrstanih). Stoga je potrebna stalna i kvalitetna komunikacija sa dionicima na županijskoj i nacionalnoj razini kako bi se uvažili prioritete Grada. Također u cilju poboljšanja položaja i razvoja gospodarskih prilika na lokalnoj razini potrebno je razvijati odnose i podupirati aktivnosti te realizaciju projekata u suradnji sa JLS i drugim multisektorskim dionicima u susjednoj Republici Sloveniji.	
Svrha/cilj	Ova mjera ima za cilj sinhronizirati djelovanje vlasti od lokalne do nacionalne razine te poboljšati komunikaciju sa JLS u Republici Sloveniji, kako bi se unaprijedilo postojeće stanje, povećala gospodarska aktivnost na području Grada te zadržalo postojeće stanovništvo.	
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none">– Organiziranje radionica, prezentacija, sastanaka sa najvažnijim dionicima razvoja– Iniciranje i sufinanciranje stručnih podloga i razvojnih projekata– Sudjelovanje u projektima u kojima je Grad jedan od partnera s nositeljima regionalne i/ili nacionalne razine– U suradnji sa Županijom i nadležnim Ministarstvom eventualno prilagođavati prostorno plansku dokumentaciju radi realizacije projekata na području Grada, lokalne, regionalne i državne razine– Sudjelovanje u projektima prekogranične suradnje	
Koordinacija	JLS, Karlovačka županija, LAG, KARLA d.o.o.	
Mjera 1.2	Razvoj javne komunalne infrastrukture i potpora uvođenju EE/OIE u svrhu jačanja energetske samoodrživosti naselja/obitelji/gospodarskih subjekata	
Razlog za intervenciju	Osnovnom analizom je utvrđena nedovoljna uređenost komunalne infrastrukture na području Grada što onemogućuje stanovništvu život sukladno prihvaćenim standardima na području RH. Također neuređen sustav odvodnje može ugroziti i sačuvanu prirodnu baštinu područja (prvenstveno rijeku Kupu), po kojoj je isti regionalno prepoznatljiv. Neuređen sustav vodoopskrbe i odvodnje može biti ograničavajući faktor u realizaciji poduzetničkih programa vezanih na podizanje malih prerađivačkih kapaciteta. S obzirom da je na području grada niz od čak 97 naselja potrebno je održavati i modernizirati postojeće nerazvrstane ceste te unaprijediti i poboljšavati lokalne i županijske ceste kako bi Grad bio kvalitetno povezan sa okruženjem. Grad ima usvojen SEAP. Potrebno je isti osuvremeniti (SEAP je usvojen 2011. godine), kontinuirano ga promovirati i omogućavati provedbu EE u svim sektorima te podupirati korištenje OIE. Također da bi se omogućilo suvremeno poslovanje i komuniciranje potrebno je provesti i projekte uvođenja širokopojsnog interneta.	
Svrha/cilj	Unaprijeđenjem i realizacijom komunalnih projekata poduprijeti razvoj gospodarstva, a provedbom mjera EE i korištenjem OIE smanjiti troškove gospodarskim subjektima te	

	stanovnicima Grada, kao i stvarati nove izvore prihoda i mogućnost otvaranja radnih mjesta izvan glavnih gospodarskih djelatnosti – turizma i ugostiteljstva.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none">– Pripremati projektnu dokumentaciju za realizaciju projekata u nadležnosti JLS (npr. nerazvrstane ceste, javna parkirališta, sustavi odvodnje, mjere EE i korištenje OIE)– Kandidirati projekte za financiranje iz ESI fondova i iz drugih izvora financiranja (programi EU, poslovne banke, HBOR...)– Promovirati mjere EE i korištenje OIE u svim sektorima– Provedbe mjera EE– Korištenje OIE (postavljanje solarnih kolektora i malih fotonaponskih sustava)– Izgradnja i rekonstrukcija postojeće komunalne infrastrukture (vodoopkrba, odvodnja, širokopojasni internet, prometnice, željeznička infrastruktura, javna parkirališta)
Koordinacija	JLS, LAG, KŽ, KARLA d.o.o.
Mjera 1.3	Potpora razvoju poduzetništva
Razlog za intervenciju	<p>Razvoj mikro/malog i srednjeg poduzetništva ima glavni utjecaj na stvaranje novih mogućnosti za zapošljavanje. Sektor treba specifičnu potporu u smislu jačanja poslovnih vještina, institucionalne organizacije i osiguravanja poslovnih lokacija. Područje treba identificirati nove proizvode i proizvodne tehnologije koje nisu štetne za okoliš i koje omogućavaju unaprjeđenje tržišne učinkovitosti. Prema osnovnoj analizi među nezaposlenima je 26,72% mladih, prevladavaju osobe sa završenom srednjom školom. Također je značajan broj nezaposlenih žena. U sadašnjim gospodarskim prilikama potrebno je potaknuti nezaposlene osobe i ekonomski neaktivne (ali i one koje su zaposlene i rade sa manjim primanjima) da iskoriste vlastita znanja i sposobnosti ili ih nadgrade i nastoje se zaposliti pokrećući vlastiti posao.</p> <p>U suvremenom europskom okruženju, da bi se sinhroniziralo djelovanje svih dionika razvoja, potrebno je osim donošenja ove Strategije, prema potrebi te prema zahtjevima dionika, mijenjati i prostorno plansku dokumentaciju (radi realizacije zahvata u prostoru) u okviru implementacije načela održivog razvoja.</p>
Svrha/cilj	Ova mjera ima za cilj jačanje kvalitete i kvantitete proizvodnih kapaciteta koristeći komparativne prednosti područja. Pokretanjem vlastitog posla nezaposlene osobe ili one s malim primanjima ostat će živjeti na području Grada.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none">– Identifikacija potreba za obrazovanjem– Pronalaženje izvora financiranja, kreiranje i provedba projekata– Prilagodba i provedba edukacijskih radionica– Održavanje informativnih radionica o mogućnostima samozapošljavanja kroz nacionalne aktivne mjere zapošljavanja– Osmišljavanje i realizacija lokalnih projekata koji omogućuju pokretanje projekata čiji je konačni cilj samozapošljavanje
Koordinacija	JLS, LAG, KŽ, KARLA d.o.o.

Razvojni cilj 2

Razvojni cilj 2	Razvijati lokalno prepoznatljivo gospodarstvo te pružati potporu razvoju lokalno prepoznatljivih proizvoda i usluga
Prioritetne mjere za postizanje cilja 2	
M 2.1 Razvoj Ozlja kao destinacije izletničkog turizma na području sjeverozapadne Hrvatske	M 2.2 Razvoj poduzetništva održivim korištenjem poljoprivrednog i šumskog zemljišta
Očekivani rezultati	
<ul style="list-style-type: none">– Uređenje vidikovaca– Rekonstrukcija objekata u etno parku	<ul style="list-style-type: none">– Izvođenje hidromelioracijskog zahvata (hidromelioracijsko polje Zorkovac-Ozaljsko)

<ul style="list-style-type: none">– Uređenje kurija– Uređenje parkova– Uređenje smještajnih kapaciteta– Povećanje gastronomske ponude– Uređenje šetališta Slava Raškaj– Uređenje interpretacijskog centra Ozalj-Slava Raškaj-Dijalog s potrebitima– izgradnja novih biciklističkih staza i pješačkih staza sa pratećom infrastrukturom– Revitalizacija postojećih ruralnih objekata u kuće za odmor– Specijalizacija gastronomske ponude– Opremanje Zavičajnog muzeja Ozalj– Postavljanje akcentne rasvjete– Uređena inicijalna kamperska infrastruktura	<ul style="list-style-type: none">– polje)– Provedba komasacije– Upoznavanje dionika sa Natura 2000– Izrada planova upravljanja područjima unutar Natura 2000– Izrada šumskogospodarskih osnova za privatne šume– Upoznavanje PG sa zemljišnom politikom RH i mjerama Programa ruralnog razvoja RH 2016-2020– Ulaganja u unaprijeđenje poslovanja poljoprivrednih gospodarstava– Ulaganja u šumsku infrastrukturu– Konverzija degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura– Komasaacija poljoprivrednog zemljišta
Indikatori mjerenja postizanja rezultata	
<ul style="list-style-type: none">– Broj rekonstruiranih objekata u etno parku, uređenih vidikovaca, kurija, parkova– Broj novih postelja– Broj gastronomskih događanja– Izgrađeno šetalište Slava Raškaj– Izgrađen interpretacijski centar Ozalj-Slava Raškaj-Dijalog s potrebitima– Broj obnovljenih kuća u kuće za odmor– Broj ugostiteljskih objekata koji nude proizvode i specijalitete s lokalnim obilježjima– Opremljen Zavičajni muzej Ozalj– Broj manifestacija i događanja namijenjenih turistima i posjetiteljima– Postavljena akcentna rasvjeta na lokacijama Stari grad Ozalj, Župna crkva Sv. Vida, hidroelektrana Munjara, prometnica Centar – Stari grad Ozalj, šetnica na lijevoj i desnoj obali rijeke Kupe– Broj kampova i odmorišta za kampere	<ul style="list-style-type: none">– Izveden hidromelioracijski zahvat (hidromelioracijsko polje Zorkovac-Ozaljsko polje)– Broj ha obuhvaćenih komasacijom– Broj radionica održanih s ciljem upoznavanja dionika s Natura 2000– Broj polaznika radionica održanih s ciljem upoznavanja dionika s Natura 2000– Povećanje ha korištenog poljoprivrednog zemljišta– Broj korisnika sredstava PRR– Broj projekata financiranih iz PRR– Broj ha privatnih šuma obuhvaćenih ŠGO– Broj korisnika i broj projekata namijenjenih uređenju šumske infrastrukture
Nositelji provedbe	
Grad, LAG, JUPP Žumberak-Samoborsko gorje, Karlovačka županija, KARLA d.o.o., privatni investitori, TZ Ozalj, TZ Karlovačke županije, Ministarstvo Kulture	Grad, privatni investitori, Savjetodavna služba, Agencija za poljoprivredno zemljište, LAG
Ciljane skupine	
Stanovnici JLS, posjetitelji, turisti, poduzetnici, komunalno društvo	Poljoprivredna gospodarstva, udruge šumoposjednika, šumoposjednici
Pregledna matrica razvojnog cilja 2	
Mjera 2.1	Razvoj Ozlja kao destinacije izletničkog turizma na području sjeverozapadne Hrvatske
Razlog za intervenciju	Akcijskim planom razvoja turizma Grada Ozlja 2013.-2016. predlaže se razvoj turizma na temelju kulturno-povijesne baštine. Grad se opredijelio za „brandiranje“ kao Slavin

	<p>grad, odnosno njegova glavna turistička atrakcija je umjetnička baština čuvene akvarelistice Slave Raškaj. Osim razvoja kulturnog turizma temeljenog ne samo na umjetničkoj baštini čuvene slikarice već i na povijesnoj baštini (ozaljski književni krug, sjedište velikaške obitelji Zrinski, stari grad Ozalj, spomenici parkovne arhitekture, tradicijska gradnja, industrijska baština), utvrđen je veliki potencijal za razvoj izletničkog turizma temeljenog na doživljaju kulturno-povijesne baštine, prirodne baštine i očuvanih krajobraza. Također je ustanovljeno da je gradska administracija predvidjela niz lokacija za različite turističke te sportsko-rekreacijske sadržaje kako bi potakla posjetitelje na dulji boravak na području Grada. Da bi ovaj koncept u potpunosti zaživio potrebno je ulagati u javnu turističku infrastrukturu koja bi privlačila posjetitelje, a time neizravno utjecala na povećanje broja dolazaka i noćenja turista i posjetitelja Grada Ozlja, te prihoda ostvarenih od turizma. Osim toga potrebno je razvijati ponudu turističkih usluga, podržati privatna ulaganja u turističke sadržaje i smještajne kapacitete. S obzirom na blizinu velikih hrvatskih gradova (Zagreb, Karlovac) te mali broj evidentiranih dolazaka i noćenja logično opredjeljenje je afirmacija Grada kao destinacije izletničkog turizma.</p>
Svrha/cilj	<p>Izgradnjom javne i privatne turističke infrastrukture, ulaganjima u razvoj različitih usluga namijenjenih turistima i posjetiteljima te jačanje ljudskih potencijala, doprinijeti će se prepoznavanju Grada Ozlja kao izletničke destinacije sjeverozapadne Hrvatske na temelju održivog korištenja kulturno-povijesne i prirodne baštine.</p>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none">– Izgradnja različitih oblika javne turističke infrastrukture– Izgradnja različitih oblika smještajnih kapaciteta (hotel, hostel, kampovi, apartmani, seoska domaćinstva i sl)– Organizacija manifestacija i događanja u cilju privlačenja posjetitelja i turista– Izgradnja ugostiteljskih objekata (kušaonice, restorani i sl)– izgradnja sportsko-rekreacijskih sadržaja, vidikovaca, tematskih, pješačkih, planinarskih i biciklističkih staza.
Koordinacija	<p>JLS, LAG, KŽ, KARLA d.o.o., privatni i civilni sektor</p>
Mjera 2.2	Razvoj poduzetništva održivim korištenjem poljoprivrednog i šumskog zemljišta
Razlog za intervenciju	<p>Analizom stanja i SWOT analizom uočena je usitnjenost poljoprivrednih površina, njihova nedovoljna korištenost (zapuštanje), velika mozaičnost tala s obzirom na bonitet, potreba za izvođenjem hidromelioracijskih zahvata (hidromelioracijsko polje Zorkovac-Ozaljsko polje) te proizvodnja na konvencionalan način. Privatno šumarstvo je nedovoljno razvijeno. Područje Grada velikim dijelom nalazi se unutar područja Natura 2000 koje zahtijeva određene načine prilagodbe poljoprivredne i šumarske proizvodnje. Navedeni problemi mogli bi se riješiti provedbom komasacije poljoprivrednog zemljišta, provedbom planiranog projekta melioracijske odvodnje na hidromelioracijskom polju Zorkovac – Ozaljsko polje. Osim ovih značajnih te složenih projekata županijske razine potrebno je poticati edukacije poljoprivrednih proizvođača i šumovlasnika, kao i razvijanje novih proizvoda i suvremenih praksi.</p>
Svrha/cilj	<p>Spriječiti daljnje zapuštanje poljoprivrednog zemljišta, potaknuti udruživanje poljoprivrednih proizvođača i šumoposjednika kako bi se unaprijedila poljoprivredna proizvodnja i uzgoj šuma na privatnim posjedima.</p>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none">– Provođenje hidromelioracijskih zahvata (hidromelioracijsko polje Zorkovac-Ozaljsko polje)– Komasacija poljoprivrednog zemljišta– Formiranje zadruga/udruženja proizvođača u cilju stvaranja konkurentnih proizvoda te smanjenja troškova i povećanja modernizacije proizvodnje– Korištenje poticajnih mjera za poljoprivredna gospodarstva i šumoposjednike– Analiza zemljišno-knjižnog i katastarskog stanja na poljoprivrednom i šumskom zemljištu– Smanjenje usitnjenosti katastarskih čestica poljoprivrednog zemljišta koje

	koristi jedno poljoprivredno gospodarstvo zamjenom, kupovinom ili zakupom poljoprivrednog zemljišta <ul style="list-style-type: none">– Provođenje natječaja za zakup/prodaju državnog poljoprivrednog zemljišta– Utvrđivanje prava i obveza vlasnika poljoprivrednog zemljišta, sukladno zakonskim propisima
Koordinacija	JLS, LAG, KŽ, KARLA d.o.o., , privatni i civilni sektor

Razvojni cilj 3

Razvojni cilj 3 Potpora razvoju lokalne zajednice suradnjom i jačenjem ljudskih resursa	
Prioritetne mjere za postizanje cilja 3	
M 3.1. Potpora povećanju znanja posebno u svrhu zapošljavanja	M 3.2 Potpora aktivnom i kvalitetnom življenju
Očekivani rezultati	
<ul style="list-style-type: none">– Povećanje broja obrazovanih– Stjecanje novih znanja i vještina zaposlenih i nezaposlenih	<ul style="list-style-type: none">– Izgradnja društvene infrastrukture namjenjene predškolskom obrazovanju– Opremanje i obnavljanje područnih škola– Stavljanje u funkciju zatvorenih školskih zgrada– Sufinanciranje troškova prijevoza ranjivim skupinama društva– Izgradnja pristupa javnim objektima osobama smanjene pokretljivosti– Broj opremljenih kulturnih ustanova– Broj kulturnih manifestacija, natječaja, umjetničkih kolonija– Izgradnja sportske infrastrukture i dječjih igrališta– Izgradnja mreže socijalne skrbi– Subvencioniranje troškova željezničkog prijevoza do Karlovca ranjivim skupinama društva– Organiziranje zabavnih sadržaja namijenjenih prvenstveno mladima
Indikatori mjerenja postizanja rezultata	
<ul style="list-style-type: none">– Broj certificiranih polaznika različitih tečajeva– Broj organiziranih tečajeva– Broj osoba koje su sudjelovale u programima doškolavanja i osposobljavanja	<ul style="list-style-type: none">– Broj zaposlenih i broj djece obuhvaćene predškolskim obrazovanjem– Izgrađen dječji vrtić sukladno državnom pedagoškom standardu– Broj opremljenih i obnovljenih područnih škola– Broj zatvorenih školskih zgrada stavljenih u funkciju– Ulaganja u opremanje kulturnih ustanova– Ulaganja u održavanje kulturnih manifestacija, natječaja, umjetničkih kolonija– Broj osoba korisnika subvencije za prijevoz– Broj izgrađenih/uređenih dječjih igrališta, sportskih igrališta– Izgrađen novi stadion, sportska dvorana– Broj izgrađenih pristupa javnim objektima za

	osobe smanjene pokretljivosti
	– Broj osoba obuhvaćenih programima skrbi za starije i nemoćne
	– Broj udomitelja, geronto domaćica
	– Broj sportskih događaja
	– Broj organiziranih nastupa i manifestacija
Nositelji provedbe	
JLS, POU, Karlovačka županija i druge ustanove koje pružaju usluge obrazovanja, HOK, HGK, Savjetodavna služba, LAG	JLS, Karlovačka županija, gospodarski subjekti, stanovnici Grada, LAG
Ciljane skupine	
Stanovnici, turisti, posjetitelji, gospodarski subjekti, udruge	
Pregledna matrica razvojnog cilja 3	
Mjera 3.1	Potpora povećanju znanja posebno u svrhu zapošljavanja
Razlog za intervenciju	Ukoliko se nastoji dati potpora razvoju konkurentnog gospodarstva koje počiva na modernim tehnologijama, transferu znanja, potrebno je osigurati uvjete za cjeloživotno učenje što širem krugu osoba koje se nalaze na tržištu radne snage (uključujući zaposlene, nezaposlene, radno neaktivne, osobe s invaliditetom itd.). Prema SWOT analizi stanovništvo na području Grada, iako podiže razinu obrazovanja ipak zaostaje za prosjekom Karlovačke županije što ukazuje potrebu za poticanjem stanovnika za daljnje obrazovanje u cilju stjecanja novih znanja i vještina kako bi proširili mogućnosti svog lakšeg i kvalitetnijeg zapošljavanja.
Svrha/cilj	Potencijalnim ulagačima kao i sadašnjim poslodavcima osigurati i obrazovanu radnu snagu koja može prihvaćati nove proizvodne procese i prilagođavati se potrebama tržišta. Na taj način omogućava se otvaranje radnih mjesta s većim dohotkom što smanjuje interes za odlazak iz Grada, a ujedno povećava privlačnost Grada za doseljavanje novih stanovnika.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none">– Procjena potreba za dodatnim obrazovanjem– Potpora organizaciji radionica, tečajeva– Potpora polaznicima formalnog obrazovanja, prvenstveno pripadnicima ranjivih skupina
Koordinacija	JLS, LAG, Karla d.o.o., Karlovačka županija
Mjera 2.2	Potpora aktivnom i kvalitetnom življenju
Razlog za intervenciju	Prema izrađenoj osnovnoj analizi razvidno je da Grad ulaže značajna sredstva prije svega u kulturne ustanove dok nedostaju ulaganja u razvoj društvene infrastrukture. Prioritet je osiguranje minimalnih potreba ranjivih skupina društva (djece i starijih i nemoćnih osoba). Također nedostaje i fizička infrastruktura (objekt) u kojem bi se omogućio kontinuitet odvijanja različitih aktivnosti namijenjenih svim generacijama (sport, rekreacija).
Svrha/cilj	Ulaganjem u infrastrukturu (društvenu infrastrukturu) povećat će se privlačnost i kvaliteta življenja u Gradu što treba doprinijeti kvaliteti življenja stanovnika, smanjiti odljev stanovništva i povećati atraktivnost područja novim stanovnicima.
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none">– Uređenje i opremanje objekata za društveni razvoj: dječji vrtić, opremanje i obnova područnih škola, dječjih i sportskih igrališta, stadiona, sportske dvorane, ustanova u kulturi– Uređenje pristupa za osobe smanjene pokretljivosti u javne prostore– Organizacija pružanja usluga socijalne skrbi starijim i nemoćnim osobama– Organizacija društvenih događanja, sportskih aktivnosti
Koordinacija	Grad Ozalj, Karlovačka županija, LAG, udruge civilnog društva, gospodarski subjekti

Horizontalni strateški ciljevi

Osim dugoročnih programskih ciljeva važni su i tzv. dugoročni, horizontalni ciljevi, odnosno ciljevi koji bi se idealno trebali promicati u svim programima i projektima, posebno u onima financiranim iz fondova Europske unije, a uključuju: razvoj informacijskog društva, promociju jednakih mogućnosti i ljudskih prava, upravljanje okolišem i smanjenje utjecaja na klimatske promjene, nastavak razvoja privatno-javnog partnerstva i sudioničke demokracije.

Utjecaj provedbe strategije na okoliš

Održivo upravljanje prirodnim resursima i zaštita okoliša s naglaskom na racionalno gospodarenje prostorom definirano je i ugrađeno u sve strateške ciljeve, kako u razvoj gospodarstva tako i u razvoj komunalne infrastrukture. Očuvanje, zaštita i održiva uporaba prirodne i kulturne baštine naznačen kao najviše rangiran prioritet što pokazuje uvažavanje visoko vrijedne prirodne baštine kao značajne resursne osnove, što je i detaljno prikazano u osnovnoj analizi. SWOT analiza značajno naglašava važnost očuvanja okoliša, kao i održivi razvoj, ali i potencijal Grada za razvoj obnovljivih izvora energije i provedbu energetske učinkovitosti.

Usklađenost strateških ciljeva Grada s ciljevima EU, nacionalnim i regionalnim strateškim razvojnim ciljevima

Strategija razvoja Grada Ozlja 2016.-2020. je razvojni dokument koji se priprema dijelom i kao podloga za korištenje fondova Europske unije. Pri pripremi dokumenta posebna pozornost je posvećena usklađenosti s ciljevima EU iznesenima u ratificiranom Lisabonskom ugovoru³¹. Lisabonski ugovor jasno navodi ciljeve Europske unije i vrijednosti mira, demokracije, poštivanja ljudskih prava, pravde, vladavine prava i održivosti. Strateški ciljevi razvoja Grada u skladu su s gore navedenim ciljevima Europske unije, a treba naglasiti i da su prvenstveno usklađeni s prioritetima i ciljevima definiranim novom post-lisabonskom desetogodišnjom gospodarskom strategijom EU, pod nazivom „**EUROPA 2020 – strategija za pametan, održiv i uključiv rast**“³². Ova je strategija, kao nasljednica Lisabonske strategije, usvojena slijedom potreba da se politike preusmjere s upravljanja krizom na uvođenje srednjoročnih i dugoročnih reformi koje bi trebale promicati rast i zapošljavanje, a istodobno osiguravati održivost javnih financija. Prioriteti strategije su:

- Pametan rast - razvoj gospodarstva zasnovanog na znanju i inovacijama
- Održiv rast - poticanje gospodarstva koje je resursno učinkovitije, ekološki osvještenije i konkurentnije
- Uključiv rast - gospodarstvo zasnovano na visokoj zaposlenosti koje treba doprinijeti društvenoj i teritorijalnoj koheziji

Tijekom pregovora, temeljem objektivnih statističkih pokazatelja i dosadašnjih izvješća o napretku Republike Hrvatske, Europska Komisija izdvojila je 4 tematske cjeline na koje bi Hrvatska trebala usmjeriti glavninu EU sredstava koja su dostupna unutar proračunskog razdoblja 2014.-2020:

1. Jačanje konkurentnosti gospodarstva
2. Poticanje zapošljavanja, poboljšanje obrazovnog sustava i smanjenje siromaštva
3. Očuvanje okoliša i prirodnih resursa
4. Jačanje administrativnih kapaciteta i veća uključenost civilnog sektora

Republika Hrvatska je, nakon razdoblja pregovora s Europskom Komisijom izradila i potpisala, **Sporazum o partnerstvu između Republike Hrvatske i Europske Komisije za korištenje EU strukturnih i investicijskih fondova za rast i radna mjesta u razdoblju 2014.-2020.**, kao krovni strateški razvojni dokument koji definira okvir za razvoj sektorskih strategija i javnih politika Republike Hrvatske, ali i okvir za provedbu Europskih

³¹ http://Europa.eu/lisbon_treaty/full_text/index_en.htm

³² http://ec.Europa.eu/europe2020/index_en.htm

strukturnih i investicijskih fondova. Dokument definira glavne izazove s kojima se susreće Republika Hrvatska vezano uz ispunjavanje zajedničkih ciljeva Europske unije za pametan, održiv i uključiv rast. To su:

1. Gospodarska konkurentnost,
2. Zaštita okoliša te učinkovitost resursa,
3. Razvoj održive i suvremene prometne i mrežne infrastrukture,
4. Sudjelovanje na tržištu rada te kvaliteta obrazovanja,
5. Siromaštvo, nejednakost i diskriminacija,
6. Učinkovitost javne uprave.

Kako bi se suočila s istaknutim izazovima, u okviru Sporazuma o partnerstvu, Republika Hrvatska definirala je 11 tematskih ciljeva s čijim postizanjem je usklađena i ova razvojna strategija, a to su tematski ciljevi:

1. Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija.
2. Poboljšanje pristupa informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji te njezine uporabe i kvalitete.
3. Jačanje konkurentnosti MSP-ova, poljoprivrednog sektora (u sklopu EPFRR-a) te sektora ribarstva i akvakulture (u sklopu EFPR-a).
4. Podrška prelasku na ekonomiju s niskom razinom emisije CO₂ u svim sektorima.
5. Promicanje prilagodbe na klimatske promjene, sprječavanje rizika i upravljanje njime.
6. Očuvanje i zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa.
7. Promicanje održivog prometa i uklanjanje uskih grla u infrastrukturi ključnih mreža.
8. Promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage.
9. Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svake diskriminacije.
10. Ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i strukovno osposobljavanje za vještine i cjeloživotno učenje.
11. Jačanje institucionalnih kapaciteta javnih tijela i zainteresiranih strana te učinkovite javne uprave.

Ciljevi Strategije razvoja Grada detaljno su usklađeni i sa strateškim ciljevima nadređenog strateškog razvojnog dokumenta regionalne razine, Županijskom razvojnom strategijom Karlovačke županije za razdoblje 2011.-2013. (s rokom trajanja do donošenja nove razvojne strategije za razdoblje do 2020. godine):

1. oživljavanje prostora i uravnotežen razvoj svih područja Županije,
2. konkurentno gospodarstvo, razvoj poljoprivrede, turizma i infrastrukture,
3. jačanje ljudskih resursa i strateško planiranje razvoja,
4. održivo upravljanje okolišem i prirodnim resursima i kulturnom baštinom

Od nadređenih provedbenih strateških razvojnih programa nacionalne razine, obzirom na činjenicu kako je Grad Ozalj u potpunosti ruralno područje, potrebno je izdvojiti Program ruranog razvoja 2014.-2020. Osmišljavanje strateških razvojnih ciljeva kreiralo se prvenstveno u kontekstu sukladnosti s **prioritetima** (time i fokus područjima) **Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020.**³³ koji su slijedeći:

1. poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima (razvoj baza podataka u ruralnim područjima; jačanje veza između poljoprivrede, šumarstva i znanstvenog sektora);
2. jačanje održivosti i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede, promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija te davanje potpore održivom upravljanju šumama;
3. promicanje organizacije prehrambenog lanca, dobrobiti životinja i upravljanja rizicima u poljoprivrednom sektoru;
4. obnavljanje, očuvanje i jačanje poljoprivrednih i šumskih ekosustava (bioraznolikost, voda, tlo);
5. promicanje učinkovitog korištenja resursa (vode i energije) i davanje potpore prelasku na gospodarstvo s niskom emisijom ugljika (korištenjem obnovljive energije, smanjenjem emisija stakleničkih plinova, očuvanjem i pohranjivanjem ugljika);
6. promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj (jednostavnije otvaranje radnih mjesta, promicanje lokalnog razvoja, pojačana dostupnost informacijskih i komunikacijskih tehnologija),

³³ Izvor: Program ruralnog razvoja 2014.-2020., verzija 1.4

Mjerljivim doprinosom prioritetima i fokus područjima ruralnog razvoja u Republici Hrvatskoj putem ove strategije, direktno se doprinosi i ostvarenju **tri horizontalna cilja Zajedničke poljoprivredne politike Hrvatske³⁴ i Europske unije do 2020:**

1. poticanje konkurentnosti poljoprivrede, među ostalim, i kroz višenamjensku i tehnološki inovativnu proizvodnju prilagodljivu klimatskim promjenama te tehnološki moderniziranu prehrambeno-prerađivačku industriju
2. osiguranje održivog upravljanja prirodnim resursima i akcije protiv klimatskih promjena uz provedbu načela zaštite okoliša i prirode te očuvanje genetskih izvora
3. postizanje uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih gospodarstava i zajednica, uključujući stvaranje i zadržavanje radnih mjesta.

Baza projektnih ideja/prioritetni projekti

Baza projektnih ideja predstavlja službeni registar projektnih ideja s područja Grada. U Bazu se unose podaci o razvojnim projektima kojih su korisnici i/ili nositelji i/ili predlagatelji javno-pravne, privatne i civilne organizacije. Baza je, na jednom mjestu, objedinjeni pregled projektnih ideja i/ili pripremljenih prijedloga projekata s područja Grada koja omogućuje uvid u razvojni smjer za sljedeće programsko razdoblje. Zaključci analize baze projektnih ideja pomogli su odrediti zajedničke potrebe područja.

Sve ideje i pripremljeni projekti iz Baze, razvrstavaju se prema definiranim prioritetima i ciljevima čime se dobiva pregled važnosti projekata u odnosu na definirane prioritete. Cilj i svrha Baze projektnih ideja je učinkovito planiranje i praćenje provedbe razvojne politike Grada.

Formiranje baze razvojnih projektnih ideja u Gradu, započelo je primjenom metodologije koju je pokrenulo Ministarstvo regionalnog razvoja, tijekom izrade Županijskih razvojnih strategija za razdoblje 2011.-2013. Razvojna agencija županije, sukladno smjernicama nadležnog Ministarstva, sustavom javnog poziva, prikupljala je projektne ideje koje su bile i ulazna smjernica za izradu Županijske strategije razvoja do 2013. Tada je i Grad Ozalj, sa svojim dionicima, dostavio projektne ideje u Bazu nadređene razine. Projektne ideje bile su prikupljane u svrhu nominiranja za Strukturne fondove EU, odnosno kreiranje prioriteta razvojnih potreba Republike Hrvatske. Međutim, prikupljane su i projektne ideje manjih vrijednosti, u svrhu formiranja središnje nacionalne baze projektnih ideja. Baza je izravno poslužila za određivanje alokacije sredstava po operativnim programima RH za korištenje sredstava do 2013. te programiranja za razdoblje 2014.-2020. Bez obzira na navedeno, Grad Ozalj kontinuirano je prikupljao projektne ideje i za provedbu Lokalne razvojne strategije LAG-a Vallis Colapis do 2020-te godine koja predstavlja alat za realizaciju projekata manjih vrijednosti (do 100.000 Eur) putem provedbe Mjere 19 Programa ruralnog razvoja 2014-2020. Grad i njegovi razvojni dionici također mogu biti krajnji korisnici, nositelji projekata koji će se sufinancirati putem decentralizirane provedbe podmjere 19.2, odnosno, Lokalne razvojne strategije LAG-a.

U sljedećem razdoblju implementacije Strategije razvoja, Grad će nastaviti prikupljati projektne ideje sa svog područja, a Baza koja će se formirati, bit će kontinuirano nadopunjavana, usuglašena s bazom projekata Županije i LAG-a za programiranje i realizaciju projekata putem ESI fondova. Uz realizaciju prioriteta projekata Grada, javno formiranje i izrada Baze te njezino punjenje projektnim idejama, biti će jedna od prvih implementacijskih zadaća Strategije, kao i osnova za njezino prvo ažuriranje.

Struktura i sadržaj Baze projektnih ideja

U svrhu formiranja Baze projektnih ideja, potrebno je izraditi posebno strukturirane obrasce putem kojih se projektne ideje identificiraju, određuje im se sadržaj, iznos, stupnjevi pripremljenosti i drugi pokazatelji. To je prvi korak u selekciji projektnih ideja prema ključnim parametrima odabiranim na način osiguranja da projektne ideje, odnosno, prijedlozi, prilikom kandidiranja, mogu zadovoljiti uvjete i kriterije raznih izvora financiranja.

Projektne ideje su onaj dio cjeline Strategije kojim se definirana vizija, ciljevi i prioriteti postupno ostvaruju. U Bazu ulaze sve projektne ideje/prijedlozi koji zadovoljavaju osnovni kriterij odabira: usklađenost sa Strategijom,

³⁴ Izvor: Zakon o poljoprivredi (NN30/15)

određenim ciljevima, prioritetima i mjerama, za što je implicitno utvrđena i usklađenost s regionalnim, državnim i programima EU-a. Također i brojni drugi kriteriji koji su uzeti u obzir pri formuliranju Strategije razvoja. Prednost će imati projektne ideje/prijedlozi koji pridonose ostvarenju većeg broja, Strategijom utvrđenih, prioriteta i ciljeva. Projektne ideje, razvrstane prema prioritetima i ciljevima, potom prolaze klasifikaciju prema razini spremnosti za provedbu. Projektne ideje koje su spremne za provedbu odvajaju se od projektnih ideja koje su niže razine pripremljenosti te se dalje ocjenjuju prema definiranim kriterijima.

Tijekom ovog postupka velik broj projektnih ideja bit će formiran u svoj konačni oblik kroz konstruktivni dijalog predlagatelja i „recenzenata“ projektnih prijedloga, s ciljem da konačni projektni prijedlog bude što kvalitetniji i što privlačniji za financiranje, te što učinkovitiji u provedbi. Isto tako, ne znači da su najspremnije projektne ideje ujedno i „prioritetne“, zbog čega će određene projektne ideje „niže pripremljenosti“ biti više rangirane upravo radi svog doprinosa zadanim prioritetima. Na taj način strategija pruža opciju, tj. željeni razvojni smjer.

Važno je naglasiti kako se Baza projektnih ideja nikada ne definira konačno, već je živ i promjenjiv sustav koji ovisi o promjenama u projektnim idejama (ishodovanje dokumentacije, promjene uvjeta itd.) i njihovu ažuriranju. Baza projektnih ideja Grada ažurirat će se najmanje 1 puta godišnje, a, uz primjenu novog sustava elektroničke baze koji trenutno ima LAG, ažuriranje će se provoditi kontinuirano.

U svrhu implemetacije Strategije i njezina praćenja, Baza projektnih ideja formirat će se u elektroničkom obliku kao središnja baza projekata na razini Grada. Ona će, sukladno smjernicama središnje baze projekata na međuregionalnoj (u LAG-u, samo projekti za realizaciju iz PRR 2014-2020), regionalnoj (županijska razvojna agencija) i nacionalnoj razini (MRRFEU, ali i druga ministarstva u slučaju formiranja baza), sadržavati podatke o razvojnim projektima čiji su korisnici i/ili nositelji i/ili predlagatelji javno-pravna tijela te koji se financiraju iz proračuna Republike Hrvatske i/ili Europske unije. Pravilnikom MRRFEU³⁵ je definirano što se podrazumijeva pod razvojnim projektima: „Razvojni projekti su projekti izgradnje i/ili obnove komunalne, gospodarske, socijalne, okolišne i energetske te druge potporne infrastrukture za razvoj, izgradnju i/ili jačanje obrazovnih, kulturnih, znanstvenih i drugih kapaciteta, jačanja i izgradnje društvenog kapitala te drugi projekti kojima se pridonosi regionalnom razvoju.“ Baza, prvenstveno, projekte dijeli na lokalne, županijske, regionalne, nacionalne i međunarodne, dok se podaci u Bazi svrstavaju u 5 sljedećih grupa: identifikacija projekta, sadržaj projekta, financiranje, realizacija i pokazatelji projekta. Svi podaci unose se elektronički, dok je pristup bazama odobren jedinstvenim identifikacijskim brojem i lozinkom kojom se prijavljuje u Bazu.

Praćenje baze projektnih ideja usko je povezano s formiranjem elektroničke Baze projekata i koordinacijom nadležnog MRRFEU te LAG-a, regionalne i lokalne razine. Svrha i cilj formiranja Baze je, na razini MRRFEU i LAG-a osigurati sustav za učinkovito strateško upravljanje regionalnim i ruralnim razvojem, omogućiti definiranje nacionalnih indikatora uspješnosti i njihovo praćenje te omogućiti kontinuitet praćenja indeksa razvijenosti. Na razini Grada (i županije), svrha Baze je ujednačiti lokalni i regionalni razvoj suradnjom svih sektorskih dionika (vertikalna i horizontalna povezanost), te, na razini koordinatora provedbe (LAG, županijska razvojna agencija) omogućiti aktivno sudjelovanje u definiranju prioriteta i mjera te provedbi razvojnih projekata kao i pružiti integrirano okruženje za dugoročan lokalni razvoj. U tom smislu Grad i LAG pratiti će i, prema potrebi, davati tehničku pomoć navedenim projektnim idejama iz Bazi, koja će služiti i za ažuriranje postojeće strategije i definiranje nove, posebno kod određivanja novih mjera, prioriteta i ciljeva.

Kriterij za odabir razvojnih projekata

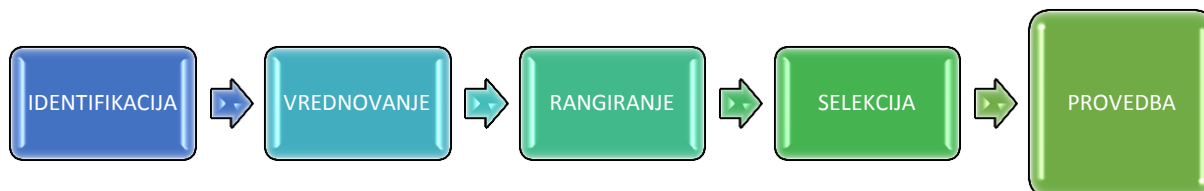
Proces odabira projektnih ideja iznimno je važan jer Grad mora odgovorno gospodariti proračunom te treba podržati, nositi ili biti partner samo na projektima koji imaju najveći utjecaj na razvoj lokalne zajednice. Evaluirane projekte odabire Jedinstveni upravni odjel u Gradu, dok konačnu odluku donosi Gradsko vijeće odobrenjem proračuna te njegovih izmjena i dopuna. Projektne ideje, odabrane za provedbu, moraju biti u skladu sa Strategijom razvoja Grada Ozlja 2016.-2020., kao i s drugim županijskim i nacionalnim strategijama i razvojnim planovima. Nužno je da projektne ideje koje bi proračunskim sredstvima podržao Grad odnosno u njima partnerski sudjelovao ili im na neki drugi način dao potporu u okviru provedbe strategije, budu izvedive i odabrane na transparentan način.

Dostavljene projektne ideje prolaze nekoliko faza vrednovanja putem kojih se odabiru prioritetne projektne ideje za sljedeće programsko razdoblje. Pri tome je važno istaknuti kako projektne ideje koje ne uključuju složene

³⁵ Pravilnik o ustrojavanju i vođenju središnje elektroničke baze razvojnih projekata (NN 66/10)

radove i infrastrukturu, tzv. *soft* projekti, mogu biti ocijenjene višim stupnjem pripremljenosti, upravo zato što takvi projekti mogu nesmetano početi s provedbom kada se otvore natječaji za njihovo financiranje. Iako se takvim projektnim idejama često daje manji razvojni značaj, one su iznimno važan razvojni čimbenik budući jačaju kapacitete, uspostavljaju suradnju i služe kao promotor društvenih vrijednosti. Proces selekcije odvija se prema slijedećoj shemi:

Proces evaluacije provodi Jedinствени upravni odjel dok konačnu odluku donosi Gradsko vijeće, u slučaju projekata koji zahtijevaju sudjelovanje proračuna Grada ili ako to zahtijevaju uvjeti prijave odnosno natječajna dokumentacija za pojedini projekt.

Strateški prioritetni razvojni projekti/programi (sažetak)

Strategija razvoja Grada Ozlja 2016.-2020. strateški je razvojni dokument koji nastoji postići ravnotežu između želja i mogućnosti, između optimizma i realnosti. Ona je više od obične prognostičke vizije i, od samog početka nezine izrade, osmišljena je i rađena kao dobro promišljen, sveobuhvatan i, iznad svega, izvediv strateški dokument u bliskoj budućnosti. Strategija je svim razvojnim dionicima postavila okvirne razvojne ciljeve Grada i načela za njihovu provedbu. Ona donosi i niz ključnih zadaća, prvenstveno za početno provedbeno razdoblje, do prvog ciklusa ažuriranja, tijekom 2018-te, kada će biti dodatno usuglašena s aktualnim nacionalnim/regionalnim prioritetima, odnosno za međuevaluacijsko razdoblje provedbe nacionalnih programa 2014.-2020. Važno je napomenuti kako njezina provedba ne završava 2020. već 2023. kada se i provodi vrednovanje ovog programskog razdoblja.

Skup strateških razvojnih projekata ne predstavlja iscrpan popis aktivnosti u navedenom razdoblju, već skup najvažnijih aktivnosti koje će najviše doprinijeti postizanju dugoročnih ciljeva razvojne strategije. To je i razlog zašto su neke posebno istaknute i zašto pozornost treba biti usmjerena na njihovu provedbu u programskom razdoblju. Ključne, prioritetne zadaće (aktivnosti - projekti ili programi) Grada moraju imati oblik:

- velikih investicija
- pilot projekata
- i/ili biti skup projekata odnosno aktivnosti koje imaju sličan fokus i karakter (ili se nalaze unutar zajedničkih strateških programa)

Svaku od ključnih zadaća, odnosno aktivnosti, koje predstavljaju prioritetne razvojne projekte/programme Grada, dodatno karakteriziraju definirane značajke:

- nositelj projekta je Grad i/ili ključni dionici javnog i/ili privatnog sektora, ali je potrebna velika posvećenost javne uprave njihovoj realizaciji
- postoji procjena okvirnih financijskih troškova provedbe i očekivani izvori financiranja (gruba procjena financijskih troškova u razdoblju 2016.-2020. s očekivanim izvorima sukladno trenutnim informacijama dostupnim u nadležnim nacionalnim tijelima)
- definirane su faze provedbe s realnim mogućnostima izvedbe, učincima i indikatorima

Ključni projekti odnose se na direktnu realizaciju ciljeva Strategije razvoja i značajno pridonose njezinoj provedbi. Ključne investicije i aktivnosti, istaknuti ovom strategijom, većinom su u izvedbi Grada, ali su istaknuti i oni projekti kojima su nositelji drugi razvojni dionici, u kojima je Grad samo potpora realizaciji. Važno je napomenuti kako postoji iznimna volja gradske uprave i ključnih razvojnih dionika u provedbi prioritetnih razvojnih projekata/programa, ali, najvažnija je dostatnost financijskih sredstava ključnih za provedbu. To je i razlog zašto je, pri ovom popisu istaknut samo opći, sažeti, okvir razvojnih projekata/programa, posebno u dijelu troškova i mogućih izvora financiranja, budući navedene aktivnosti uključuju i regionalnu i nacionalnu uključenost, odnosno, potencijalnu potporu fondova Europske unije, ali i privatnog sektora. Istaknuti projekti imaju obvezujuću značajku u narednom programskom razdoblju, ali se mora uzeti u obzir i utjecaj financijske krize i gospodarske recesije u

globalnom okruženju, u godinama koje dolaze, kao i činjenica preraspodjele nacionalnih i regionalnih financijskih planova i alokacija, sukladno smjernicama 2014.-2020. u međuevaluacijskom razdoblju (2018.).

Program/projekt	Rekonstrukcija i modernizacija nerazvrstanih cesta na području Grada Ozlja
Kratki opis/ciljevi/status	Na području Grada Ozlja nalazi se 145 km nerazvrstanih cesta u čiju modernizaciju je potrebno kontinuirano ulagati radi povezivanja brojnih naselja. U tu svrhu u ovom razdoblju potrebno je uložiti sredstva u rekonstrukciju i modernizaciju nerazvrstanih cesta. Uređenjem nerazvrstanih cesta naziva prema jedinstvenoj bazi podataka o nerazvrstanim cestama na području Grada Ozlja - Vrhovac 1, Zorkovac 5, Vuksani 1, Vuksani 2, Vrškovac (Farica) 1, Vrškovac (farica) 2, Obrež Vivodinski 2, Zorkovac na Kupi 1, Kolodvorska cesta, te ostale nerazvrstane ceste prema Jedinstvenoj bazi podataka o nerazvrstanim cestama na području Grada Ozlja, poboljšat će se sigurnost u prometu i prometna povezanost, olakšati pristup poduzetnika poslovnoj zoni, te smanjiti troškovi održavanja. Projektna dokumentacija je u pripremi.
Očekivani rezultati Ključne zadaće/aktivnosti	Obnovljene, nadograđene prometnice (nerazvrstane ceste) na području Grada Ozlja, prilagođene zahtjevima sigurnosti prometa, zaštite prirodne i kulturne baštine te prihvata posjetitelja. Izraditi glavni projekt te ishodovati građevinsku dozvolu. Osiguranje sredstava za realizaciju projekta te nakon provedbe postupka javne nabave za izvođača radova i nadzor pristupiti realizaciji projekta.
Predviđeno trajanje	2016.-2020.
Nositelj projekta i projektni partneri/dionici	Nositelj projekta: Grad Ozalj Partneri: Grad Ozalj, nadležna ministarstva, Razvojna agencija Karlovačke županije KARLA d.o.o. Dionici projekta su: Projektant i nadzor, Konzultant, Tijela državne uprave i područne (regionalne) samouprave, Izvođači radova, stanovnici Grada Ozlja, posjetitelji PP Žumberak-Samoborsko gorje
Financijska procjena	Troškovi projektne dokumentacije cca.750.000,00 Troškovi realizacije cca.7.500.000,00
Izvori financiranja	Europski fond za ruralni razvoj, kroz Mjeru 7, Program ruralnog razvoja 2014.-2020., Proračun Grada Ozlja, Fond za sufinanciranje provedbe EU projekata na regionalnoj i lokalnoj razini Ministarstva regionalnog razvoja i europskih fondova

Program/projekt	Proširenje i rekonstrukcija vodoopskrbnog sustava Ozalj
Kratki opis/ciljevi/status	Sanacijom mreže obuhvaćeni su cjevovodi Opara-Vuksani-Mali Erjavec-Ozalj, te izgradnja vodovoda Dojutrovica-Kašt. Realizacijom ovog projekta osigurat će se kvalitetna vodoopskrba više naselja u kojima se nalazi preko 1.000 potrošača te će se poboljšati njihov standard življenja. Za projekt je ishodovana građevinska dozvola te osigurana sredstva za financiranje.
Ključne zadaće/aktivnosti	Provedba postupka javne nabave za izgradnju vodoopskrbnog sustava i nadzor nad građenjem. Ishodovanje uporabne dozvole i davanje vodoopskrbnog sustava na upravljanje komunalnom društvu.
Predviđeno trajanje	2016.-2017.
Nositelj projekta i projektni partneri/dionici	Nositelj projekta: Komunalno Ozalj d.o.o. Projektni partneri: Grad Ozalj, Hrvatske vode, Komunalno Ozalj d.o.o., nadležna ministarstva Dionici: stanovnici, izvođači radova, posjetitelji, turisti
Financijska procjena	7.580.000,00

Izvori financiranja	Kohezijski fond 85% Hrvatske vode 5% Komunalno Ozalj d.o.o./Grad Ozalj 10 %
Program/projekt	Ozalj – europska kolijevka akvarela
Kratki opis/ciljevi/status	<p>Projekt je usmjeren na stvaranje novoga turističkog proizvoda izgradnjom i uređenjem turističke infrastrukture, uređenjem atelijera, galerije i muzeja Slave Raškaj te organizacijom edukativnih aktivnosti (radionica i škola akvarela). Infrastruktura je tematski povezana i veže se uz Stari grad Ozalj, srednjovjekovnu utvrd u centru Ozlja. Planirana je izgradnja infrastrukture koja se odnosi na izgradnju parkirališta za osobne automobile i autobuse, te izgradnja i uređenje šetnice „Slave Raškaj“, uz rijeku Kupu, s kupalištem i popratnim objektima : sanitarije, svlačionice, tuševi, spremišta, objekt jednostavnih usluga u kiosku s natkrivenom terasom, ljetna pozornica i dječje igralište. Projekt sadrži i popratni dio koji obuhvaća prezentaciju projekta, održavanje različitih edukativnih radionica čiji je cilj razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti na ruralnom području te proširenje i stvaranje nove turističke ponude. U realizaciju projekta bit će uključene i osobe s posebnim potrebama. Radi se o integralnom projektu koji je moguće izvoditi i u fazama.</p> <p>Cilj je predstavljanje i brendiranje Ozlja kao jedinstvene destinacije kulturnog turizma „Slavin grad“.</p> <p>Razrađen investicijski projekt s pratećim analizama i potrebnim dozvolama</p>
Ključne zadaće/aktivnosti	Kandidiranje projekta radi osiguranja dijela sredstava za financiranje. Provedba postupka javne nabave za izgradnju planiranih objekata i nadzor nad građenjem. Javna nabava za pružatelja usluga održavana edukacijskih radionica. Izvođenje radova i planiranih soft aktivnosti. Ishodovanje uporabne dozvole za izgrađene objekte, korištenje i osiguravanje sredstava za redovno održavanje.
Predviđeno trajanje	2016. – 2019.
Nositelj projekta i projektni partneri/dionici	Nositelj projekta: Grad Ozalj Projektni partneri: Družba „Braće Hrvatskog zmaja“ – Zmajski stol Karlovac, Zavičajni muzej Ozalj, POU „Katarina Zrinski“, TZ grada Ozlja. U projekt će također biti uključeni i slijedeći suradnici: Akademija likovnih umjetnosti, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Turistička zajednica Karlovačke županije, LAG Vallis Colapis, Centar za rehabilitaciju Jaškovo, NVO Centar za nerođeni život udruga Betlehem i Rkt. Župa Rođenja Blažene Djevice Marije – Svetice. Dionici: ruralna domaćinstva, nevladine organizacije, regionalne i lokalne vlasti, javne ustanove i organizacije, poduzetnici (pravne i fizičke osobe), međunarodne edukacijske ustanove, nezaposleni, mladi, žene, osobe s posebnim potrebama, posjetitelji, turisti
Financijska procjena	7.580.000,00 kuna
Izvori financiranja	Europski fond za regionalni razvoj 99 % Proračun Grada Ozlja 1% Ministarstvo regionalnog razvoja

Program/projekt	Izgradnja reciklažnog dvorišta
Kratki opis/ciljevi/status	Na području Grada Ozlja nema izgrađenog reciklažnog dvorišta sa sortirnicom, a komunalni otpad se odvozi na odlagalište Ilovac u Karlovcu, kojim upravlja Čistoća d.o.o. Stoga se sav komunalni otpad odvozi na odlagališta bez sortiranja i odvajanja oporabivih materijala.

	<p>Izgradnjom reciklažnog dvorišta na kojem bi se obavljala primarna selekcija otpada u cilju njegove uporabe smanjila bi se količina komunalnog otpada koji bi se odlagao na odlagalište i troškovi odvoza komunalnog otpada .</p> <p>Razrađen investicijski projekt s pratećim analizama i potrebnim dozvolama.</p> <p>Do kraja 2016. planira se realizirati I. faza izgradnje reciklažnog dvorišta.</p> <p>U cilju daljnjeg razvoja sustava gospodarenja otpadom, Grad Ozalj planira nastavak projekta izgradnje reciklažnog dvorišta (sortirnica)</p>
Ključne zadaće/aktivnosti	Kandidiranje projekta na javne poziv FZOEU, osiguravanje sredstava za realizaciju projekta. Provedba postupka javne nabave i izrada projektne dokumentacije, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, provedba javne nabave za izgradnju reciklažnog dvorišta i nadzor nad građenjem. Ishodovanje uporabne dozvole, stavljanje u funkciju te prijenos upravljačkih prava na komunalno društvo.
Predviđeno trajanje	2016. – 2019.
Nositelj projekta i projektni partneri/dionici	Nositelj projekta: Grad Ozalj Projektni partneri: Azelija Eko d.o.o., Razvojna agencija Karlovačke županije KARLA d.o.o., Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost Dionici: stanovnici, posjetitelji, turisti
Financijska procjena	2.721.035,20 kuna
Izvori financiranja	Projekt se planira financirati iz proračuna Grada Ozlja i Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

Program/projekt	Izgradnja javne i akcentne/svečane/ rasvjete na cijelom području Grada
Kratki opis/ciljevi/status	<p>Novi projekt rasvjete treba obuhvatiti javnu rasvjetu /rekonstrukciju postojeće i izgradnje nove ondje gdje još nije instalirana/. Zbog stanja recentne javne rasvjete grada, rekonstrukcija u ovom slučaju podrazumijeva novu dispoziciju rasvjetnih mjesta /geometriju instalacije/, suvremene elemente rasvjete, gabarite prilagođene ambijentu, uključujući naravno i novu infrastrukturu.</p> <p>Ovim projektom je obuhvaćeno i postavljanje akcentne rasvjete na lokacijama: Stari grad Ozalj, Župna crkva Sv. Vida, hidroelektrana Munjara, prometnica Centar – Stari grad Ozalj, šetnica na lijevoj i desnoj obali rijeke Kupe. Svjetlo se postavlja akcentualno, kako bi bilo u službi arhitekture i ne bi se nametalo u vizurama nego bi pažnja bila zadržana na arhitektonskoj vrijednosti. Ta arhitektonska vrijednost je na danjem svjetlu u potpunosti vidljiva, a noću osvjetljavanjem naglašavamo interes za arhitekturu. Svjetlosne instalacije zadovoljavaju višestruke zahtjeve: uvažavaju tradiciju ambijenta, akceptiraju recentnu funkciju kao i perspektivu života u tom prostoru</p> <p>Realizacijom ovog projekta izgradila bi se javna i akcentne/svečane/ rasvjete na turistički atraktivne lokacije koja bi doprinosila stvaranju novih turističkih doživljaja na području Grada te neizravno utjecala na povećanje broja dolazaka i noćenja turista na području grada.</p> <p>Idejni projekt je razrađen. Pripremljene su financijske procjene čitavog elektro instalacijskog sustava. Definirano je financiranje od partnera na projektu, pitanje vlasništva je potpuno uređeno, usuglašeni su partneri projekta koji sudjeluju u razini</p>

	financiranja i provedbe. Potpisane su izjave o sufinanciranju u slučaju ulaska u daljnje korake realizacije projekta.
Ključne zadaće/aktivnosti	Provedba postupka javne nabave i izrada projektne dokumentacije, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, provedba javne nabave za izgradnju javne i svečane rasvjete sustava i nadzor nad građenjem.
Predviđeno trajanje	2016. – 2019.
Nositelj projekta i projektni partneri/dionici	Nositelj projekta: Grad Ozalj Projektni partneri: Razvojna agencija Karlovačke županije KARLA d.o.o. Dionici: stanovnici, posjetitelji, turisti
Financijska procjena	26.693.001,00 kuna
Izvori financiranja	Projekt je koncipiran na način da ga je moguće realizirati fazno. Mogući izvor financiranja: Ministarstvo turizma, Grad Ozalj i Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

Program/projekt	Dogradnja dječjeg vrtića Zvončić
Kratki opis/ciljevi/status	Postojeća zgrada DV Zvončić ne odgovara državnom standardu za obavljanje predškolskog odgoja i obrazovanja, te se djeca nalaze u neodgovarajućim uvjetima. Realizacijom ovog projekta osigurali bi se odgovarajući materijalni uvjeti za obavljanje predškolskog odgoja i obrazovanja na području Grada. Za projekt je pripremljena slijedeća dokumentacija: Izrađen je glavni projekt sa troškovnikom za rekonstrukciju i dogradnju dječjeg vrtića. Ispođena je građevinska dozvola.
Ključne zadaće/aktivnosti	Podnijeti zahtjev za potpunu te sa svom traženom dokumentacijom kandidirati projekt za dobivanje sredstava za financiranje iz Programa ruralnog razvoja, Mjera 7, tip operacije 7.4.1.
Predviđeno trajanje	2017.-2019.
Nositelj projekta i projektni partneri/dionici	Nositelj projekta: Grad Ozalj Projektni partneri: nadležna ministarstva, Razvojna agencija Karlovačke županije KARLA d.o.o.
Financijska procjena	10.000.000,00 kn
Izvori financiranja	Europski fond za ruralni razvoj , kroz Mjeru 7, Program ruralnog razvoja 2014.-2020., Proračun Grada Ozlja, Fond za sufinanciranje provedbe EU projekata na regionalnoj i lokalnoj razini Ministarstva regionalnog razvoja i europskih fondova

Program/projekt	Uređenje odmorišta za kampere
Kratki opis/ciljevi/status	Grad Ozalj ima velik potencijal za razvoj infrastrukture za kampere. Izmjenama i dopunama PPUG Ozlja predviđene su lokacije za razvoj kamperskog turizma
Ključne zadaće/aktivnosti	Potrebno je izraditi dokumentaciju za minimalno 1 odmorište za kampere. Poticanje privatnih investitora za ulaganja u razvoj kamperskog turizma.
Predviđeno trajanje	2016.-2020.
Nositelj projekta i projektni partneri/dionici	Nositelj projekta: Grad Ozalj Projektni partneri: Ministarstvo turizma, privatni investitori
Financijska procjena	1.000.000,00 kn
Izvori financiranja	Proračun Grada Ozlja, Ministarstvo turizma, privatni investitori

Provedbeni mehanizmi

Strategija razvoja Grada Ozlja sastoji se od razrađene hijerarhije razvojnih ciljeva - od vizije, preko strateških ciljeva, do mjera te projekata/aktivnosti provedbe. I dok konačna uspješnost i vrijednost strategije uvelike ovisi o tome koliko su dobro „pogođeni“ ti osnovni sastavni dijelovi - koliko dobro ciljevi strateški usmjeravaju razvoj na način koji iskorištava snage i prednosti te prevladava i zaobilazi slabosti i prepreke; u kojoj mjeri predlagani projekti doista pridonose ostvarivanju određenih prioriteta i mjera - ona znatno zavisi i od kvalitete provedbe i upravljanja projektima jer i najkvalitetniji prijedlozi projekata mogu doživjeti neuspjeh ako izostane kvalitetna provedba.

Kako bi se Strategija razvoja mogla provoditi, potrebno je odrediti određene mehanizme njezine provedbe. Pri tome se prvenstveno misli na definiranje pokazatelja provedbe koji moraju biti jasni i kvantitativno određeni, te povezani s tijelima/institucijama koje su zadužene za razvoj te koordiniraju, odnosno imaju utjecaj na provedbu mjera i aktivnosti, poštujući, pri tome, načelo transparentnosti. Drugim riječima, potrebno je odrediti odgovornost provedbe, način vrednovanja kroz definirane pokazatelje, kao i tijelo koje prati i izvješćuje o provedbi. Također, jedan od izrazito važnih mehanizama predstavlja informiranje i uključivanje javnosti/građana u provedbeni proces. Obzirom da se provedba temelji na projektima i programima, iznimno je važno utvrditi kriterije prema kojima će oni biti usvojeni u Strategiji i prioritetni u realizaciji. Uspješna provedba znači učinkovito upravljanje koje treba biti zasnovano na dobro osmišljenom i detaljnom, te realnom i provedivom planu provedbe. Plan treba sadržavati podjelu odgovornosti, strategiju financiranja i financijske alokacije, vremenski plan te konkretne aktivnosti, kako za provedbu, tako i za praćenje i vrednovanje provedbe. Da bi proces provedbe bio učinkovit i uspješan, njime se moraju osmisliti i osigurati i važni elementi uključujući: provedbene institucije i mehanizme, financiranje i postupke za praćenje i vrednovanje programa i projekata. Strategija će pridonijeti i uspješnijem privlačenju i natjecanju za financijska sredstva iz raznih potencijalnih izvora za financiranje razvoja i to od nacionalnih programa i institucija RH, onih u EU, zatim mnogih bilateralnih i multilateralnih, vlastitih izvora do privatnih ulagača. Strategijom se dobiva dobro strukturiran razvojni plan Grada koji je podloga za utvrđivanje i određivanje prioritetnih razvojnih projekata te za njihovo primjereno predstavljanje i kandidiranje za financiranje. Strategija razvoja je podložna i promjenama temeljenih na vrednovanju provedbe te njezinom usuglašavanju s nacionalnim i regionalnim prioritetima nakon određenog razdoblja, odnosno kad god to okolnosti nalažu. Revidiran dokument usvaja Gradsko vijeće.

Provedbu Strategije može se podijeliti u dvije osnovne faze. U prvoj fazi, gdje najveću odgovornost ima Grad Ozalj, potrebno je pripremiti sve dionike za provedbu i uvesti praksu partnerstva i zajedničkog donošenja odluka. Potrebno je jačati partnerstva i izgraditi konsenzus iz više razloga. Ciljeve Strategije nije moguće (niti je planirano) ostvariti isključivo gradskim sredstvima, te provedba treba uključiti i sve druge izvore sufinanciranja projekata. Strategija je multisektorske naravi što nameće potrebu ujednačenog i zajedničkog djelovanja velikog broja dionika. Ovu aktivnost treba potaknuti gradska administracija uključujući aktivnosti izgradnje mehanizama suradnje između različitih razina uprave (unutarnja, horizontalna i vertikalna koordinacija), te između uprave i civilnog odnosno privatnog sektora (vanjska koordinacija). Jednako je važno posvetiti se informiranju i promociji Strategije i njenih ciljeva radi senzibilizacije javnosti. Komunikacija sa širom javnosti je od iznimne važnosti.

Uz jačanje partnerstva potrebno je, u prvoj fazi provedbe, izgraditi kapacitete i provesti organizacijske prilagodbe koje će Strategiju učiniti operativnom, što uključuje stalno osposobljavanje službenika za upravljanje projektnim ciklusom, strane jezike, informacijsko-komunikacijske tehnologije, natječajne procedure i dokumentacije i sl. Organizacijska prilagodba odnosi se na kanale komunikacije i koordinacije koje je potrebno unaprijediti, te s tim u vezi, utemeljiti jedinstvenu bazu projekata (standardiziranje procedura i dokumenata, izvještavanja, pohrana i sl.). U prvoj, „pripremnoj“, fazi provedbe potrebno je i izraditi bazu projekata, sukladno metodologiji i modelu primjenjenom na razini Županije, LAG-a i Grada. Ona predstavlja službeni registar svih razvojnih inicijativa i projekata. Obzirom da se pokreću i realiziraju mnoge ideje, inicijative i projekti, i to s različitim razvojnim učincima, različitih prioriteta, sadržaja, dinamike, veličine i dr. Različiti su i predlagatelji tih ideja i projekata, a mnogo je raznovrsnih natječaja za njihovo financiranje. Drugim riječima, svaki projekt za koji se traži, bilo suglasnost, potpora ili sufinanciranje, mora biti uveden u Bazu projekata.

Druga faza provedbe Strategije odnosi se na provedbu projekata i aktivnosti praćenja i vrednovanja. Ovdje odgovornost provedbe, kao i financijski teret, imaju svi dionici uključeni u proces razvoja što mora biti uključeno

programski u proračun Grada (financijski plan provedbe Strategije) koji se treba izraditi po prihvaćanju strategije od strane nadležnog tijela, Gradskog vijeća, ih vezati uz prateće operativne programe do 2020.

Institucionalni okvir za provedbu

Grad Ozalj

Ključnu ulogu u provedbi Strategije ima jedinica lokalne samouprave, odnosno njezino upravno tijelo. Gradsko vijeće usvaja Strategiju, te nakon usvajanja, redovito, razmatrajući godišnja i druga izvješća, prati njezinu provedbu. Planskim dokumentima koje donosi osigurava njezinu provedbu te poduzima mjere iz svoje nadležnosti usmjerene poboljšanju provedbe. Gradonačelnica usklađuje aktivnosti upravnog tijela i drugih dionika provedbe Strategije donošenjem provedbenih akata, predlaganjem mjera njezine provedbe, nadzorom nad provedbom tih mjera, sudjelovanjem u postupku odabira razvojnih projekata te izvješćivanjem Vijeća o provedbi i rezultatima provedbe. U okviru svog djelokruga, upravno tijelo Grada prati provedbu, priprema i provodi razvojne projekte te obavlja i druge poslove od važnosti za provedbu Strategije koji su mu propisima ili aktima povjereni, putem koordinatora provedbe kojeg imenuje gradonačelnica.

Lokalna akcijska grupa (LAG) Vallis Colapis

LAG Vallis Colapis koordinirator je aktivnosti provedbe projekata te sustava praćenja provedbe Strategije u dijelu provedbe projekata na područjima naselja Grada, a koji se sufinanciraju iz Programa ruralnog razvoja 2014-2020 (ESI fond EPFRR³⁶). LAG je zadužen je za potporu i praćenje projekata koji se realiziraju iz Programa ruralnog razvoja putem svih provedbenih mjera, a posebno putem podmjere 19.2 odnosno realizaciju Lokalne razvojne strategije LAG-a za razdoblje 2014.-2020.

Razvojna agencija Karlovačke županije

Koordinator je projekata za područje Županije, sukladno Članku 4. Pravilnika o upisniku upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, agencija i drugih pravnih osoba osnovanih s ciljem učinkovite koordinacije i poticanja regionalnog razvoja, osim koordiniranja izrade i pripreme Strategije, u procesu provedbe, Županijska razvojna agencija obavlja sljedeće poslove: praćenje provedbe, koordinacija, poticanje zajedničkih razvojnih projekata s drugim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te kroz međuregionalnu i prekograničnu suradnju; sudjelovanje u izradi razvojnih projekata. Uz aktivnosti povezane sa Strategijom, agencija provodi i niz drugih aktivnosti u području promicanja ulaganja i podrške razvoju poduzetništva na području Grada Ozlja.

Javni sektor (javna interesna skupina razvojnih dionika)

Javni sektor, u ovom kontekstu, uključuje institucije i organizacije iz javnog sektora s područja Grada Ozlja i Karlovačke županije. Dionici iz javnog sektora imaju ključnu ulogu u pripremi i provedbi projekata iz područja svojeg djelovanja. Jačanje i uloga javnog sektora ključni su u narednom proračunskom razdoblju 2014.-2020.

Civilno društvo (privatna interesna skupina razvojnih dionika)

Organizacije civilnog društva (OCD) pokazale su se kao značajan sudionik u izradi razvojne strategije zbog iskustva koje imaju u radu unutar okruženja koje se temelji na projektima. OCD imaju posebno značajnu ulogu u područjima zaštite prirodne i kulturne baštine te razvoja ljudskih resursa. OCD ujedno mogu aktivno utjecati na dotok dodatnih sredstava iz nacionalnih i EU fondova za financiranje inicijativa koje ne pokrivaju ostali dionici u regionalnom razvoju. Uloga OCD-a, razvoj participacijskih procesa kao i partnerskih odnosa s javnim i gospodarskim sektorom, jedna su od ključnih razvojnih smjernica za naredno razdoblje.

Privatni sektor (privatna interesna skupina razvojnih dionika)

Privatni, gospodarski, sektor je glavni pokretač gospodarstva, stvaranja blagostanja i radnih mjesta. Svrha Strategije je, između ostalog, stvoriti preduvjete za što kvalitetnije djelovanje privatnog sektora. Ona će se, prije svega, ostvarivati razvojem suradnje i dijaloga gospodarskog i javnog sektora (obrazovnog sustava, sustava

³⁶ Op.a: EPFRR (Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj)

tržišta rada, podršku kroz razne programe edukacije i poticaja, osiguravanje infrastrukture itd.). Iz tog razloga, sudjelovanje dionika iz privatnog sektora u pripremi i provedbi Strategije, od izrazite je važnosti. Na taj način, djelovanje javnog sektora kontinuirano se usklađuje s potrebama privatnog sektora, naravno, vodeći računa o poštivanju načela održivog razvoja.

Financiranje

Provedivost Strategije razvoja Grada Ozlja 2016.-2020. primarno se osigurava privlačenjem sredstava potrebnih za provedbu mjera. Financijski plan za realizaciju prioritetnih strateških projekata Grada sadrži prikaz potrebnih sredstava, razrađen po mjerama i izvorima financiranja. Okvirni financijski plan (za prioritetne strateške projekte) treba se izraditi temeljem podataka akcijskog plana i iz proračuna Grada te procjeni mogućnosti privlačenja sredstava iz državnog proračuna i fondova nacionalne razine, odnosno na temelju procjene mogućnosti privlačenja sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova, te programa EU, ali i drugih izvora financiranja (kao mogućnosti financiranja treba uzeti u obzir i druge domaće i međunarodne izvore te privatni sektor).

Aksijski plan treba obuhvatiti projekciju potreba iz definiranih izvora za svaku godinu realizacije, počevši s 2016.-tom godinom, nakon sukladno dostupnim informacijama o raspisivanju natječaja iz Operativnih programa i programa kojima se min. realizira Sporazum o partnerstvu Republike Hrvatske i Europske unije 2014.-2020. Osiguranje i pribavljanje financijskih sredstava, kao i upravljanje tim sredstvima i praćenje njihova korištenja, važan su aspekt provedbe Strategije. Obzirom da se radi o planovima do 2020., umjesto ukupnog financijskog okvira, Strategija će, na godišnjoj razini, a kroz proračun, definirati godišnje potrebna (indikativna) financijska sredstva.

Provedba Strategije financirati će se iz sljedećih izvora:

- Proračun Grada Ozlja - planiran za kapitalna ulaganja, poticanje održivog gospodarskog razvoja, projekte u obrazovanju, programe zapošljavanja, unaprjeđenje zdravstvene zaštite, socijalnu infrastrukturu, jačanje civilnog društva, za potrebe u kulturi, zaštitu prirode i gospodarenje otpadom, infrastrukturu (vode, promet), energetska učinkovitost i upravljanje regionalnim razvojem. Iz proračuna su, u manjem dijelu planirana i sredstva za provedbu ostalih mjera, ali i za sufinanciranje projekata financiranih iz EU fondova i ostalih izvora financiranja.
- Proračun Karlovačke županije - udio županijskog proračuna u provedbi gradske strategije predviđen je za provedbu zajedničkih projekata tj. planiran je za zajedničke projekte od regionalnog značaja.
- Sredstva državnog proračuna tj. proračuna resornih ministarstava pojavljuju se u obliku decentraliziranih sredstava i planirana su u proračunu Grada, ali su procijenjena i temeljem planiranih ili projekata koji su odobreni, ili su već u provedbi, (za gospodarske zone, tehnološku infrastrukturu, obrazovanje i zdravstvo, socijalnu infrastrukturu, kulturu, značajnija sredstva za zaštitu vodenih resursa, nešto manja sredstva za zaštitu prirode i regionalni razvoj).
- Fondovi Europske unije – kao izvor značajnih sredstava za provedbu projekata planirani su i fondovi EU, kako (ESI) - Strukturnih i Investicijskih fondova (EFRR/ERDF, ESF, EPFRR/ERDF, EFPR/ERDF) tako i drugih programa iz proračuna EU formiranih na razini Zajednice a koje mogu koristiti različiti sektorski korisnici u Republici Hrvatskoj, odnosno u kojima su prihvatljivi prijavitelji i korisnici iz Hrvatske. Osim EU fondova, planirana su sredstva i iz ostalih međunarodnih izvora (Svjetska banka, EIB, EBRD, UNDP, Zaklade i Fondacije i sl.)
- Od ostalih izvora predviđaju se i privatni (koji uključuju tvrtke, ali i fizičke osobe kao financijere i donatore) te, u vrlo malom obimu, i ostali izvori sredstava (nevladine, lokalne organizacije i sl.).

Praćenje i vrednovanje

Kako bi se osigurala operativnost i provedba strategije iznimno je važno pratiti i vrednovati njezinu provedbu. To, ujedno, predstavlja osnovu za izradu godišnjih izvješća, a osnovni preduvjet je da su utvrđeni pokazatelji/indikator ostvarenja pojedinih ciljeva, prioriteta i mjera koji će dodatno biti usklađeni nakon objave nacionalnog strateškog referentnog razvojnog okvira i Županijske razvojne strategije za razdoblje do 2020.

Uspostavom sustava praćenja i vrednovanja ove strategije, omogućuje se efikasna i transparentna provedba. Glavni cilj ovakvog sustava je mogućnost provjere postoji li potreba za određenim programom i stvaranje sigurnosti da su dostupni resursi optimalno iskorišteni. Uz to, praćenje i vrednovanje Strategije daje razinu odgovornosti koja potvrđuje do koje mjere su ciljevi određenog programa ostvareni te se stvara novo znanje, odnosno povećava razumijevanje o tome što funkcionira i kako poboljšati učinke različitih mjera i programa. Općenito, pratit će se sljedeće skupine pokazatelja:

- stupanj ostvarenja utvrđenih ciljeva prioriteta i mjera,
- ostvarene rezultate i učinke na razvoj,
- učinkovitost i uspješnost u korištenju financijskih sredstava.

Za učinkovitu provedbu praćenja i vrednovanja te korištenje rezultata vrednovanja potrebno je organizirati primjeren informatički sustav upravljanja i pohrane relevantnih podataka. Pokazatelji predstavljaju osnovicu za vrednovanje koja omogućuje mjerenje uspješnosti projekata. Takav sustav treba osigurati pravodobne informacije o različitim projektima, njihovim sudionicima i rezultatima. Osnovu sustava činila bi baza podataka koja bi minimalno morala sadržavati:

- Osnovne podatke o svakom projektu (nositelji, vrijeme trajanja, iznos financiranja itd.);
- Dodatne podatke o sadržaju projekta (mjera i prioritet unutar kojih se projekt realizira, sažetak projekta);
- Ključne pokazatelje rezultata svakog projekta.

Za vođenje baze podataka potrebno je imati odgovarajući računalni programski alat koji se temelji na internetskoj tehnologiji što bi omogućilo unos podataka, kao i pregled sadržaja putem Interneta, čime bi cijeli proces dobio na učinkovitosti i transparentnosti (trenutno se takav program nalazi u uporabi od strane LAG-a Vallis Colapis, za planiranje i praćenje provedbe LRS 2014-2020). Podaci potrebni za vrednovanje prikupljaju se, u pravilu, na projektnoj razini koja omogućuje individualno praćenje svakog projekta. S druge strane, agregirani podaci za sve projekte trebaju pružiti mogućnost praćenja provedbe strateških prioriteta i ciljeva.

Temeljem tih podataka izrađuje se izvješće o provedbi, na godišnjoj razini koje se prezentira Gradskom vijeću i javnosti. Praćenje napretka i vrednovanje utjecaja osigurat će informacije u svrhu javne rasprave i reprogramiranje, ažuriranje, strateškog dokumenta.

Postoji nekoliko tipologija pokazatelja od kojih je, za socio-ekonomske projekte najkorisnija ona koja se sastoji od: ulaznih i izlaznih pokazatelja, pokazatelja rezultata i pokazatelja dugoročnih učinaka. Ulazni pokazatelji pružaju informacije o financijskim, ljudskim, materijalnim, organizacijskim i drugim resursima korištenim za provedbu projekta. Primjeri ulaznih pokazatelja su: ukupan proračun za provedbu projekta, broj organizacija uključenih u provedbu projekta, itd. Izlazni pokazatelji odnose se na izravne rezultate projektnih aktivnosti. Primjeri izlaznih pokazatelja su: kilometri izgrađenih cesta, broj usavršenih polaznika tečaja itd.

Pokazatelji rezultata izravno su povezani s ciljevima projekta. Oni pokazuju izravan učinak na korisnike projekta, a mogu se mjeriti fizičkim ili drugim jedinicama. Rezultati, također, omogućuju utvrđivanje učinkovitosti pojedinih projekata. Npr. ciljevi projekta izgradnje i/ili dogradnje vodoopskrbnog sustava mogu biti, na primjer: a) povećanje kapaciteta sustava, b) povećanje kvalitete sustava (smanjenje redukcije, smanjeni kvarovi, kvalitetnija voda) ili c) povećana teritorijalna pokrivenost sustavom i sl. Svaki od tih ciljeva izravno je povezan s jednim od rezultata projekta: povećanim kapacitetom, povećanom kvalitetom ili povećanom pokrivenošću.

Pokazatelji dugoročnih učinaka ukazuju na posljedice koje će projekti imati u dugom roku. Oni pokazuju posredne utjecaje projekata na veći dio stanovništva i na šire aspekte društvenog i gospodarskog razvoja (povećanje investicija, uvođenje novih usluga, promjene ponašanja pojedinaca ili tvrtki, povećanje zapošljavanja). Dugoročni učinci su povezani sa svrhom projekata, tj. s krajnjom namjenom pokretanja projekata. Svaki od tih učinaka može se kategorizirati prema pojedinim skupinama korisnika projekta koje se u pravilu dijele na: lokalno stanovništvo, lokalno gospodarstvo i lokalne, nevladine i druge, organizacije. Cilj takve podjele je procijeniti učinke projekata na ključne nositelje razvoja, a to su upravo stanovništvo, poduzetnici, jedinicu lokalne samouprave te lokalne nevladine i druge organizacije.

Kvaliteti ocjenjivanja pridonosi veći broj izvora prikupljanja podataka. Tako se smanjuje rizik gubitka na kvaliteti podataka kao posljedica postojanja jednog izvora podataka. Zbog toga je poželjno, za svaki projekt zasebno, razmotriti sve mogućnosti prikupljanja podataka. Moguće metode prikupljanja podataka uključuju podatke iz zahtjeva za dodjelu sredstava, izvješća o završetku projekta, poštansku/internetsku anketu, osobni intervju, službenu statistiku, fokus-grupe koje okupljaju sve relevantne sudionike projekta itd.

Po završetku i prihvaćanju vrednovanja razvojnih učinaka strategije potrebno je, s glavnim rezultatima, upoznati ključne lokalne i regionalne dionike, a obavezno Karlovačku županiju i LAG. Lokalni i regionalni dionici mogu biti upoznati s rezultatima vrednovanja neposredno ili posredno, preko medija, ili njihovom kombinacijom. Pri tome je posebno važno rezultate vrednovanja iskazati na razumljiv, i što objektivniji, način.

Tijekom provedbe strategije razvoja nužno je osigurati potpunu informiranost svih dionika te promidžbu rezultata strategije jer je to preduvjet učinkovitosti i optimalnosti. S tim ciljem, dobro je izraditi Komunikacijski plan čiji ciljevi su:

- Informirati širu javnost o ulozi Strategije razvoja Grada Ozlja u ostvarivanju ciljeva ravnomjernog lokalnog razvoja Republike Hrvatske i podizanja konkurentnosti hrvatskih jedinica lokalne samouprave;
- Informirati širu javnost o Strateškim ciljevima, prioritetima i mjerama Strategije razvoja Grada Ozlja 2016.-2020.;
- Informirati dionike i potencijalne korisnike, na lokalnoj razini, o dostupnim mogućnostima financiranja razvojnih projekata;
- Osigurati transparentnost i provedbe;
- Osigurati pozitivno medijsko pokrivanje aktivnosti koje se provode u cilju ostvarenja ciljeva Županijske razvojne strategije kroz aktivan pristup predstavnicima medija.

Strategija razvoja odnosi se na razdoblje do 2020. godine, s realizacijom do 2023. Tijekom razdoblja trajanja strategije, predviđena je minimalno 1 revizija dokumenta i to radi promjena koje u nacionalnim programskim dokumentima može napraviti nacionalna razina, 2018. godine.

Vanjsko vrednovanje pokazatelja provedbe i samog dokumenta (*Ex ante evaluacija*) iznimno je važna i trebala bi biti provedena nakon izrade oba nacrtu ažurirane Strategije. Vanjsko vrednovanje jedan je od glavnih alata efikasnog upravljanja³⁷. Osnovna svrha vanjskog vrednovanja je poboljšanje operativnosti Strategije razvoja Grada Ozlja za razdoblje 2016.-2020., a time i cjelokupnog procesa programiranja. Cilj vanjskog vrednovanja je i optimizacija alokacije sredstava te poboljšanje kvalitete razvojnog programiranja. Ono definira procjenu: srednjeročnih i dugoročnih potreba; ciljeva koje treba postići; kvalitetu indikatora i očekivanih rezultata; ciljeva, u smislu utjecaja, u odnosu na osnovu analizu stanja; dodanu vrijednost zajednici, odnosno, usklađenost prioriteta zajednice i sektora s planiranim prioritetima i mjerama, te analizu iskustava iz prethodnog programiranja s preporukama za poboljšanja. Uloga vanjskog procjenitelja je nezavisna procjena i preporuke za izmjene tehničke provedbe ili politika vezanih uz postupak izrade strategije, u smislu poboljšanja i jačanja njezine kvalitete. Ona predstavlja polaznu točku za monitoring (nadzor) i daljnju evaluaciju provedbe razvojne strategije, osiguravanjem jasnih i kvantificiranih ciljeva, te odgovarajućih indikatora koji odražavaju strateške i operativne ciljeve strategije. Vanjsko vrednovanje treba doprinijeti postizanju nužne povezanosti Strategije razvoja Grada, prvenstveno, sa Županijskom razvojnom strategijom do 2020. koja je u izradi, te njezine usklađenosti s drugim, nadređenim, nacionalnim strateškim razvojnim dokumentima, kao i onima na razini Europske unije. Ona mora biti sastavni dio ukupnog procesa lokalnog i regionalnog razvoja utvrđenog nacionalnim strateškim razvojnim okvirom do 2020. kao osnovnim planskim dokumentom središnje razine kojim se utvrđuju ciljevi politike regionalnog i lokalnog razvoja, te, na taj način, i s ciljevima i prioritetima svih drugih strateških dokumenata i programa.

Dodaci

³⁷ EU Commission's Communication, SEC 2001, 1197/6&7